SZENT CSALÁD KATOLIKUS ÓVODA

KAPOSVÁR

OM: 203560





PEDAGÓGIAI PROGRAM

2025.

LEGITIMÁCIÓS ELŐLAP

Az intézmény OM azonosítója:	**Készítette**:
203560	..... Balláné Lérant Katalin igazgató PH.

Legitimációs eljárás

Az elkészítésben közreműködő nevelőtestület nevében

..... Tóth Judit igazgatóhelyettes	..... Bicskei Szilvia tagintézmény igazgató

Fenntartói jóváhagyó nyilatkozat

A Nkt. 25. § (1) bekezdésének értelmében a Kaposvári Egyházmegye, mint a Szent Család Katolikus Óvoda fenntartója a 2025. szeptember 1-én hatályba lépő Pedagógiai Programot 2025.09.01./1. határozatszámmal jóváhagyja.

..... Vaskai Lénárd Kaposvári Egyházmegye, EKIF igazgatóhelyettes

PH.

A dokumentum jellege:	Nyilvános Megtalálható az óvoda honlapján: www. szentcsalad-ovoda.hu
A Pedagógiai Program kihirdetésének napja:	2025. augusztus 31.
Hatályos:	2025. szeptember 1.
Érvényes:	A kihirdetés napjától visszavonásig
Verziószám: 1/2025.	Készült 3 példányban. IKTATÓSZÁM 133 / I / 2025.



TARTALOMJEGYZÉK

AZ ÓVODA HIVATALOS ADATAI 5
A PEDAGÓGIAI PROGRAM JOGSZABÁLYI HÁTTERE 6
1. AZ ÓVODA BEMUTATÁSA 7
1.1. BEVEZETÉS 7
1.2. A KATOLIKUS KÖZOKTATÁSI INTÉZMÉNYEK KÜLDETÉSE 9
1.2.1. A KATOLIKUS KÖZOKTATÁS KÜLDETÉSE A TÁRSADALOM FELÉ 9
1.2.2. A KATOLIKUS KÖZOKTATÁS KÜLDETÉSE A PEDAGÓGUSOK FELÉ 10
1.2.3. A KATOLIKUS INTÉZMÉNY KÜLDETÉSE A GYERMEK FELÉ 10
1.3. KATOLIKUS GYERMEKKÉP, KATOLÍKUS ÓVODAKÉP 11
1.3.1. KATOLIKUS GYERMEKKÉPÜNK 11
1.3.2. KATOLIKUS ÓVODAKÉPÜNK 12
1.3.3. ÓVODÁINK ARCULATA 14
1.3.4. KÜLDETÉSNYILATKOZATUNK 15
2. A KATOLIKUS ÓVODAI NEVELÉS CÉLJA, FELADATAI 16
A KATOLIKUS ÓVODAI NEVELÉS CÉLJA 16
A KATOLIKUS ÓVODAI NEVELÉS FELADATA 16
2.1. A HITRE NEVELÉS 17
2.2. AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁSA 18
2.3. AZ ÉRZELMI, AZ ERKÖLCSI ÉS AZ ÉRTÉKORIENTÁLT KÖZÖSSÉGI NEVELÉS 21
2.3.1. AZ ÉRZELMI ÉS ERKÖLCSI NEVELÉS 23
2.3.2. ÉRTÉKORIENTÁLT KÖZÖSSÉGI NEVELÉS 24
2.4. AZ ANYANYELVI, AZ ÉRTELMI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA 24
2.4.1. AZ ANYANYELVI NEVELÉS 24
2.4.2. AZ ÉRTELMI NEVELÉS 25
3. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI 28
3.1. SZEMÉLYI FELTÉTELEK 28
3.2. TÁRGYI FELTÉTELEK 29
3.3. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE 29
3.3.1. NYITVATARTÁSI IDŐ 29
3.3.2. CSOPORTSZERVEZÉS ELVEI 29
3.3.3. NAPIREND 30
3.3.4. HETIREND 31
3.3.5. A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS SZERVEZETT FORMÁINAK BIZTOSÍTÁSA 32
3.3.6. A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS IDŐKERETEINEK BIZTOSÍTÁSA 32
4. ÓVODÁNK KAPCSOLATRENDSZERE 34
4.1. AZ ÓVODA ÉS A CSALÁD KAPCSOLATA 34
4.2. AZ INTÉZMÉNY ÉS AZ EGYHÁZI INTÉZMÉNYEK KAPCSOLATA 36
4.2.1. AZ ÓVODA ÉS A FENNTARTÓ KAPCSOLATA 36
4.2.2. AZ INTÉZMÉNY ÉS A PLÉBÁNIÁK KAPCSOLATA 37
4.2.3. AZ INTÉZMÉNY ÉS AZ EGYHÁZMEGYEI HITOKTATÓK KAPCSOLATA 38
4.3. KAPCSOLAT AZ ÓVODÁBA LÉPÉS ELŐTTI INTÉZMÉNYEKKEL 38
4.3.1. BÖLCSŐDÉK 38
4.4. AZ INTÉZMÉNY ÉS AZ ISKOLA KAPCSOLATA 40
4.5. AZ ÓVODA ÉS A GYERMEKVÉDELMI HÁLÓZAT KAPCSOLATA 40
4.6. AZ INTÉZMÉNY ÉS A PEDAGÓGIAI SZAKSZOLGÁLATOK KAPCSOLATA 41
4.7. AZ INTÉZMÉNY ÉS A KÖZMŰVELŐDÉSI INTÉZMÉNYEK 41
4.8. AZ INTÉZMÉNY ÉS A PEDAGÓGIAI SZAKMAI SZOLGÁLTATÓK KAPCSOLATA 42
5. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI 43
5.1. HITRE NEVELÉS 43
5.1.1. A HITRE NEVELÉS TARTALMA 43
5.1.2. A TEVÉKENYSÉG MEGSZERVEZÉSE 44

5.1.3. Intézményünk liturgikus és néphagyományokat őrző ünnepei 47
5.1.4. Elvárások a katolikus óvodában dolgozó óvodapedagógussal szemben 53
5.2. JÁTÉK 54
5.2.1. A tevékenység megszervezése 54
5.2.2. Az óvodapedagógus feladatai 55
5.3. VERSELÉS, MESÉLÉS 57
5.3.1. A tevékenység célja 57
5.3.2. A tevékenység megszervezése 58
5.3.3. A nyelvi képességek fejlesztése az irodalom eszközeivel 62
5.3.4. Az óvodapedagógus feladata 62
5.4. ÉNEK, ZENE, NÉPI JÁTÉK, TÁNC 64
5.4.1. A tevékenység célja 64
5.4.2. A tevékenység megszervezése 65
5.4.3. Az óvodapedagógus feladata 69
5.5. RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZIMUNKA 70
5.5.1. A tevékenység célja 70
5.5.2. A tevékenység megszervezése 71
5.5.3. Az óvodapedagógus feladata 74
5.6. MINDENNAPOS MOZGÁS 76
5.6.1. A tevékenység célja 76
5.6.2. A tevékenység megszervezése 76
5.6.3. Az óvodapedagógus feladata 80
5.7. A KÜLSŐ, TEREMTETT VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE 81
5.7.1. A tevékenység célja 81
5.7.2. A tevékenység megszervezése 82
5.7.3. Az óvodapedagógus feladata 85
5.8. MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK 87
5.8.1. A tevékenység célja 87
5.8.2. A tevékenység megszervezése 88
5.8.3. Az óvodapedagógus feladatai 90
5.9. A TEVÉKENYSÉGBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS 91
5.9.1. A tevékenység célja 91
5.9.2. A tevékenység megszervezése 92
5.9.3. Az óvodapedagógus feladata 94
6. FEJLŐDÉS JELLEMZŐI ÓVODÁSKOR VÉGÉRE 96
7. AZ ÓVODA GYERMEKVÉDELEMMEL KAPCSOLATOS TEVÉKENYSÉGE 103
8. A GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK 106
9. A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK ÓVODAI NEVELÉSE 108
9.1. A HÁTRÁNYOS ÉS HALMOZOTTAN HÁTRÁNYOS HELYZETŰ GYERMEKEK ÓVODAI NEVELÉSE, FEJLESZTÉSE 108
9.2. A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK INTEGRÁLT ÓVODAI NEVELÉSE, FEJLESZTÉSE 109
9.3. A BEILLESZKEDÉSI, TANULÁSI, MAGATARTÁSI NEHÉZSÉGGEL KÜZDŐ GYERMEKEK ÓVODAI NEVELÉSE, FEJLESZTÉSE 110
9.4. TEHETSÉGES GYERMEKEK ÓVODAI NEVELÉSE, FEJLESZTÉSE 111
9.5. MIGRÁNS ÉS NEMZETISÉGI GYERMEKEK INTERKULTURÁLIS NEVELÉSE 113
10. A NEVELÉSI FOLYAMAT ÉS A GYERMEKEK FEJLŐDÉSÉNEK NYOMON KÖVETÉSE 115
10.1. A NEVELÉSI FOLYAMAT ELLENŐRZÉSE, ÉRTÉKELÉSE 115
10.2. A PEDAGÓGIAI PROGRAM ELLENŐRZÉSÉNEK ÉS ÉRTÉKELÉSÉNEK ELVEI 117
10.3. NEVELÉSI PROGRAMUNK DOKUMENTÁCIÓI 117
11. A DOKUMENTUM NYILVÁNOSSÁGA 119
12. ÉRVÉNYESSÉGI NYILATKOZAT 119

AZ ÓVODA HIVATALOS ADATAI

Az intézmény neve:	Szent Család Katolikus Óvoda	
Az intézmény székhelye:	Szent Család Katolikus Óvoda	
Az intézmény székhelyének címe:	7400, Kaposvár, Bárczi Gusztáv utca 19.	
Az intézmény telephelye:	Szent Margit Katolikus Tagóvoda	
Az intézmény telephelyének címe:	7400, Kaposvár, Búzavirág utca 20.	
OM azonosító:	203560	
Adószám:	19327248-1-14	
Telefonszám:	+36/30-201-18-28	
Intézménytípus:	Óvoda	
Óvodai csoportok száma:	Szent Család Katolikus Óvoda	3
	Szent Margit Katolikus Óvoda	4
Engedélyezett maximális gyermeklétszám:	Szent Család Katolikus Óvoda	75 fő
	Szent Margit Katolikus Óvoda	88 fő
Alkalmazotti létszám:	Szent Család Katolikus Óvoda	14 fő
	Szent Margit Katolikus Tagóvoda	8 fő
Alapítás időpontja:	2024. szeptember 1.	
Az intézmény jogelődjének alapítása:	Szent Család Katolikus Óvoda	2022.02.07.
	Szent Margit Katolikus Óvoda	1991. 09.01.
Alapító okirat száma, kelte:	OVI-CS-0017/2024, 2024.05.23.	
Működési engedély száma, kelte:	SO/10/00135-6/2024, 2024.08.09.	

A PEDAGÓGIAI PROGRAM JOGSZABÁLYI HÁTTERE

Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.) R) cikk (4) bekezdés

2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről

363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról

77/2025. (VI.15.) Kormányrendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII.17.) kormányrendelet, valamint egyes köznevelési tárgyú kormányrendeletek módosításáról

2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról

401/2023. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény végrehajtásáról

419/2024. (XII. 23.) Korm. rendelet A pedagógus-továbbképzés rendszeréről

18/2024. (IV. 4.) BM rendelet a pedagógusok teljesítményértékeléséről

20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról

32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról (1. melléklet a 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelethez)

2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség elmozdításáról

2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól

1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról

1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról

2011. évi CCVI. törvény a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról

Egyházi Törvénykönyv

II. Vatikáni Zsinat dokumentumai

Rendeletek

Továbbá a Fenntartói és a helyi (önkormányzati) rendeletek

1. AZ ÓVODA BEMUTATÁSA

1.1. BEVEZETÉS

A Szent Család Katolikus Óvoda és tagintézményének nevelőtestülete elhivatott az óvodás korú gyermekek nevelése iránt. Az óvodai nevelés az Óvodai nevelés országos alapprogramjával, Magyarország alaptörvényével harmonizálva a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására törekszik - az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával - oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen a színvonalas óvodai nevelésben.

Minden felnőtt ember megtapasztalhatja önmagában azt a tényt, hogy önálló egyéniség (individuum), vagyis öntudata, egyéni értelmi képessége, saját akarata és érzelme, választási és döntési szabadsága van jó és rossz között. Ez a tapasztalat az alapja az éntudat fejlődésének /fejlesztésének/ és érvényesülésének. Az emberi személyiség testi-lelki-szellemi egység, amelyben megtalálhatók az összes adottság, lehetőség, készség és sajátosság.

A gyermeket, mint fejlődő személyiséget szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg, a teljes nevelési időben biztosítva számára azokat a tevékenységeket, melyeken keresztül tapasztalatait, érzelmeit, vágyait kifejezheti. Ebben az egységben érvényesülnek azok a környezeti hatások, természetes és természetfeletti erők, tudatos és tudatalatti befolyásolások, melyek segítik vagy akadályozzák a személyiség kialakulását.

A gyermek Isten ránk bízott ajándéka, szüleinek kincse, ezért a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége; ebben a folyamatban az óvodai nevelés kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be.

Sok gyermek a katolikus óvodában szerzi első vallásos ismereteit, ezért az egyházi óvoda a Krisztusi tanítás fényében felismerve az alapvető küldetését, az egészséges személyiség és hit alapjait egyszerre kívánja megvetni.

Meggyőződésünk szerint a teljes jellemeszményt a krisztusi eszmény képviseli, és a kereszténypedagógia segíti a megvalósulásban. Szakmailag jól felkészült nevelőtestületünk pedagógiai megújulásra, - innovációra - és hitben erősödésre törekszik, a különbözőséget, a másságot elfogadják, az egyéni értékek pozitív irányú megközelítését erősítik. Istentől kapott talentumaikkal és szerzett ismereteikkel megajándékozzák az óvoda közösségét.

Programunk elkészítéséhez figyelembe vettük saját tapasztalatainkat, óvodánk helyi adottságait

a szülők és a fenntartó igényeit.

1.2. A KATOLIKUS KÖZOKTATÁSI INTÉZMÉNYEK KÜLDETÉSE

1.2.1. A katolikus közoktatás küldetése a társadalom felé

Az Egyház Krisztustól kapott parancsa a misszionálás. Az emberek Isten felé vezetése, üdvösségre segítése alapvető magatartása, lelkisége kell, hogy legyen a Krisztust követő embernek (Mt, 5,11–16). Az Egyház küldetése, hogy hirdesse az evangéliumot, vagyis kinyilvánítsa mindenki előtt az üdvösség örömhírét. Jézus Krisztus evangéliumában egészen kifejezetten megvan az az igény, hogy belegyökerezzék a hívek lelkébe és életébe.

Éppen ez a célja a katolikus óvodai nevelésnek is. Tudatosan arra kötelezzük el magunkat, hogy az egész ember, a teljes személyiség fejlesztésén munkálkodjunk. Krisztusban, a tökéletes emberben minden emberi érték kibontakozott. Ez adja számunkra is a követendő példát és a legsajátosabb katolikus jelleget. Ebben gyökerezik az a kötelességünk, hogy tiszteljük az emberi értékeket, s egyúttal érvényre juttassuk azt az autonómiát, amely megilleti őket.

A misszionálás során a teljes személyiség kibontakoztatása, fejlesztése, a nevelés és a tanulás megalapozása zajlik. A keresztény erkölcsű értékrend kialakítása fontos küldetésünk. Egyházi óvodaként a krisztusi tanítás által vezérelve alapozzuk meg az egészséges személyiség fejlődését és a hitéletet.

Nyitottak vagyunk a családok felé, akik elfogadják a katolikus szellemiséget. Más felekezetből érkezők esetében tiszteletben tartjuk saját vallási szokásaikat, azonban elvárjuk, hogy a katolikus szellemiség szokásait elfogadják tőlünk, és az óvodai élet során gyakorolják.

Katolikus óvodánk része az Egyház üdvözítő küldetésének, különösen a hitre való nevelés területén.

Az Egyház általunk kínálja fel a családoknak a maga nevelési elgondolásait, melynek során részt vállalunk a kulturális párbeszédben, s ezzel elősegítjük a valóságos fejlődést, amely az ember személyiségének teljes kibontakozásához vezet. Katolikus nevelés alatt a Jézus által adott küldetést értjük:

- A Szentírás tanítását, belőle Jézus tanítói és nevelői magatartását, az apostoli küldetést;
- az Egyházi Törvénykönyv rendelkezéseit;
- a zsinati dokumentumokat és a pápai megnyilatkozásokat.

1.2.2. A katolikus közoktatás küldetése a pedagógusok felé

A katolikus óvodában a nevelésnek meg kell felelnie a katolikus tanítás elveinek; a pedagógusoknak pedig ki kell tűnniük helyes nevelőmunkájukkal és példamutató, hívő életükkel.

Mint minden köznevelési intézményben, a katolikus óvodában is meghatározza az intézményi pedagógiai munkát az ott dolgozó pedagógusok személyisége. Céljainkat csak akkor érhetjük el, ha az óvodapedagógusokat – sőt a nevelőmunkát segítő dolgozókat is – áthatja a katolikus küldetéstudat.

Hangsúlyozzuk, hogy óvodánk nem csupán keresztény intézmény, hanem azon belül katolikus lelkiséggel és szellemiséggel rendelkezik.

1.2.3. A katolikus intézmény küldetése a gyermek felé

A Teremtő öröktől fogva ismer minden embert. Szellemi, testi, lelki értékeket helyezett el a gyermekben, amelyeket a neveléssel kell felszínre hozniuk azoknak, akik a gyermekért felelősek. A szülőnek és a pedagógusnak a Mennyei Atya gyermekkel kapcsolatos szándékát kell kifürkésznie és a megvalósulásában segítenie.

1.3. KATOLIKUS GYERMEKKÉP, KATOLIKUS ÓVODAKÉP

1.3.1. Katolikus gyermekképünk

Óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó. Ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, esetlegesen meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának. A gyermeknek megfelelő időt biztosít arra, hogy egyéni képességei szerint tudja felfedezni a világot.

A gyermek fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. E tényezők együttes hatásának következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. A személyiség szabad kibontakoztatásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó.

Fontosnak tartjuk a szeretetteljes, családias, barátságos, nyugodt, derűs légkört, hiszen pozitívan nevelni csak így lehet, a gyermekben ez teremt biztonságot. Igyekszünk jó példával elől járni, ezzel is biztosítva a kisgyermekek emberi méltóságát és jogait. A hitre, lelki gazdagodásra nevelés egy folyamat, mely figyelembe veszi a gyermek lelki, értelmi, fizikai és közösségi fejlődésének fokozatait.

A családokkal együttműködve, a nevelési tevékenységüket kiegészítve és segítve - a gyermekek spontán érését hangsúlyozva - olyan gyermekeket szeretnénk nevelni, akik:

- az óvodáskor végére készen állnak az iskolai tanulás megkezdésére,
- jól érzik magukat társaik és nevelőik között az óvodánkban,
- aktívak, érdeklődőek, szívesen tevékenykednek,
- testileg és lelkileg egészségesen fejlődnek, rendelkeznek az életkoruknak megfelelő testi és lelki képességekkel és készségekkel,
- választékosan beszélik anyanyelvüket, gondolataikat világosan fejezik ki.

Az alábbi feladatok módjának, miként jének megfogalmazásából rajzolódik ki a katolikus gyermekkép:

- A keresztény szemlélet hassa át az óvodai nevelés pedagógiai alapelveit.
- Az óvodai nevelés gyermekközpontú, az egész személyiséget fejleszti:
    - a megfelelő személyi és tárgyi környezettel,

- a vallási neveléssel, keresztény értékek hordozásával, megismertetésével, Isten szeretetére neveléssel,
- az egészséges életmód alakításával,
- az érzelmi neveléssel,
- az erkölcsi neveléssel,
- a közösségi neveléssel,
- az anyanyelvi neveléssel,
- az egyéni készségeknek és képességeknek megfelelő, tevékenységbe ágyazott értelmi fejlesztéssel,
- a testi és lelki szükségletek kielégítésével,
- a kultúra, a hagyományok megismertetésével és megértetésével,
- hazaszeretetre neveléssel.

1.3.2. Katolikus óvodaképünk

Alapelvünk, hogy az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. A katolikus óvoda a katolikus köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, amely segíti a családi nevelést a gyermek 3. életévétől az iskolába lépésig. Biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvoda óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő funkcióinak érvényesítésével arra törekszik, hogy mindezek megvalósulása során a gyermekekben megteremtődjenek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

Óvodánk célja, hogy a családi nevelés folytatásaként és azzal együttműködve, szeretetteljes légkörben, jó példával, a hitre való nyitottságot sajátos légkörével biztosítsa a gyermekeknek. Mindennek kiindulópontja az öröm és a béke, a reménység, a bizalom, a biztonság, a szeretet és az együttérzés, a segítőkészség és a hála. Mindez együtt teszi lehetővé annak megértetését a gyermekekkel, hogy minden mögött a Gondviselés áll. Keresztény szellemiségével óvodánk csak megalapozza a hitre való készséget, valamint vallási élményeket nyújt. A természet rendjének felismerésében és sokirányú megtapasztalásában, a szépre, az értékekre való fogékonysággal vethet gyökeret a hit.

Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak, módszereknek a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszerével és tárgyi környezetével hozzájárul az emberi értékek közvetítéséhez.

Olyan óvodai nevelést szeretnénk biztosítani, ahol a gyermek, a szülő és a munkatársak egyaránt felszabadultak, biztonságban érzik magukat.

Munkánk során célunk a partneri elégedettség folyamatos növelése, az igények szakszerű kielégítése.

Munkánkat nevelőtestületi közösségben végezzük – ezzel is erősíteni kívánjuk a nevelői ráhatásokat. Az óvodai nevelésünkben érvényesül az egyének példája, tudásunkkal a gyermekek rendelkezésére állunk. Az egyén tiszteletben tartása mellett a társas viselkedés megtapasztaltatásával, gyakorlásával a gyermekek szocializációját kívánjunk segíteni, nagy hangsúlyt fektetve a különböző szociális háttérből érkező gyermekek esélyegyenlőségének biztosítására.

Elősegítjük a katolikus óvodai nevelésben megjelenő erkölcsi, pedagógiai értékek érvényesülését, melyek a következők:

- az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtése,
- a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi, valamint pedagógiai környezet biztosítása,
- a gyermeki személyiség tisztelete, elfogadása, a szeretet, a megbecsülés és a bizalom légköre, a nevelésben alkalmazott pedagógiai intézkedések,
- a keresztény pedagógia megjelenítése a gyermek személyiségének alakításában,
- az intézmény teljes szellemisége biztosítsa a hit megélésének lehetőségét a nevelési és tanulási folyamatokban egyaránt,
- a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakítása,
- a gyermeki közösségben végezhető sokszínű – életkornak és fejlettségnek megfelelő - tevékenységek biztosítása, különös tekintettel a mással nem helyettesíthető játékra,
- a játékon és tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmak, emberi értékek közvetítése,
- a gyermeki szükségletek kielégítése,
- a család, az élet, természet, a haza tisztelete, szeretete,
- nyitottság, őszinteség, szeretet, megbecsülés,
- mások segítése, udvariasság,
- felelősségtudat kialakítása,
- a „másság" tisztelete, elfogadása.

A különböző nemzetiségekhez tartozó, valamint a hazájukat elhagyni kényszerült gyerekek jelenléte esetén biztosítjuk nekik önazonosságuk megőrzését, nemzeti identitásuk erősítését, nemzetiségi hagyományaik átörökítését, nyelvi nevelésüket, a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét, valamint a társadalmunkba történő sikeres integrálását.

Nevelőtestületünk a gyermekek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezet biztosításáról magas színvonalon, és folyamatosan gondoskodik.

1.3.3. Óvodáink arculata

Szent Család Katolikus Óvoda

A Szent Család kifejezéssel a keresztény tanítás a Jézusból, Szűz Máriából és Szent Józsefből álló családot illeti, mely napjainkban is az emberi család alapvető modelljének tekinthető.

Lényünk legmélyébe van írva a család valósága: vágy, eszmény, sokszor megtört valóság. Mégis a lelkünkben él az egészről, a teljes családról alkotott kép. Ez a családról szóló, belénk kódolt „tudás" szeretne megvalósulni egy életen át. Jézus is családban élt, Máriával és Józseffel, akik valódi és örök példák: Mária az Isten gyöngédségét, irgalmát hordozó anya, aki Isten akarata szerint éli mindennapjait. József az Isten tervét, erejét és biztonságát megjelenítő atya. Jézus pedig az ígéret gyermeke, az ajándék, a jövő reménye.

E hármas egységben van minden család ereje. Ez a család a szívünkben hordozott, sokszor meg sem fogalmazható vágyunk foglalata: hiszen ebben mondható el a múltunk, a jelenünk és a jövőnk, a szeretet, a biztonság, az elfogadó kölcsönönösség, a béke és az öröm, a kiteljesedő élet, mindaz, ami számunkra isteni és emberi.

Szent Család ünnepe a karácsonyi időszakra esik.

Szent Margit Katolikus Tagóvoda

Szent Margit apja IV. Béla király, aki Szent Erzsébet testvére; anyja Laszkarisz Mária, bizánci hercegnő. A tatárok betörtek az országba; szülei születendő gyermeküket a hazáért Istennek ajánlották, a tatárok pedig elhagyták Magyarország területét. A kicsi Margitot három éves korában a veszprémi domonkos nővérekhez adták, ahol Boldog Ilona lett a nevelője. Édesapja

a Nyulak szigetén, közel a budai király várához domonkos rendi kolostort építtetett a számára, ami ma a Margit-sziget nevét viseli. Kétszer is férjhez mehetett volna (előbb a lengyel, majd a cseh királyhoz), de ő mindkét alkalommal Jézus szolgálatát választotta. Sokat vezekelt, imáival békét hozott az országnak. Életének alapszabálya: *„Istent szeretni, magamat megvetni, senkit meg nem utálni, senkit meg nem ítélni"*. Szent Margit a magyar lányok példaképe. Ünnepe: január 18.

1.3.4. Küldetésnyilatkozatunk

Intézményünkben olyan nevelés folyik, amely az Isten szeretetére neveléssel a vele való személyes találkozás, azaz a hit felkínálását teszi lehetővé.

Fontos számunkra, hogy örömteli, boldog éveket biztosítsunk óvodásaink számára egy keresztény értékeken alapuló, a másikra odafigyelő, a másikért áldozatot hozó, toleráns közösségben. Fontosnak tartjuk, hogy tudják a másik javát is szolgálni: az odafigyelés, az ajándékozó szeretet, a megbocsátás és a bocsánatkérés gyakorlása által, s megtanulják kéréseiket, imádságaikat saját szavakkal a teremtő, a gondviselő és szerető Isten elé tárni.

Célunk, hogy környezetüket a családban, az óvodában olyanná alakítsuk, ami építőleg hat lelki életükre, szellemi fejlődésükre, a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik a gyermek veleszületett adottságainak, képességeinek, szükségleteinek és tevékenységeinek fejlesztésével.
Óvodai nevelésünkkel és az óvónők életpéldája által szeretnénk elérni, hogy a ránk bízott gyermekek tiszteljék szüleiket és embertársaikat, segítsék egymást és törekedjenek a jóra.

2. A KATOLIKUS ÓVODAI NEVELÉS CÉLJA, FELADATAI

A KATOLIKUS ÓVODAI NEVELÉS CÉLJA

Óvodai nevelésünk célja az, hogy az óvodások sokoldalú fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakoztatását elősegítse, az életkori és az egyéni készségek és képességek figyelembevételével, ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is. A nevelőmunkánkban biztosítjuk a gyermekek szomatikus, mentális és szociális fejlődését, alkalmassá tesszük őket az iskolai életre.

Célunk elérése érdekében fontosnak tartjuk az életre nevelést, a testi, szociális és értelmi képességek egyéni alakítását az értékorientált közösségi neveléssel, a pedagógiai célok, feladatok elérése érdekében az együttműködési képességek fejlesztését.

A keresztény életre nevelés a családban realizálódik először. Az óvoda sajátos jellegéből adódóan folytatja, illetve kiegészíti a családi nevelést. Arra neveljük a gyermekeket, hogy egymással - és a felnőttekkel szemben is - legyenek figyelmesek, bocsássanak meg egymásnak és bízzanak meg egymásban, társaikkal tudjanak együttműködni, keresztény szeretettel legyenek egymás iránt.

A KATOLIKUS ÓVODAI NEVELÉS FELADATA

A katolikus óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek értelmi fejlesztése mellett testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- a hitre nevelés erősítése,
- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés biztosítása,
- az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

2.1. A HITRE NEVELÉS

- Óvodánk szervezett közösség, mely a katolikus egyház értékrendje szerint élő közösségek kialakítására törekszik. Küldetésünk a családi élet kiegészítéseként a hitre nevelés, ennek érdekében a keresztény nevelés folytatásaként célunk a katolikus értékek és a nemzeti identitástudat erősítése és kiegészítése.
- Óvodánkban a kisgyermekek hitre nevelésének elsődleges célja a családi keresztény nevelés támogatása, folytatása, a katolikus értékek erősítése és kiegészítése, valamint közvetítése a gyerek által a családba.
- A hitre nevelés átszövi az óvoda életét. Vallásos élményekkel gazdagítjuk a gyermekek mindennapjait, ami megjelenik a lelki beszélgetések során, étkezés előtti és utáni imákban, más közös imaalkalmakban. A templomlátogatások, az óvodás (családos) misék elősegítik az élő Istennel való kapcsolat fejlődését.
- A közös élmények, tevékenységek kapcsán a közösség gyermek és felnőtt tagjai erősödnek egységükben, fejlődnek összetartozásukban.

Céljaink

- A katolikus embereszmény, Krisztus mértéke szerinti élet megalapozása,
- Isten szeretetének megvilágítása a gyermekben,
- a keresztény családi nevelés folytatásaként a katolikus értékek erősítése és kiegészítése, valamint közvetítése a gyermek által a család felé,
- a katolikus hitélet megtapasztalása az óvodai élet során,
- a Krisztustól tanult erények: felebaráti szeretet, megbocsátás, segítőkészség, bűnbánat, önzetlenség, figyelmesség fejlesztése,
- a katolikus vallási élet eszközeinek megismertetése a közösséggel: Egyház, liturgia, szentek tisztelete, szentmisére felkészülés, énektanulás,
- a teremtett világra való rácsodálkozás képességének kialakítása, fejlesztése (öröm, hála, megbecsülés, teremtésvédelem, óvás, felelősség stb.).

2.2. AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁSA

Az egészséges életmódra nevelés célja az egészséges életvitel igényének kialakítása, az egészséges életmódra nevelés, a gyermekek egészségfejlesztő, egészségtudatos magatartásformájának és életszemléletének kialakítása, testi fejlődésének elősegítése.

A gondozás, az egészségmegőrzés és a megelőzés elsődleges feladat, az óvodai tevékenységekben az egész napot áthatja, nevelőmunkánk alaptevékenysége. Minősége egyrészt az életkortól függ, másrészt nagymértékben befolyásolja a nevelés, az eddigi tapasztalatok, kialakult sémák, az otthonról hozott szokások, elsajátított képességek.

A helyes életritmus, a rendszeresen, megszokott időben végzett tevékenységek visszahatnak az életfolyamatokra, így az egészséges testi, lelki és szellemi fejlődésnek is feltételei. A gyermekek óvodában töltött idejét tudatosan, szükségleteik figyelembevételével tervezzük. Olyan rugalmas, de a gyermekek élettani szükségleteit kielégítő napirendet állítunk össze, melyben érvényesül a folyamatosság és a kötetlenség, amelyben minden gyermek egyéni ütemének megfelelően végezheti, gyakorolhatja a napi élethez kapcsolódó szokásokat. Különös figyelemmel érvényesítjük az alvás-pihenés, a szabad levegőn való tartózkodás és a táplálkozással kapcsolatos szükségletek kielégítését, valamint a mentálhigiénés gondozást.

Az **étkezések** során az egészséges életmód és az egészséges életvitelre nevelés feladatai valósulnak meg a kulturált étkezési szokások kialakítása mellett. A gyümölccsel, zöldséggel kiegészített étrend, a kellő mennyiségű folyadék fogyasztása folyamatosan biztosított a gyermekek részére. Az étrenddel, a táplálkozási szokások alakításával modellt nyújtunk a családoknak az egészséges, és kulturált, esztétikus étkezéshez egyaránt.

A **testápolás** az egészségügyi szokások megalapozását szolgálja. A gyermekek a felnőttek segítségével fokozatosan sajátítják el a betegségmegelőzés, az egészségmegőrzés szokásait, a különböző műveletek technikáját, mint a kéz- és fogmosás, a WC-használat, a fésülködés, illetve a zsebkendő használatát.

Az **öltözködés** védelmet nyújt az időjárás változásaival szemben, fejleszti a gyermekek ízlésvilágát, önállóságát. Előnyös, ha a ruházat igazodik az időjárás változásaihoz, kényelmes, könnyen felvehető. Egészségügyi szempontból fontos a váltó, illetve tartalékruha az óvodában.

A **mozgás** a gyermekek természetes belső igénye, kielégítésére egész nap lehetőség van a termekben és szabadban egyaránt, figyelembe véve az életkori sajátosságokat és az egyéni szükségleteket.

A **pihenés és az alvás** a gyermekek testi-lelki fejlődését szolgálja, ennek megteremtése minden dolgozó feladata.

Ezeknek a tevékenységeknek a gyakorlása közben az óvodapedagógusok, dajkák megosztott jelenléte, segítsége, a gyermektársak modellje és támogatása szociális értékkel bír.

Célunk

- A gyermekek testi egészségének erősítése, komfortérzésének megteremtése,
- a gyermekek tapasztalják meg és váljék igényükké az egészséges életmód,
- érezzék magukat biztonságban,
- váljon igényükké a rendszeres mozgást, pihenést, táplálkozást, testápolást, öltözködést tartalmazó életritmus,
- váljanak képessé testi szükségleteik önálló kielégítésére,
- minden gyermek egyéni fejlettségének megfelelően képes legyen a környezetéhez való optimálisabb alkalmazkodásra.
- Önmaguk és környezetük esztétikuma iránti igény alakítása:
  - a csoportszobában, udvaron a szokásrendszer erősítése,
  - a természetes anyagok használata,
  - a színek harmóniája öltözködésben, környezetben,
  - a személyi higiénére való igény fogápolásban, fésülködésben, körömápolásban.
- Rendszeres és igény szerint speciális orvosi ellátás szervezése:
  - rendszeres egészségügyi szűrés (tartás, hallás, látás, fogászat),
  - pozitív viszonyulások kiépítése az orvossal, a gyógyító eljárással kapcsolatosan,
  - prevenció és korrekció szükségességének felmérése,
  - sajátos gondozás, prevenció és korrekció a testi nevelési feladatok ellátásában,
  - gyógypedagógus által végezhető terápiás eljárások beépítése és használata a gyermek mozgásfejlesztésében,
  - a mozgáskoordinációs nehézségek kiszűrése, a korrekciót szolgáló játékos gyakorlatok biztosítása.

Az óvodai nevelés feladata

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése,
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése,
- a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése,

- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése,
- az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítettzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása,
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása. Az életmód kialakulásában meghatározó a család világnézete, életvitele, és az a közösség, környezet, amelyben a gyermek társas kapcsolatait éli, és amelynek kultúráját elsajátítja,
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása,
- megfelelő szakemberek bevonásával - a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve - speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása,
- a helyes életritmus kialakítása az életkori sajátosságokat szem előtt tartó, rugalmas, következetes napirend és hetirend megtervezésével és megszervezésével,
- az egészséges életmód kialakítására alkalmas életvezetési készségek fejlesztése, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodóképességhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz,
- az önmaguk és környezetük esztétikuma iránti igény alakítása,
- a szabadban, friss levegőn való tartózkodás és tevékenykedés megszervezése, kirándulások, túrázások a közeli tavakhoz, parkokba, erdőbe. az egészségmegőrzés szokásainak alakítása, megfelelő egészségügyi szokások elsajátíttatása,
- a higiénikus szokások, szabályok kialakítása, intimitás tiszteletben tartása,
- naponta 5-10 perces, hetente egyszer 30-45 perces szervezett mozgásos tevékenység biztosítása – udvaron, tornateremben, csúzdázóban,
- heti egy alkalommal az Úszó Nemzet Program keretében az úszás lehetőségének biztosítása,
- az UV sugárzás elleni védekezés biztosítása,
- az egészségmegóvás érdekében a Szent Család Katolikus Óvodában a sószoba használata.

Tagintézményünk, a Szent Margit Katolikus Tagóvoda Vöröskereszt Bázisoviként még színesebben, hatékonyabban igyekszik tudatosítani a gyermekekben az egészségmegóvás feladatait. A Vöröskereszt alapelveinek és eszméinek képviselőjeként kiterjesztik tudásukat az intézmény valamennyi gyermekére, dolgozójára, kialakítva mindannyiójukban a segítségnyújtás igényének erősítését.

2.3. AZ ÉRZELMI, AZ ERKÖLCSI ÉS AZ ÉRTÉKORIENTÁLT KÖZÖSSÉGI NEVELÉS

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága magatartásának érzelmi vezéreltsége. Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül, amely családias, bizalmat közvetítő, ösztönző, és hatással van a gyermekek érzelmi kötődésének alakulására. A katolikus óvoda feladataként ez kiegészül a katolikus pedagógia állandó értékrendjének közvetítésével, Jézus Krisztus jelenlétével, életének példájával, ezáltal a krisztusi szeretet megtapasztalásával.

Mindezért szükséges, hogy

- A gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érjék,
- a gyermek és az óvoda alkalmazottai, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze,
- az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek,
- az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.

A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítő készség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása.

Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a

természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modellértékű szerepet tölt be.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

További feladatunk

- A teremtő Isten gondoskodásának felismertetése,
- az erkölcsi tulajdonságok megalapozása, a gyermeki jellem alakítása,
- a türelem, szociális érzékenység formálása,
- az érzelmek megjelenítésének formái, önkifejező és önérvényesítő törekvések segítése,
- a bizalom, szeretet, féltés, félelem kifejezése,
- az önfegyelem, fegyelem, udvariasság elsajátíttatása,
- a szokás- és normarendszer megalapozása; a közösségi szokások, szabályok gyermekekkel együtt történő kialakítása,
- a szocializáció, társadalmi elvárások tudatosítása, a különbözőségek elfogadása és tisztelete,
- a kiemelt figyelmet igénylő (hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, nehezen szocializálható, valamint kiemelkedő képességű) gyermekek elfogadó szeretete, szükség esetén segítése szakemberek közreműködésével,
- az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő-képességek megerősítése, a természetes társas kapcsolatok alakítása, segítése,
- az egymás közötti kommunikáció elősegítése, támogatása, a hozzá kötődő normák, szabályok, szokások közvetítése,
- a természetben és az emberi környezetben jelenlévő jóra és szépre való rácsodálkoztatás, mindezek megbecsülésére nevelés,
- a hagyományaink ápolása, jeles napok feldolgozása közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlásával,
- az egyházi, világi ünnepek közösségben történő megélése,
- mintakövető magatartás biztosítása.

2.3.1. Az érzelmi és erkölcsi nevelés

Az érzelmi és erkölcsi nevelés tartalmazza azokat a szociális érzelmeket, közös célokat, amelyeket tevékenységek, élmények útján alakulnak ki. Ennek során a gyermekek megtanulják önmaguk és a különbségek elfogadását, tiszteletét és megbecsülését.

Az óvodai élet segíti a gyermek erkölcsi tulajdonságainak és akaratának fejlődését, a szokás-normarendszerének megalapozását. A gyermek elsajátítja az önfegyelmet, figyelmet, udvariasságot, formálja igazságérzetét.

Az esztétikai élményeken keresztül formálói vagyunk a gyermekek esztétikai értékítéletének, szép iránti igényének, a természetes anyagokhoz való kötődésének. Az intellektuális érzelmek (funkcióöröm, sikerélmény, önbizalom, a dicséret és kudarc hatása) kialakításával segítjük az érdeklődés felkeltését, a tanulási vágy kialakulását.

Hagyományaink ápolása, a szülőföldünkhöz való kötődés megalapozása fontos része az érzelmi nevelésünknek. Az egyházi és világi ünnepek megélése és átélése is érzelmi életünket gazdagítja. A közös együttlétek, imádságok, a közösen végzett munka öröme, az egyházi ünnepek, a hagyományok, a csoportot összetartó szimbólumok, jelek olyan erkölcsi tulajdonságokat erősítenek meg bennük, mint az együttérzés, együvé tartozás, vallásosság, önzetlenség, figyelmesség, segítőkészség, őszinteség, szerénység, önfegyelem, pontosság, szorgalom, kitartás, állhatatosság, szabálytartás, igazságosság, igazmondás.

Célunk, hogy a gyermek

- legyen a felnőttekkel és a társaival együttműködő és független,
- társas kapcsolataiban, egyszerű konfliktusait legyen képes megoldani,
- erősödjön meg a gyermekben az empátiás készség,
- erősödjenek a gyermek szociális, esztétikai, erkölcsi érzelmei,
- legyen a gyermek jólnevelt és udvarias,
- ismerjen meg és sajátítson el olyan értékeket - mint a nemzethez, szülőföldhöz való kötődés - a hagyományőrzés ápolásakor, a magyar anyanyelv, népdal, mese és mondavilág tisztelete által, a Szentek és Boldogok élettanításának megismerésekor.

2.3.2. Értékorientált közösségi nevelés

Az értékorientált közösségi nevelés tartalmazza a gyermek szocializálódásához szükséges erkölcsi tulajdonságainak, akaratának (önállóság, önfegyelem, kitartás, feladat- és szabálytudat), szokás- és normarendszerének megalapozását (önzetlenség, tapintat, figyelmesség, tolerancia, megbocsátás, együttérzés).

Segíti a gyermekek egymáshoz és a közösségi szokásokhoz, szabályokhoz való alkalmazkodását.

Vonzóvá teszi a családban és az óvoda felnőtt közösségében a keresztény, megbocsátó, elfogadó életpéldát. Ezért a kommunikáció, a bánásmód, viselkedés modell értéket kíván az óvoda minden alkalmazottjától.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő, befogadó szerepe. A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, érzékszervi problémával küzdő gyermekeket egyéni fejlesztéssel igyekszünk segíteni, a szülőkkel fokozottabb együttműködés kialakítása mellett.

2.4.AZ ANYANYELVI, AZ ÉRTELMI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA

2.4.1. Az anyanyelvi nevelés

Az anyanyelvi nevelés az óvodai nevelés egész folyamatának szerves része, valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása - beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel - az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

Az óvodai nevelés a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára - mint életkori sajátosságra -, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

A beszélt nyelv folyamatát nem lehet izoláltan a pszichikus folyamatok teljes rendszerétől függetlenül szemlélni, mert a gyermek a beszédet nem önmagában, hanem a kognitív folyamatok kölcsönhatásában sajátítja el. A nyelv elsajátítási folyamatának, a gondolkodás fejlődésének, az ismeretek gyarapodásának kiemelten jelentős szakaszáról van szó. Az információk az emlékezetbe kerülnek, fontos, hogy azok helyesen íródjanak be. A gyermek nem megfelelő beszédészlelése, rossz beszédmegértése hátrányosan befolyásolja a gyermek kognitív fejlődését, magatartását, viselkedését. Rosszul alkalmazkodik környezetéhez, ha nem értelmezi megfelelően a beszédet, vagy a különböző metakommunikációs jeleket. Ez csökkenti biztonságérzetét, e nélkül személyisége nem kiegyensúlyozott.

Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére törekszünk.

A gyermek a szóbeli közlés elemeit utánzással sajátítja el, ezért is lényeges, hogy a környezetében példamutató, tiszta és szép beszédmintát kapjon az őt körülvevő felnőttek által.

A kommunikációs készségek fejlesztésében a nyugodt légkörben zajló tevékenykedtetés segíti az önmagától nem megnyilatkozó gyermek beszédkommunikációjának elindítását, kommunikációs aktivitását, a szóbeli kifejezőkészség, a kommunikációs készség fejlesztését, a metakommunikációs eszközök elsajátítását, a kulturált kommunikációs szokások, szabályok kialakítását. A beszéd az önkifejezés fontos eszköze, ezért feladat a szókincs bővítése, a nyelvtanilag helyes beszéd kialakítása is.

A hagyományos szemléletű anyanyelvi nevelés ráirányítja a figyelmet a nyelv szépségeire, melynek eszköze lehet a gyakori mondókázás, bábozás és dramatizálás, a könyvek szeretetére nevelés.

2.4.2. Az értelmi nevelés

A 3-6 éves korosztály értelmi fejlődésének alapvető sajátossága, hogy érzékszervein keresztül, tapasztalati úton ismeri meg az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetét. Az érzékszervi - mozgásos sémák tapasztalatai indítják el a tanulás folyamatát. A gyermek fejlődése során a dolgok egészét szintetikusan fogja fel. Minden, ami a környezetében megjelenik, hatással van rá.

Élete első szakaszában a tapintás, az ízlelés, a szaglás, majd a látás, a hallás, és később a beszéd és a gondolkodás segíti tapasztaló, megismerő tevékenységében. A gyermek fejlődése során az

ismereteket, tapasztalatokat környezetéből szívja magába. A vele kapcsolatban lévő felnőtt feladata, hogy olyan környezetet teremtsen a gyermek köré, amely segíti érdeklődését, mozgatja belső kreativitását, és utat nyit Isten szavának.

A tapasztalatok felidézése, felfogása, megértése az emlékezet és a gondolkodás nélkül nem lehetséges, ezért az értelmi nevelés feladata a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás - alkotóképesség) fejlesztése.

A fejlesztés érdekében olyan ösztönző környezet kialakítása és biztosítása szükséges, amely a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, cselekvési vágyára, érzelmi motiváltságára, valamint meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosítja az értelmi képességek formálásához a változatos tevékenységeket.

Feladatunk

- A spontán és tervezetten szerzett tapasztalatok, ismeretek tapasztalati úton történő bővítése, rendszerezése,
- a gyakorlás különböző tevékenységekben és élethelyzetekben az életkori sajátosságokra, élményekre és tapasztalatokra építve,
- az egyéni fejlődési ütemnek megfelelően az ismeretek, jártasságok, készségek alapozása,
- a gyermekek kíváncsisága, utánzási kedve fejlessze a pszichikus funkciókat: az érzékelést, észlelést, emlékezetet, figyelmet, képzeletet, gondolkodást – különös tekintettel a kreatív képességeik megerősítésére,
- az intellektuális érzelmek tudatos támogatásával a gyermekek érdeklődésének felkeltése, tudásvágyának kialakítása,
- a szűkebb-tágabb környezet nyitott, érzékeny befogadása,
- a kíváncsiságot felkeltő vizsgálódások, kísérletezgetések, kutakodások, problémafeltáró és - megoldó helyzetek során szerzett tapasztalatok folyamatos feldolgozásával a gondolkodási műveletek alkalmazása,

- a gyermekek alkotásvágyának, sikerélményének biztosítása,
- az értelmi képességek fejlődését elősegítő, ösztönző környezet biztosítása.

3. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

3.1. SZEMÉLYI FELTÉTELEK

Az óvodában a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll, kulcsszereplője pedig az óvodapedagógus, akinek személyisége, elfogadó, segítő, támogató attitűdje, keresztény értékrendje modellt, mintát közvetít a gyermekek számára. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek.

A katolikus óvodapedagógus és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak viszonya az egyházhoz, a nemzethez, a hazához, az embertársakhoz, a szakmához, az óvodához, a munkatársakhoz, a családokhoz, a gyermekek szüleihez, a gyermekekhez meghatározó, összehangolt munkájuk hozzájárul az óvodai nevelés eredményességéhez.

Az óvodában dolgozó felnőttektől az óvoda vallásos jellege megkívánja, hogy:

- gyakorolják vallásukat,
- jellemezze őket az Isten - és emberszeretet,
- tevékenyen vegyenek részt a keresztény közösség életében,
- Istentől kapott talentumaikkal és szerzett ismereteikkel ajándékozzák meg az óvodai közösséget,
- legyen bennük együttműködési, empátiás képesség,
- legyen meg bennük a gyermekek és embertársaik iránti feltétel nélküli szeretet,
- tartsák tiszteletben a gyermekek emberi méltóságát és jogait,
- munkájuk során a lelkiség szerinti bánásmódot gyakorolják,
- munkájukban folyamatosan közvetítsék a katolikus nevelés - és műveltségtartalmakat.

Az óvodában dolgozó óvodapedagógusok szakmailag jól felkészültek, munkájukat legjobb tudásuk szerint végzik, példamutató emberi magatartásukkal is támogatják az óvoda keresztény jellegéből fakadó sajátos nevelési célkitűzéseket. Az óvodapedagógusok folyamatosan fejlesztik szakmai, pedagógiai és vallási ismereteiket, általános műveltségüket. Tapasztalataikat, ismereteiket megbeszélik, megosztják egymással. Kéthetes váltásban dolgoznak a csoportokban, kapcsolatuk harmonikus, összehangolt, kiegyensúlyozott. A dajkák az óvodapedagógusokkal együttműködve végzik mindazokat a feladatokat, amelyek szükségesek a gyermek egész napos óvodai ellátásához, az óvodában kitűzött nevelési célok megvalósulásához.

A hazájukat elhagyni kényszerülő gyermekek nevelésével kapcsolatos feladatunk, hogy

lehetőséget tudjunk teremteni ahhoz, hogy a gyermekek megismerjék és tiszteletben tartsák egymás kultúráját és szokásait, anyanyelvét.
Figyelmet fordítunk a gyermeki esélyegyenlőség és az egyenlő bánásmód biztosításának lehetőségeire. A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztéséhez speciálisan képzett szakemberek közreműködését vesszük igénybe.

3.2. TÁRGYI FELTÉTELEK

Az óvoda rendelkezik a program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel, eszköz- és felszerelésjegyzéke a törvényi előírásoknak megfelelő.
Az óvoda épületét, udvarát, berendezését oly módon kell kialakítani, hogy szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, megfeleljen változó testméreteiknek, biztosítsa egészségük megőrzését, fejlődését. Tegye lehetővé a gyermekek mozgás- és játékigényének kielégítését, otthonosságot, barátságosságot biztosító, harmóniát árasztó színekkel, formákkal, természetes anyagokkal vegye körül őket. A csoportszobák díszítése, valamint a tárgyi jelek mértéktartóan és igényesen tükrözzék a vallásos jelleget. A gyermekek által használt játékokat, eszközöket számukra hozzáférhető - és szükségleteiknek, tevékenységeiknek megfelelően alakítható - módon és biztonságukra figyelve kell elhelyezni. Az óvoda egyidejűleg biztosítson megfelelő munkakörnyezetet az óvodai munkatársaknak, teremtsen lehetőséget a szülők fogadására is.

3.3. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

Intézményünkben a nevelés a fenntartó által jóváhagyott pedagógiai program alapján valósul meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szerveződik az óvodapedagógusaink feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

3.3.1. Nyitvatartási idő

A helyi igényeknek megfelelően szülői igényfelmérés után a fenntartó határozza meg. A teljes nyitva tartás ideje alatt óvodapedagógus foglalkozik a gyermekekkel.

3.3.2. Csoportszervezés elvei

Óvodáinkban vegyes életkorú szervezésű csoportokban zajlik az óvodai nevelés. A csoportok kialakítása során meghatározó szempont a gyermekek életkor, és nemek szerinti eloszlása, a

szülők igénye.

3.3.3. Napirend

Az óvodai élet keretét a napirend határozza meg, mely rendszerességével biztonságot, támpontot ad és állandóságot biztosít a gyermekek, felnőttek számára. A gyermekek egészséges fejlődéséhez biztosítjuk a feltételeket a megfelelő - növekvő - időtartamú spontán és tervezett tevékenységformák megtervezésével, a játék kitüntetett szerepének elegendő teret engedve. Napirendünk rugalmas, a gyermekek tempójához, igényeihez, egyéni szükségleteihez, motiváltságához, aktivitásához, a változó környezethez igazodik. A gyermekek szokásrendszerének kialakításával biztosítjuk a napirenden belül megvalósuló tevékenységek lebonyolításának zavartalanságát, a folyamatosságot, a párhuzamosságot.

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást, nevelést segítő munkatársakkal.

A napirendben rögzített gondozási feladatok, közösségi játékélmény, óvónői mesemondás és egyéb szervezett tevékenységek által a személyes interakciókra is folyamatosan lehetőséget biztosítunk.

A napirendet az óvodapedagógusok alakítják ki, az évszakokhoz igazodó téli-nyári ütemezéssel.

Időtartam	Tevékenység
6.30-12.00	Gondozási feladatok (tisztálkodás, étkezés, öltözködés). Szabad játék, párhuzamosan is tervezett differenciált tevékenység a csoportszobában vagy a szabadban. Hitre nevelés, az elcsendesedés feltételeinek megteremtése. Mindennapos frissítő mozgás vagy tervszerűen szervezett mozgás (teremben, tornateremben, vagy a szabadban). Ismerkedés a teremtett világgal, megfigyelések végzése spontán és tervezetten szervezett formában. Az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenység a szabad levegőn. Játékba és tevékenységbe ágyazott, a gyermekek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmak közvetítése. Tevékenységekben megvalósuló tanulás • Verselés, mesélés • Ének, zene, népi játék, tánc • Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka • Mindennapos mozgás • A külső, teremtett világ tevékeny megismerése o Matematikai tartalmú tapasztalatok szerzése.
12.00-15.00	Gondozás (étkezés, tisztálkodás, öltözködés) Pihenés
15.00-17.30	Gondozás (öltözködés, tisztálkodás, étkezés) Szabad játék, párhuzamosan is végezhető tevékenység a szülők érkezéséig

3.3.4. Hetirend

A hetirend rendszeresen ismétlődő tevékenységeivel biztosítja a nyugalmat a gyermekek életében.

A csoportok hetirendjének elkészítése során figyelembe kell venni:

- a nevelési év ritmusát, melyet az egyházi év és az évszakok váltakozása határoz meg,
- a csoport összetételét, a képességek, adottságok, egyéni sajátosságok tekintetében,
- a tevékenységek szervezeti kereteit,

- az intézmény helyi szokásait, hagyományait, igényeit.

Az óvodáink zavartalan működése érdekében a csoportok hetirendje összehangolt, ugyanakkor rugalmas, az aktuális helyzethez alkalmazkodó. Összeállítása során lényeges szempont, hogy jusson elegendő idő a gyermeki tevékenységekre, kezdeményezésekre, és ezek mellett biztosítsa a fejlesztést, illetve a speciális képességfejlesztést óvodapszichológus, logopédus, fejlesztő pedagógus, gyógytestnevelő, gyógypedagógus bevonásával. A hetirendbe beilleszthetők az óvodapedagógusok által szervezett kreatív műhelyek, fejlesztő foglalkozások.

3.3.5. A tevékenységekben megvalósuló tanulás szervezett formáinak biztosítása

Kötött: Mindennapos mozgás, szervezett mozgás

Közvetve kötelező: Énekes játékok (4–5–6–7 éveseknek), Verselés, mesélés, Hitéleti nevelés

Kötetlen: Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka,

A külső, teremtett világ tevékeny megismerése,

Ének-zenei képességfejlesztés, népi játék, tánc

Egyéni fejlesztések

Tervezetten szervezett tevékenységek	**Párhuzamosan is végezhető differenciált és csoportos tevékenységek**
Hitre nevelés Mindennapos mozgás Mozgásos játék Énekes játék	Játék Verselés, mesélés Ének, zene, népi játék, tánc Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka Mindennapos mozgás A külső, teremtett világ tevékeny megismerése - Matematikai tartalmú tapasztalatok

3.3.6. A tevékenységekben megvalósuló tanulás időkereteinek biztosítása

A ***3–4 évesek*** napi szervezett tanulási időkerete maximum 30-35' perc.

A ***4–5 évesek*** napi szervezett tanulási időkerete maximum 40-45' perc.

Az ***5–6–7 évesek*** napi szervezett tanulási időkerete maximum 60-65' perc.

A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek

egyéni terhelhetőségéhez igazodó iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt.

A tanköteles korú, de az óvodában nevelkedő gyermekeket a tanköteles korukat megelőző nevelési évben járóknak tekintjük.

4. ÓVODÁNK KAPCSOLATRENDSZERE

4.1. AZ ÓVODA ÉS A CSALÁD KAPCSOLATA

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt szolgálja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való szoros együttműködés. Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, illetve a család teremt meg. A rendezvények családias hangulatának megteremtése során kerüljük a gyermekek számára stresszes helyzeteket, az örömteli érzelmi állapot kialakítására, megélésére törekszünk. Az intézmény nevelőtestülete figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti a családközpontú intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családokhoz illesztett megoldásait.

Célunk

- Az óvodai és a családi nevelés egységének megteremtése, a bizalmon alapuló nevelőpartneri viszony kialakítása és működtetése.
- Olyan nevelői hatások elősegítése, amelyek egymást erősítve segítik a gyermekek harmonikus személyiségfejlődését.
- A családokkal való kölcsönös együttműködés erősítse a családokat az evangelizációs tevékenységben, a gyermekek hitre nevelésében.

Feladatunk

- A nevelésben az óvoda elismeri a család elsődlegességét, tiszteljük és elfogadjuk a szülőt.
- A szülőkkel való kapcsolatunkban az őszinte odafordulást, az empátiát és a segítő szándékot éreztetjük.
- A kapcsolatunkat a tapintatra építjük, és arra törekszünk, hogy ez tovább mélyüljön a közös programok, együttes tevékenységek alkalmával.
- Elismerjük és elfogadjuk a család szokás-, és szabályrendszerét, tapintatosan befolyásoljuk az életmód jó szokásainak alakításában.
- Tiszteletben tartjuk a családok vallásos érzelmeit.
- Mindaddig a család magánügyének tekintjük a családban történteket, amíg azt nem tapasztaljuk, hogy azok a gyermek fejlődését, testi és lelki épségét veszélyeztetik.

- A gyermek testi bántalmazásának, lelki sanyargatásának legkisebb gyanúja esetén is azonnal fellépünk, a megfelelő szervekkel felvesszük a kapcsolatot.
- A gyermeki személyiség feltétel nélküli tiszteletére és védelmére törekszünk.

Hagyományos kapcsolattartási, együttműködési formáink

Családlátogatások

Célunk, hogy megismerjük a gyermekeket közvetlen környezetükben, tájékozódjunk a családi nevelés elveiről, szokásairól.

Napi kapcsolattartás

Célunk a lényeges napi eseményekről a szülők tájékoztatása, a gyermekkel kapcsolatos aktuális információk cseréje. Ezek a beszélgetések rövidek, tömörek, mert a pedagógusnak közben a gyermekek játékára, tevékenységére, szükségleteinek kielégítésére is figyelni kell.

„Anyás befogadás"

Célunk a gyermekek óvodai életbe való beilleszkedésének megkönnyítése. Az anyás befogadás kiválóan alkalmas arra, hogy a szülő megismerje az óvodai életet, a gyermekek szokásait, az óvodapedagógusok, dajkák személyiségét és a környezet légkörét, amelyben a gyermekek élnek. Ugyanakkor az óvodai szakemberek megismerhetik az anya és a gyermek kapcsolatát, kommunikációjukat, viselkedési jellemzőiket.

Szülői értekezletek

Célunk félévente egy alkalommal az óvodát, a csoportot, a gyermeket, a szülőket érintő legfontosabb nevelési témák, feladatok, egyházi, népi jeles napok, művészeti jeles napok, rendezvények, esetleges problémák, aktualitások megbeszélése.

Beszélgető körök, lelkigyakorlatok

Célunk a szülők többségét érdeklő világi és vallásos témák kötetlen jellegű megvitatása, igény szerint előadó meghívásával.

Nyílt napok, játszóházak, munkaestek

Célunk, hogy a szülő megismerje gyermeke csoportjának napi tevékenységét, az

óvodapedagógusok munkáját, azokba igénye, érdeklődése szerint aktívan bekapcsolódjon.

Egyéni beszélgetés, fogadóóra

Célunk a gyermekek egyéni fejlődésével kapcsolatos információk átadása.

Szülői Szervezeti értekezletek

Célja, hogy az óvodavezető által félévente megtartott értekezleten a szülői szervezet képviselői tájékozódjanak az adott nevelési évre szóló tervekről, programokról, eseményekről, az adott nevelési év eredményeiről.

A szülőkkel közösen szervezett rendezvények, miselátogatások, kiállítások, hangversenyek, kirándulások

Célunk, hogy igazi közösséggé tudjon válni óvodánk a szülőkkel együtt, és a közös élmények gazdagítsák a gyermekek, szülők, pedagógusok mindennapi munkáját, lelki életét, vallásgyakorlatát.

Az óvoda és család közös ünnepei

Célunk, hogy az ünnepekbe a szülők hitüket gyakorolva, aktívan bekapcsolódhassanak, illetve az evangelizációs tevékenység által megismerjék a katolikus hit ünnepeit, a hozzájuk kötődő hitéleti szokásokat (karácsony, farsang, anyák napja, apák napja, nagyszülők napja, gyereknap, évzáró).

4.2. AZ INTÉZMÉNY ÉS AZ EGYHÁZI INTÉZMÉNYEK KAPCSOLATA

4.2.1. Az óvoda és a fenntartó kapcsolata

Fenntartónkkal, a Kaposvári Egyházmegyével való kapcsolatunk egyrészt hivatalos, másrészt szakmai, segítő, támogató jellegű. Intézményi működésünk egyik alappillérének tekintjük e kapcsolatot.

Folyamatos kapcsolatot ápolunk a Kaposvári Egyházmegyei Katolikus Iskolák Főhatóságával (EKIF) is. A fenntartó által kért adatszolgáltatásokat és beszámolót elkészítjük, szükség esetén intézkedési tervben tájékoztatjuk a felmerülő hiányokról.

Óvodánk a közeljövőben is igyekszik az egyetértésen alapuló és rendszeres kapcsolat

fenntartására.

Az óvoda és a fenntartó kapcsolatának főbb területei

- Az intézmény Alapító okiratának elkészítése, módosítása,
- az intézmény pénzügyi-, gazdálkodási tevékenysége, az éves költségvetés jóváhagyása, elfogadása, módosítása,
- intézményünk ellenőrzése gazdálkodási, működési, törvényességi szempontból,
- intézményünk ellenőrzése a szakmai munka eredményessége tekintetében,
- óvodánk ellenőrzése a gyermekvédelmi tevékenységre tekintettel,
- óvodánk ellenőrzése a gyermekbalesetek megelőzése érdekében tett intézkedések tekintetében,
- az intézményi dokumentumok elfogadása, jóváhagyása (SzMSz, Pedagógiai Program, Házirend).

A fenntartóval való kapcsolattartás formái

- Szóbeli tájékoztatás,
- írásbeli beszámoló évente egy alkalommal,
- egyeztető tárgyalások és megbeszélések, értekezletek,
- az óvoda képviseletének szükség és igény szerinti biztosítása,
- szükség és igény szerint speciális információszolgáltatás az óvoda pénzügyi-, gazdálkodási-, szakmai tevékenységéhez kapcsolódóan.

4.2.2. Az intézmény és a plébániák kapcsolata

A plébánosok óvodáink és alkalmazotti közösségünk lelki vezetői.

Rendszeresen látogatják óvodáinkat, részt vesznek az óvodai életben, a rendezvényeken és különböző programokban.

A plébánosokkal való együttműködésünk kiterjed az alkalmazottak hitéleti megerősítésére, a gyermekek keresztény értékrendjének kialakítására, a keresztény gondolkodásmód szülők felé történő közvetítésére.

A lelki napokat és lelkigyakorlatokat a plébánosok közreműködésével, irányításával tervezzük.

4.2.3. Az intézmény és az egyházmegyei hitoktatók kapcsolata

Az óvodáinkban folyó vallásos nevelés elengedhetetlen feltétele, hogy az óvodapedagógusok a feladat elvégzéséhez szükséges teológiai, hitéleti ismeretekkel, vallásgyakorlattal rendelkezzenek. Az egyházmegye hitoktatói koordinátorával folyamatos, rendszeres kapcsolatot ápolunk annak érdekében, hogy a hitoktatóknak szervezett programokon, képzéseken óvodánk dolgozói is részt vehessenek, ezáltal szakmai kompetenciáik elmélyüljenek.

A plébániákon dolgozó hitoktatókkal közös programokat szervezünk a gyermekeknek, a hívőknek. A templomokba szervezett kézműves és egyéb jellegű foglalkozások lebonyolításában a kölcsönös együttműködésre törekszünk.

4.3. KAPCSOLAT AZ ÓVODÁBA LÉPÉS ELŐTTI INTÉZMÉNYEKKEL

4.3.1. Bölcsődék

Búzavirág Bölcsőde

Intézményünk Szent Margit Katolikus Tagóvodája a Búzavirág bölcsőde keleti szárnyában található. A két intézményt egy folyosó választja el egymástól, így kezdettől fogva a jó kapcsolat kiépítése és ápolása jellemző az együttműködésre. Az óvoda és a bölcsőde olyan tartalmi kapcsolat megvalósítására törekszik, amely során egymás nevelő munkáját megismerhetik, segíthetik, az ünnepekre, óvodai rendezvényekre a két intézmény kölcsönösen meghívja a gyermekeket, felnőtteket. Az óvodai környezettel és a dolgozókkal való többszöri találkozás segíti a bölcsődéből az óvodába történő átmenetet is, és az utánkövetés folyamata is könnyen megvalósulhat, hiszen a bölcsődei gondozónő is többször átjöhet az óvodába a gyermekekhez az óvodai beszoktatás idején.

Célunk

- Az intézmények között meglévő jó kapcsolat fenntartása és ápolása.

Feladatunk

- A gyermek óvodába lépése előtt tájékoztató szülői értekezletet tartunk a bölcsődében.
- Közös látogatásokkal, programokkal segítjük a gyermekeket, hogy megismerhessék leendő óvónénijeiket.
- A gyermekek beszoktatása idején a gondozónő többször is átjöhet az óvodába, ezzel

megkönnyítve a kisgyermekek számára a beszoktatást.

Városunk bölcsődéi

A szakmai együttműködés érdekében intézményünk felvette a kapcsolatot városunk bölcsődéivel és annak fenntartására törekszünk.

Célunk

- Városunk bölcsődéivel a jó kapcsolat kialakítása, formálása, ápolása.

Feladatunk

- A gyermek óvodába lépése előtt tájékoztató szülői értekezletet tartunk a bölcsődében.
- Lehetőséget biztosítunk az érdeklődő szülőknek arra, hogy intézményünket, óvodáinkat közvetlen tapasztalatszerzéssel, nyílt napok, játszóházak, rendezvények alkalmával is megismerhessék.

Napraforgó Családi Bölcsőde

A Napraforgó Családi Bölcsőde a Kaposvári Egyházmegye fenntartásában működő intézmény. Az intézmények közötti kapcsolat biztosítja a bölcsődei gyermekek számára az óvodáinkba történő elhelyezést szabad férőhelyek esetén.

Célunk

- Az intézmények közötti szoros együttműködés, kapcsolat kialakítása, ápolása.

Feladatunk

- A gyermek óvodába lépése előtt tájékoztató szülői értekezletet tartunk a bölcsődében.
- Közös látogatásokkal, programokkal segítjük a gyermeket, szülőket, hogy megismerhessék óvodáinkat.

4.4. AZ INTÉZMÉNY ÉS AZ ISKOLA KAPCSOLATA

A fenntartónk által működtetett Nagyboldogasszony Iskolaközponttal folyamatos a kapcsolat. A tanév folyamán több közös programot is szervezünk a gyerekeknek, szülőknek egyaránt, ezeket az intézmények közötti *Együttműködési megállapodásunk*ban rögzítünk.

Célunk

- A szülők óvodáinkból a katolikus általános iskolába irassák gyermekeiket,
- a gyerekek örömmel induljanak az iskolába,
- az óvoda-iskola átmenet zökkenőmentes biztosítása.

A kapcsolattartás és együttműködés formái

- A gyermekekkel közös és kölcsönös intézménylátogatás,
- a szülők bevonásával nyílt iskolai programok, óralátogatások, szülői fórumok lebonyolítása,
- az óvoda ünnepi, kulturális programjaiban való részvétel az iskola, zeneiskola által,
- a pedagógusok szakmai munkájának elmélyítése hospitálások, szakmai konzultációk által,
- egyéb kapcsolattartási tartalmak.

4.5. AZ ÓVODA ÉS A GYERMEKVÉDELMI HÁLÓZAT KAPCSOLATA

Intézményünk gyermekvédelmi felelősei folyamatosan kapcsolatot tartanak a gyermekvédelemben érintett intézményekkel és a civil szervezetekkel.

Ilyenek: a Polgármesteri Hivatal, a Családsegítő Központ, a Gyermekjóléti Szolgálat, a Gyermekvédelmi Szakszolgálat, a Gyámügyi Hivatal, a Városi Rendőrség Bűnmegelőzési Alosztály, a Családvédelmi Szolgálat, a Máltai Szeretetszolgálat, a Helyi Vöröskereszt, a Kaposvári Egyházmegyei Karitász.

A kapcsolattartásunk formái

- A szociális segítő munkatárssal való szoros együttműködés, munkájához a feltételek biztosítása.
- Folyamatos tapasztalatcserék, esetmegbeszélések, tanácsadás.
- Személyes és telefonos megbeszélések, egyeztetések, konzultációk.
- A gyermekvédelemmel kapcsolatos értekezleteken, továbbképzéseken való aktív részvétel.
- Közösen végzett családlátogatás.

4.6. AZ INTÉZMÉNY ÉS A PEDAGÓGIAI SZAKSZOLGÁLATOK KAPCSOLATA

Pedagógiai munkánkat jelentős mértékben segítik a szakszolgálatok: logopédus, gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus, gyógytestnevelő foglalkozik szükség szerint a gyermekekkel.

Célunk

Minden – intézményünkbe járó – gyermek számára az őt megillető egyéni fejlesztési lehetőségek biztosítása.

Feladatunk

- Fejlesztő terápiák, foglalkozások, szűrővizsgálatok biztosítása az intézményekben,
- vizsgálati kérelmek, beutalók elkészítése,
- szakértői vélemények, fejlesztési javaslatok elkészítése,
- folyamatos kapcsolattartás, szakmai konzultáció, esetmegbeszélés a fejlesztő szakemberekkel,
- a szülők és a fejlesztést biztosító szakemberek közötti kapcsolattartás segítése,
- továbbképzéseken, szakmai fórumokon való részvétel.

4.7. AZ INTÉZMÉNY ÉS A KÖZMŰVELŐDÉSI INTÉZMÉNYEK

Kapcsolatot tartunk a környezetünkben működő közművelődési intézményekkel: könyvtárral, múzeummal, művelődési házzal, Csiky Gergely Színházzal, Bábszíntérrel. Az intézmények

kínálatából úgy válogatunk, hogy az segítse a nevelési feladatok sokoldalú, színes megoldását, s zárja ki azokat a kezdeményezéseket, amelyek óvodánk pedagógiai elveivel, értékközvetítésével, tartalmával nem összeegyeztethetők.

A kapcsolattartás formái: látogatás, tájékozódás, megbeszélések, értekezletek.

4.8. AZ INTÉZMÉNY ÉS A PEDAGÓGIAI SZAKMAI SZOLGÁLTATÓK KAPCSOLATA

Az óvodáinkban dolgozó óvodapedagógusok rendkívül nyitottak és innovatívak, így a pedagógiai szakmai szolgáltató intézetekkel (Oktatási Hivatal, Pedagógiai Oktatási Központ, Katolikus Pedagógiai Intézet, főiskolák, egyetemek) rendszeres kapcsolatot tartunk.

A kapcsolattartásunk formái

- Folyamatos és rendszeres tájékoztatás az induló továbbképzésekről, tanfolyamokról, tréningekről, szakirányú képzésekről,
- a képzéseken, előadásokon, szakmai programokon, rendezvényeken való részvétel.

5. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI

5.1. HITRE NEVELÉS

Óvodánkban a hitre nevelés kiemelt feladatként van jelen, melyben megalapozzuk a gyermekek egészséges lelkületű keresztény emberré válását. Vallásos nevelésünk akkor eredményes, ha ez irányú törekvésünk a nevelés egészébe beépül.

Az óvodai nevelés a családi nevelés folytatásaként, és azzal együttműködve, szeretetteljes légkörben, a hitre való nyitottságot sajátos légkörével biztosítja a gyermekeknek. Mindennek magva az öröm, a béke, a reménység, a bizalom, a biztonság, a szeretet, az együttérzés, a segítőkészség és a hála. Mindez együtt teszi lehetővé annak megértetését a gyermekekkel, hogy minden mögött a Gondviselés áll.

5.1.1. A hitre nevelés tartalma

Intézményünkben a hitre nevelés az alábbi alapgondolatok alapján valósul meg:

- Isten szeretetének megvilágítása, az Istenkép kibontakoztatása a gyermekben,
- a hit ébresztése, a katolikus hitélet megtapasztalása és fejlesztése az óvodai élet során, ezáltal az egész személyiség gazdagítása,
- a keresztény értékrend, a keresztény emberi értékek, az erkölcsi nevelés normáinak közvetítése, vonzóvá tétele a gyermekek számára (igazság, szeretet, jóság, megbocsátás, önzetlenség, őszinteség, segítőkészség, stb.),
- a teremtett világra való rácsodálkozás képességének kialakítása, fejlesztése (öröm, hála, megbecsülés, védelem, óvás, felelősség, stb.),
- a szeretet légkörének megteremtése az óvoda közösségében és ezen keresztül a gyermekek egész személyiségének kibontakoztatása,
- bibliai történetek, a katolikus vallási liturgia megismertetése a gyerekekkel, életkoruknak és értelmi fejlettségüknek megfelelően,
- az óvoda és a család együttműködésének erősítése, a családok bekapcsolása az egyház életébe; az evangelizációs tevékenység megvalósítása a közös imádság, a közös munka és a közös ünneplés által.

5.1.2. A tevékenység megszervezése

A hitre nevelés megjelenési formái

Köszönési mód

A tisztelet és az udvariassági szokások elsajátítása érdekében a köszönésre nagy gondot fordítunk. A katolikus vallási szokások megismertetése céljából az egyházban bevált köszönési formákat szorgalmazzuk a gyermekek és a szülők, az intézménybe érkező valamennyi látogató, és a dolgozók körében egyaránt.

Imádságok tanulása

Az ima a Mennyei Atyával való kapcsolat kialakításában, formálásában, ápolásában fontos szerepet tölt be. Az egyház liturgiájához, a katolikus katekizmushoz, hagyományokhoz, a szentek életéhez számtalan imádság kapcsolódik. Mindennapjainkat, ünnepeinket színesíti, számos formája (kérő, hálaadó, közbenjáró, kötött, kötetlen, stb.) segíti hitünk megélését. A kisgyerekekkel - életkorukat, képességeiket figyelembe véve - igyekszünk minél több imát megismertetni, és támogatjuk a szülőket az imák otthoni gyakorlásában is.

Mindennapi lelki beszélgetések

A napirendbe ágyazottan a csoportoknak minden nap lehetőségük van arra, hogy 5-10 percben elcsendesedjenek, átgondolják, átérezzék a napi eseményeket, élményeket; vagy a ciklusosan tervezett hitéleti téma feldolgozásához beszélgetéseket folytassanak, énekeket, imákat tanuljanak. Az óvodapedagógusok szakmai szabadságára, módszertani kultúrájára alapozva meghitt, lelki-hitbeli megerősödést szolgáló tevékenység megvalósítása a cél.

Étkezés előtti és utáni imádság

Az imádság kérő-hálaadó formájának megismerésére, napi szintű gyakorlására ad lehetőséget. Az óvodapedagógusok igényéhez, ízléséhez, a csoport, a gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodva több ilyen jellegű imádság ismert.

Születésnapi, névnapi köszöntés

Életünk a Mennyei Atya szeretetéből fakad, a személyes ünnepeink során ezért adunk hálát, jókívánságainkat gondoskodásának áldó kérése hatja át. A köszöntő, áldó imádságok, énekek megismerésével ennek megélésére tanítjuk a gyermekeket.

Templomlátogatások, szentmisék

A nevelési év során több alkalommal lehetőség nyílik arra, hogy a gyermekek megismerjék a templomot, mint Isten házát, ott szentmisén vegyenek részt, szülőkkel, vagy szülők nélkül. A liturgikus év eseményeihez kapcsolódóan számos ünnep során tartunk szentmisét az intézményben is, megteremtve hozzá a megfelelő környezetet.

A játék

A mindennapi játéktevékenység feltételei biztosítottak a csoportokban. Így a gyermekeknek lehetőségük van arra, hogy játéktípustól, életkori és egyéni képességeiktől függően megjelenítsék és feldolgozzák a tevékenységben hitéleti ismereteiket, tapasztalataikat, élményeiket.

Az óvodapedagógus feladata, hogy indirekt módon - a gyermekek szabad játékára építve - a játékkezdeményezéseket felfedezze, azokhoz az eszközöket, stb. a gyermekek rendelkezésére bocsássa.

A szabad játék során párhuzamosan végezhető tevékenységek

Az óvodapedagógusok által szervezett tevékenységekben *(Verselés, mesélés; Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka; Ének, zene, népi játék, tánc; Külső, teremtett világ tevékeny megismerése)* a komplexitás jegyében számos vallási téma megjeleníthető. Ezeknek a folyamatos figyelembe vételével a hitéleti nevelés áthatja a kisgyermekek mindennapi életét.

Délutáni pihenés előtti ima, fohász

Ezeknek a rövid kis imádságoknak a segítségével a gyerekek megtanulják átélni, megélni a Mennyei Atya gondoskodó szeretetét, akkor is, amikor pihennek. Az óvodapedagógusok igényüknek, ízlésüknek, a csoport sajátosságainak megfelelően többféle imádsággal ismertethetik meg a gyermekeket.

Szervezett hitéleti tevékenységek

A hitéleti nevelés megvalósítása kidolgozott éves terv alapján folyik. A témák feldolgozása egy, vagy több héten keresztül történik, melyre a mindennapi lelki beszélgetések, a heti egyszeri hitéleti tevékenység folyamán kerül sor. A heti beszélgetéseket lezárja, elmélyíti a hét utolsó napján tartott hitéleti tevékenység. Az óvodapedagógusok szakmai szabadsága, színvonalas módszertani kultúrája lehetővé teszi, hogy ezek a tevékenységek változatos formában valósítsák meg a kisgyermekek vallásos nevelését.

A tevékenységek foglalkoztatási formája

A csoport, benne a gyermekek egyéni sajátosságainak, képességeinek, a tevékenység témájának megfelelően választ az óvodapedagógus foglalkoztatási formát. A tudatosan tervezett, szervezett tevékenység során a megfelelően választott foglalkoztatási forma járuljon hozzá a kitűzött célok, feladatok megvalósításához.

A tevékenységek anyaga

A hitéleti nevelés éves tervének összeállításához keretet biztosít a liturgikus év, az egyházi ünnepek, a szentek élete, a Biblia, a katolikus katekizmus, a katolikus erkölcsi értékek. A feldolgozásra szánt anyagot vizuális ötletekkel, imagyűjteménnyel, hitéleti dalokkal, mesékkel, történetekkel tudják komplexebbé tenni az óvodapedagógusok.

A tevékenységek tervezése

A hitéleti témákat - témától függően - heti/többheti felosztásban tervezik az óvodapedagógusok. A tervezés során fontos szempont a tudatosság, az átláthatóság, a fokozatosság, a komplexitás, a képességekhez, életkori, egyéni sajátosságokhoz igazított differenciálás (témában, anyagban, eszközben, módszerben, foglalkoztatási formában).

5.1.3. Intézményünk liturgikus és néphagyományokat őrző ünnepei

A liturgikus év ünnepei, megemlékezései évről-évre visszatérnek az óvoda életében, keretet adva a szakmai, pedagógiai munkának.

Szeptember – Szent Mihály Hava

Veni Sancte

Tanévkezdő ünnep a katolikus egyházban, a Szentlélek segítségül hívása, hogy egész évben Isten jelenlétében tudjuk nevelni óvodásainkat. A szülőkkel közös ünnep.

Szent Mihály Ünnepe (Szeptember 29.)

Mihály, Gábor és Rafael főangyalok ünnepe. Mulatságok, bálok ideje; Mihály-napi vásár. Ehhez a naphoz kötődik az állatok hazahajtása a legelőkről.

Október – Mindszent Hava

Október az Idősek hónapja. Ekkor kerül sor a nagyszülők köszöntésére.

November – Szent András Hava

Mindenszentek, Halottak Napja (November 1-2.)

Az egyház mindazokra az emberekre emlékezik ezen a napon, akik Istennek tetsző, példaadó életet éltek itt a földön, de nevük nincs lejegyezve a kalendáriumban. A családok halottaikra emlékeznek.

Szent Márton Püspök (November 11.)

A legenda szerint Márton, hogy püspökké választása elől kitérjen szerénységből a ludak óljába bújt, ezek azonban gágogásukkal elárulták a hollétét, így kénytelen volt beletörődni megválasztásába.

Árpád-Házi Szent Erzsébet (November 19.)

1207-ben született Sárospatakon, II. András király leányaként. A világegyház legnagyobb női szentje. A betegek, özvegyek, árvák, az elhagyottak segítője. Az ember- és Istenszeretet példaképe. Sok helyen Erzsébet-kenyeret sütnek ma is e napon, s a szegényeknek, nagycsaládoknak adják.

December – Karácsony Hava

Szent Miklós Püspök (December 6.)

Miklós különösen a felebaráti szeretetben tűnt ki. A legenda szerint ugyanis a püspök egy szegény család házába az ablakon át aranyat dobott, amelyből a három szegény lány hozománya lett.

Adventi Időszak, Karácsony Vigíliája

A karácsonyi előkészület négy hetes időszaka, amely András apostol ünnepéhez (november 30.) legközelebb eső vasárnappal kezdődik és december 24-ig tart. Advent a húsvéthoz hasonló előkészületi idő, Jézus eljövetelére, illetve születésének megünneplésére utal. Négy héten át a gyerekekkel megéljük a várakozás örömét, felelevenítjük a Szentírásból az Angyali üdvözletet, vagy a betlehemi utat, szálláskeresést. Advent szimbólumai színessé, érthetőbbé teszik ez időszak tartalmát, mondanivalóját, minden nap ez a nagy titok egyre "világosabbá" válik. Mindegyik csoportban megtalálható a Betlehem és az adventi koszorú.

Január – Boldogasszony Hava

Vízkereszt (Január 6.)

A karácsonyi ünnepkör zárónapja és hivatalosan ezen a napon kezdődik a farsang időszaka, ami hamvazószerdáig, a nagyböjt időszakáig tart. Nevét onnan kapta, hogy az Egyház ezen a napon szenteli a keresztelő vizet. Ilyenkor van a házszentelés szép szokása, az ajtófélfára fent a három király kezdőbetűit írja fel a pap, ima kíséretében, hogy a ház lakóit védjék meg a bajoktól: G+M+B+….

Vízkereszt ünneplésének is kialakult szokása van óvodánkban. Közös ünnep ez, a Szentírásból olvassuk a történetüket. A pap megszenteli az épületet.

Február – Böjtelő Hava

Gyertyaszentelő Boldogasszony Ünnepe (Február 2.)

A Római Katolikus Egyház ezen a napon ünnepli a gyermek Jézus templomban való bemutatását. A szentelt gyertya, mint a Krisztus jelképe: a Világ Világossága. A hagyományban a szentelt gyertya a bölcsőtől a koporsóig elkísérte az embert. Kisebb, nagyobb gyertyákat szenteltek az oltár előtt. Időjárás és termésjósló hiedelmek is kapcsolódtak ehhez az alkalomhoz, ha ezen a napon kisüt a nap, és a medve meglátja az árnyékát, akkor visszamegy és még negyven napig tart a hideg.

Szent Balázs Napja (Február 3.)

Napját legrégibb kalendáriumaink is számon tartják. A legendás Szent Balázs a hagyomány szerint örmény püspök volt. Számos csodája ismert, pl. egy gyerek torkából eltávolította a halszálkát, amiért köszönetként az édesanyától gyertyát kapott ajándékba. Azóta Balázs püspököt a torokbetegség gyógyítójának, a gyermekek védőszentjének tekintették és hittek a szentelt gyertya torokgyógyító erejében. Ezen a napon történik nálunk is a Balázs-áldás, másként "balázsolás".

Farsangi időszak

A farsang évenként ismétlődő, rövidebb-hosszabb ideig tartó időszak, amelyet az evés, ivás, lakodalmak, disznótorok, jelmezes felvonulások jellemzik. Vízkereszttől a húsvétot megelőző negyvennapos nagyböjt kezdetéig, hamvazószerdáig tart. A farsang a tavaszvárás ősi örömünnepe. A farsangi szokások nagyobbrészt a farsang farkára, a hamvazószerda előtti három napra összpontosulnak (farsangvasárnap, farsanghétfő, húshagyókedd).

Március – Böjtmás Hava

Hamvazószerda, Nagyböjti Időszak, Húsvét Vigíliája

A nagyböjt a keresztény egyházban a húsvéti előkészület ideje. Jézus 40 napi böjtölésére és kínszenvedésére emlékezünk, hamvazószerdától húsvétvasárnapig tart, utolsó előtti hete a virághét, amely virágvasárnappal zárul. Ezt követi a húsvétvasárnapig tartó nagyhét.

Hamvazószerdán a pap *"Emlékezzél ember, hogy porból vétettünk, porrá leszünk."* - szavak kíséretében hamuval keresztet rajzol a gyermekek homlokára. A hamuszórás a bűnbánat ősi jelképe. A néphitben a hamvazkodásnak gyógyító erőt tulajdonítottak.

Szent József Ünnepe (Március 19.)

Isten őt választotta ki, hogy Máriának segítő társa legyen fiának, Jézusnak felnevelésében. Ácsmesterséggel kereste kenyerét és gondoskodott a Szent Családról. Még Jézus nyilvános működése előtt meghalt. A néphagyomány szerint a madarak szájába visszaadja a hangot és a méheket ezen a napon engedték ki. Óvodánkban Apák napi ünnepséggel emlékezünk meg erről az alkalomról.

Gyümölcsoltó Boldogasszony (Március 25.)

Ezen a napon jelent meg Szűz Máriának az Úr angyala, aki Krisztus születését hírül adta. Napja a fák oltásának és szemzésének ideje. Az e napon oltott fát nem szabad letörni vagy kivágni; tisztogatni is tilos, maguktól kell elkorhadniuk. Gyümölcsoltó Boldogasszony hozza haza az énekesmadarakat. Ezen a napon ismét felelevenítjük az Angyali Üdvözlet történetét.

Április – Szent György Hava

Húsvét

A Húsvét a legkiemelkedőbb, legnagyobb egyházi ünnep. A keresztény vallás ezen ünnep lényegében gyökerezik. Mozgó ünnep, március 22. és április 25. közé esik. Ehhez az időszakhoz számos népszokás, liturgikus esemény kötődik.

A nagyhét

Ezen a három napon emlékezik meg a keresztény világ Jézus kereszthaláláról, szenvedéséről.

Nagycsütörtök

A templomban a harangok utoljára szólalnak meg Nagyszombatig, Jézus utolsó vacsoráját, elfogatását és szenvedésének kezdetét jelöli.

Nagypéntek

Nagypénteken a mise után az oltáriszentséget más helyre viszik, minden levesznek az oltárról, csak a gyertyatartókat és a lepellel letakart kereszt marad, ami Jézus szenvedésére és lemeztelenítésére utal. A keresztútjárás során megemlékeznek Jézus szenvedésének állomásairól is.

Nagyszombat

Ezen a napon feküdt Jézus teste a sziklában és várt a feltámadásra. A nagyszombati liturgián új tüzet gyújtanak a templomban és körmenetet tartanak.

Húsvétvasárnap

A feltámadás napja, melyhez az ételszentelés hagyománya is kapcsolódik. A délelőtti misére étellel, itallal mentek, amit egy letakart kosárba vittek.

Húsvéthétfő

A locsolkodás napja. A víz a termékenység szimbóluma, amiről még lesz szó.

Szent György napja

Szent György a lovagok, katonák, fegyverkovácsok és vándorlegények védőszentje. A legenda szerint egy sárkányt legyőzve megmentette egy királylány életét. Ez a hősies cselekedet azonban nem az egyetlen ok, amiért tisztelik; a pásztorok és az állattartással foglalkozók számára is fontos védelmezőjüknek tekintik. A Szent György naphoz fűződő szokások közé tartozik az állatok első kihajtása a legelőre. Míg régen a Szent György napi hagyományok elsősorban az állattartással és a mezőgazdasággal kapcsolatosak voltak, a mai korban az ünnep a természet megújulását és az újrakezdést szimbolizálja.

Május – Pünkösd Hava

Mária Hónapja, Anyák Napja

A katolikus egyházban e hónapban litániákat imádkoznak a Szűzanyához. A templomban a Szűz Anyát énekkel és virágokkal köszöntjük, az édesanyákat saját készítésű apró ajándékokkal és versekkel ajándékozzuk meg.

Pünkösd

A karácsony és a húsvét mellett a keresztények harmadik legnagyobb ünnepe, a Szentlélek eljövetelének, az egyház születésének napja. A húsvétot követő ötvenedik napra esik, mely mozgó ünnep május 10-e és június 13-a között.

Június – Szent Jakab Hava

Te Deum

Óvodánkban ez a tanévzáró ünnep. A Szentháromság vasárnap és az Úrnapja idejére esik. Hálaadó ünnep, amikor is megköszönjük Istennek, hogy egész évben gondot viselt ránk, testben, lélekben, szeretetben gazdagodva növekedhettünk. A szülőkkel közösen ünneplünk.

Ünnepeink megélése során célunk az ünnepek érzelmi tartalommal való megtöltése, és a mindennapi élet eseményeiből való kiemelés. Arra törekszünk, hogy a gyermekek minél aktívabban vegyenek részt az ünnep előkészítésében és lezárásában, átélhessék annak örömét. Az ünneplésnek megvan a maga szertartása, üzenete, amivel megismertetjük a gyermekeket, ezáltal lelkileg gazdagítjuk őket.

Az egyházi év, számtalan lehetőséget kínál erre. Kialakítjuk helyi sajátosságainkat, melynek során a jeles napokat ünneplés, illetve megemlékezés keretében a csoportokban vagy óvodai, intézményi szinten valósítjuk meg. Tudatosítjuk a gyermekekben, hogy akkor teljes az ünnep, ha mindannyian átéljük annak örömét.

A hagyományőrzést, az egyházi ünnepek és a népi kultúra ápolását intézményünk alapvető feladatának tekintjük. Ezáltal beépítjük a kisgyermekek nevelésébe mindazokat az értékeket, normákat, amelyeket az egyház és a helyi környezet megőrzött, megteremtjük azt a környezetet, amelyben az óvodába lépés első pillanatától a nevelés szerves részeként van jelen a hagyományápolás és a művészetek szeretete. Így a modern világgal ötvözve tovább él népünk egyházi, nemzeti, kulturális gyökere, s a mai gyermekek is megismerhetik szépségét, értékét. Ezeknek az értékeknek a továbbadásával erősítjük a gyermekekben a keresztény hitet, a hazaszeretetet, és letesszük a szülőföldhöz való kötődés alapjait is.

A hagyományőrző tevékenységeket a művészeti jeles napok, zöld jeles napok egészítik ki, amelyek mindig követik a hagyományőrző jeles napok tartalmát, és az ahhoz illeszkedő alkotások, zenei élmények egyben megerősítik azok értékeit is.

Az ünnepek, jeles napok kiemelten, ízlésesen, szolidan megjelennek az óvodák, csoportszobák dekorációjában is. A szülők a folyosókon elhelyezett hitéleti táblákon tájékozódhatnak az aktuális ünnepekről, a gyermekek imádságairól, vallásos énekeiről, ezzel lehetőséget biztosítva számukra, hogy otthoni mondogatásukkal is bekapcsolódhassanak az ünnep közös örömébe.

5.1.4. Elvárások a katolikus óvodában dolgozó óvodapedagógussal szemben

A vallásos nevelés példamutató, hiteles keresztény életből merítkezik, belső késztetésből, hitből és szeretetből fakad.

A gyerekek a nap nagy részét az óvodában töltik, és így egy átfogó, közös élet keretében találkozhatnak a hittel, konkrét tapasztalatokat szerezhetnek a keresztény erkölcsről és szokásokról.

Az alapvető tevékenységek közben a valláserkölcs normáihoz igazodó magatartást *(szeretet, bizalom, türelem, igazságosság, szelídség, egymás elfogadása, segítése)* az óvodapedagógus egész személyiségével, példamutatásával segíti elő, miközben törekszik arra, hogy erőt, támaszt, biztonságot sugározzon belőle a gyermekek és a szülők felé egyaránt.

Ha a gyermek biztonságban érzi magát a családban, az óvodában, akkor fog bízni önmagában, a világban és az Istenben. A biztonságérzet vágya mellett a kisgyermekeknek hihetetlenül nagy a szeretetigénye. Ennek kielégítéséhez elengedhetetlen az óvodapedagógusok empatikus, feltétel nélküli szeretete.

A hitéleti program fontos feladata az egyházi ünnepek és a népi magyar kultúra tovább örökítése, a művészeti elemek megismertetése, megszerettetése. A vallásos ünnepek és a népszokások, népi játékok, népmesék, népdalok ismeretével az óvodapedagógus értékként járul hozzá ennek a feladatnak a magas színvonalú megvalósításához.

5.2. JÁTÉK

A játék - szabad-képzettársításokat követő szabad játékfolyamat - a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb alaptevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze.
A kisgyermekek a külvilágból és saját belső világukból származó benyomásaikat játékaikban tagolják. Ebben történik tapasztalataik, önismereteik, élményeik feldolgozása. Így válik a játék kiemelt jelentőségű, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.

5.2.1. A tevékenység megszervezése

A játék célja

A gyermekek szabad képzeletének elősegítése, az élmények többszöri átélésével az egyéni vágyaik és ötleteik kibontakoztatása. A gyermekek szabad játékválasztásának tiszteletben tartása.

A játék feltételeinek megteremtése

Az óvodapedagógus személyisége

A játék legfontosabb szubjektív feltétele az óvodapedagógus személyisége. A játék folyamatában az óvónő utánozható mintát ad, tudatos - indirekt - jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását, előmozdítását, a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett szükség és igény szerinti együttjátszással, támogató, serkentő, ösztönző magatartással éri el.

A játék feltételei

- Nyugodt csoportlégkör, amelyben a gyermekek maguk dönthetik el, hogy kivel játszanak, milyen játékot, milyen eszközzel és mennyi ideig.
- Elegendő tér, hogy a különböző típusú tevékenységekhez elkülönített játékkuckók,

sarkok álljanak rendelkezésre, ahol minden szükséges eszközt, kelléket egy helyen találnak a gyermekek. A gyerekek játékaikhoz rugalmasan alakíthatják a teret.

- A játékhoz szükséges időt a folyamatos napirendünkkel és a játékba integrált tanulással biztosítjuk.
- A játékhoz szükséges eszközökkel gazdagítjuk a gyermekek elképzeléseit, segítjük a gyermeki fantázia kibontakozását, ezért olyan játékeszközöket vásárolunk, amelyek ízlésesek, praktikusak, színesek és jó minőségűek. Fontosnak tartjuk, hogy minden gyermek megtalálja az elgondolásához, életkorához, egyéni képességeihez igazodó eszközöket.
- Közös élményekkel igyekszünk biztosítani a játékban feldolgozható ismereteket, tapasztalatokat, tevékenységeket.

Az óvodai nevelésben megjelenő játékfajták

- Gyakorló vagy funkciójáték
- Konstruáló játék
- Szimbolikus játék, szerepjáték, dramatikus játék
- Szabályjáték
- Barkácsolás

5.2.2. Az óvodapedagógus feladatai

A játék feltételeinek megteremtésén túl az óvodapedagógusnak figyelmet kell fordítani

- a játéktevékenység időtartamának, mélységének, szintjeinek fejlesztésére,
- a játék tartalmi gazdagítására,
- a gyermekek társas kapcsolatainak alakítására, formálására,
- a játékban rejlő kognitív *(érzékelés, észlelés, gondolkodás, emlékezet, figyelem, képzelet)* és mozgásos fejlesztési lehetőségek felismerésére, kihasználására, biztosítására,
- a játék közbeni spontán ismeretszerzési lehetőségek megteremtésére, a kíváncsiság, a tudásvágy kielégítésére,
- az anyanyelvi nevelés lehetőségeinek, a kommunikációs kompetenciák lehetőségeinek felismerésére, kihasználására, biztosítására,

- a játékban fejleszthető szociális, erkölcsi, érzelmi-akarati kompetenciák *(önállóság, kitartás, pontosság, feladattudat, szabálytudat, tolerancia, monotóniatűrés, empátia, konfliktusok kezelése, stb.)*, a katolikus erkölcsi értékek *(szeretet, odafigyelés, együttérzés, megbecsülés, megbocsátás, stb.)* felismerésére, a fejlesztési lehetőségek megteremtésére,
- a játéktevékenység során elsajátítható magatartásformák és szokások kialakítására, formálására,
- a gyermeki személyiség fejlődésének elősegítésére, annak a tevékenységben történő megfigyelésére,
- a gyermekcsoport közösséggé formálására.

5.3. VERSELÉS, MESÉLÉS

Hitéleti programunk fontos feladata a népi magyar kultúra tovább örökítése, a művészeti elemek - köztük az irodalmi alkotások - megismertetése, megszerettetése a 3–7 évesek szintjén, a versek, mesék világával, az anyanyelvi nevelés egyik legfontosabb eszközével.

A mese és a vers a gyermekek értelmi, érzelmi, erkölcsi és közösségi fejlődésének és fejlesztésének a legfőbb segítője, alapvető erkölcsi tulajdonságokra világít rá, szorongást old, érzelmi biztonságot nyújt. Az élőszavas mese különösen alkalmas az óvodás gyermekek szemléletmódjának és világképének kialakítására: a tárgyi világot is megelevenítő, átlelkesítő szemléletmódja és az ehhez társuló ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre. A gyermekek a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás állapotában eleven, belső képvilágot jelenítenek meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.

A tevékenységben lehetőséget biztosítunk a gyermekek saját vers-, és mese alkotására, azok mozgással és ábrázolással történő kombinálására, hiszen ez az önkifejezés egyik módja.

A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermekek mentális higiéniéjének elmaradhatatlan eleme, hozzájárulnak a gyermekek érzelmi biztonságához is.

5.3.1. A tevékenység célja

- Az irodalmi érdeklődés és ízlésvilág kialakítása, formálása,
- a magyar népi kultúra, a gyermekköltészet, a hazai és külföldi kortárs irodalmi alkotások megismertetése,
- minél több irodalmi, esztétikai élmény biztosítása a csodákkal teli meseélmények által,
- a gyermekek érzelmi, erkölcsi és értelmi fejlődésének segítése, a pozitív személyiségjegyek megalapozása,
- anyanyelvünk szépségének megéreztetése a gyermekekkel a versek zeneiségén, ritmusán keresztül, az anyanyelvi kompetenciák fejlesztése,
- a mese képi és konkrét formában történő megjelenítésére szolgáló eszközök *(bábozás, dramatizálás)* megismertetése, gyakoroltatása.

5.3.2. A tevékenység megszervezése

A tevékenység megjelenési formái

Mesélés

Mindennapjainkban rendszeresen ismétlődő, a napirendben kiemelt helyen kezelt tevékenység a mesélés, melyben minden gyermek szervezetten vesz részt. A mese érzelmileg meghatározó szereppel bír, ezért a meséléshez megnyugtató környezetre, légkörre van szükség. Ennek megteremtéséhez olyan csoportszokások kialakítása szükséges, melynek mindennapi gyakorlásával a gyermekek biztonságérzete kielégül, amelyben együttműködő partnerként vannak jelen. Intézményünkben az óvodapedagógusok módszertani kultúrájára hagyatkozva nincs egységes eljárásrend, ugyanakkor elvárás az óvodapedagógusokkal szemben a csoporton belüli egységes szokásrend kialakítása.

A ráhangolódáshoz, a mese befogadásához, a mesetudat kialakításához számos eszköz, szokás alkalmazható: mesepárna, mesegyertya, meseszignál, varázslás, a mese elejét, végét jelző népi rigmus, hívóképek, mesekönyv stb.

A mesélés történhet a szöveghűség miatt könyvből, fejből, törekedve az igényes, kifejező mesemondásra, az élőszavas megjelenítésre. A digitális kultúra fejlődése miatt a mesehallgatás IKT eszközök bevonásával is megvalósítható, azonban törekedni kell a minőségi, színvonalas források felkutatására.

A mesélés szervezett formáján túl a nap folyamán egyéb lehetőségek kihasználására is adódik lehetőség, például játékidőben, várakozáskor, utazáskor, stb. Az óvodapedagógusok szakmai kompetenciája, hogy ezeket az alkalmakat felismerjék, megragadják.

Meghallgatásra, feldolgozásra szánt mesék, bábozás, dramatizálás

A mesélés anyaga lehet olyan mese, amely aktuális ünnephez, eseményhez kapcsolódik, és egy-egy alkalomra, meghallgatásra szánja az óvodapedagógus. Azonban lehetőség kínálkozik arra is, hogy a fordulatosabb meseszálú történeteket hosszabb időn keresztül – akár két hétig is – hallgassák a gyermekek. Így a mese megismerésétől eljutnak odáig, hogy társaikkal eljátszák azt: bábozás, dramatizálás során megjelenítik annak történetét.

A gyermekek így megismerik a mesei szófordulatokat, a kommunikációs eszközöket, interakciókat, személyesen is átélik, megtapasztalják a mese erkölcsi mondanivalóját, gyakorolják a szereplőkhöz köthető viselkedési formákat. A közösen átélt élmények a gyerekekben erősítik a közösségtudatot, általuk felismerik egymás képességeit, elismerik egymás értékeit.

Verselés

A versek – a mesékhez hasonlóan – napi szinten jelen vannak óvodai életünkben. Használjuk a többi tevékenységhez motivációs eszközként: a témához, alkalomhoz illő versekkel irányítjuk a gyermeki figyelmet az óvodai tevékenységek tartalmára. Irodalmi alkotásként pedig az ünnepeket, egyéb eseményeket, rendezvényeket színesítjük általuk, arra törekedve, hogy minden korosztálynak mondanivalóban, gondolati, szóbeli kifejezésben megfelelő művet mutassunk be. Álláspontunk, hogy a gyerekek inkább kevesebb verset ismerjenek, de azt pontosan, kifejezően tudják előadni.

A versek bemutatása, gyakorlása a napirend bármely szakaszában, több foglalkoztatási formában *(egyénileg, mikrocsoportosan, frontálisan),* is megvalósítható, ezek kiválasztása minden esetben az óvodapedagógusok szakmai szabadsága.

A gyermekek saját vers- és mesealkotása, annak zenével, mozgással vagy ábrázolással történő kombinációja az önkifejezés egyik módja, ezért ennek alkalmazására, gyakorlására is lehetőséget biztosítunk számukra.

Mondókák, népi rigmusok

A költői alkotások mellett magyar népi mondókákkal, népi rigmusokkal is megismertetjük a gyermekeket, amelyek a népköltészettel rokon hangulatúak, rövidek, könnyen érthetők, tartalmukban közel állnak a gyermekekhez. Örömforrássá tesszük a gyermekek számára a mondókák zeneiségét, ritmusát, lüktetését.

A nap bármely szakaszában, bármely tevékenységhez kapcsolódóan, figyelemfelhívás vagy örömszerzés céljából is szívesen használjuk, és mondogatjuk a mondókákat.

Bibliai történetek

A katolikus hitet közvetítő intézményként a gyermekekkel több bibliai személyt, bibliai eseményt is megismertetünk. Egyházi ünnepekre készülve előtérbe helyeződnek az ilyen témájú történetek, a kiválasztás lehetőségét azonban rábízzuk az óvodapedagógusok igényére, ízlésére, pedagógiai ismereteire. A bibliai történetek mellett lehetőséget

teremtünk az egyházi témájú gyermekversek megismerésére is.

Pihenés előtti mesélés

A pihenés különleges hangulatú tevékenység a napirendünkben. Az elcsendesedést, a nyugalmat, biztonságot sugárzó meleg légkörben élik meg igazán könnyen a gyermekek. Ennek az érzelmi alapú hangulatnak a megteremtését a pihenés előtti mesével is igyekszünk biztosítani. Az óvodapedagógusok ilyenkor népmeséket, állatmeséket, a nagyobbaknak tündérmeséket, folytatásos meseregényeket, gyermekírók elbeszéléseit választják a gyermekeknek.

A tevékenység foglalkoztatási formája

A tevékenységek foglalkoztatási formájának meghatározása teljes mértékben az óvodapedagógusok kompetenciája. Ők azok, akik az adott időszak tevékenységterveit készítik, a tervekben anyagot, témát, célokat, feladatokat, módszereket, eszközöket rögzítenek. Ezeknek a módszertani szempontoknak a tükrében tudnak foglalkoztatási formát választani, mely lehet

- ***frontális***, melyen az egész csoport együtt vesz részt,
- ***mikrocsoportos***, ahol kisebb létszámú csoporttal foglalkoznak az óvodapedagógusok,
- ***páros***, ahol két gyermek együttes tevékenykedtetése zajlik,
- ***egyéni***, mely során négyszemközti kapcsolatban valósul meg a mondókázás, verselés, mesehallgatás.

A helyes foglalkoztatási forma megválasztásakor az óvodapedagógusok elsődleges szempontjának kell lennie, hogy a tevékenység kitűzött céljainak, feladatainak megvalósulásához maximálisan járuljanak hozzá.

A tevékenység anyaga

Az óvodapedagógusok a művek (mesék, versek, népi rigmusok, mondókák) kiválasztásakor figyelembe veszik a pedagógiai, pszichológiai, módszertani szempontokat, és a tradicionális értékek tovább éltetését. A meseválasztáskor szükség van a tudatosságra, a gyermekközpontú, korosztályos válogatásra, a csoport és az egyéni fejlettségi szintek figyelembevételére is. Az irodalmi anyagot az évszakokhoz, a népi és zöld jeles napokhoz, az (egyházi) ünnepekhez, a hagyományokhoz, a többi tevékenység anyagához kapcsolódva állítják össze.

Intézményünkben a nyelvileg tiszta, értékes mese, vers, mondóka közvetítése a cél, ezért a legtöbb mesét a népköltészetből választjuk, de mellettük megtalálhatók a klasszikus és kortárs irodalmi művek, valamint más népek, nemzetiségek meséi is.

A versek, mondókák kiválasztásában az óvodapedagógusok olyan népköltészeti, gyermekköltészeti és kortárs irodalmi alkotásokra alapoznak, melyek egyszerű képi világot, nyelvi megfogalmazást közvetítenek, és akár mozgással is kísérhetők.

A ***3-4 évesek*** nevelési év folyamán megismernek 10-12 új mondókát és 10-14 új mesét. Számukra főként egyszerű népi mondókákat, rigmusokat, ritmikus, zenei hatású játékos verseket, állathívogatókat, kiolvasókat, lovagoltatókat, ölbeli játékokat, verses meséket és állatmesékből álló irodalmi anyagot választanak az óvodapedagógusok.

A ***4-5 évesek*** 4-5 új mondókával, 5-6 új rövid verssel és 10-14 új mesével ismerkednek meg az év folyamán. Az állatmesék mellett megjelennek az egyszerűbb cselekményű népmesék, dramatikus népszokások, népi mondókák, névcsúfolók, halandzsa szövegű kiolvasók, vidám, humoros versek, népköltészeti művek is.

Az ***5-6-7*** évesek 10-12 új verset és 15-18 új mesét ismernek meg. Az ő meseanyagukban már szerepelnek bonyolultabb cselekményű népmesék, klasszikus tündérmesék, tréfás mesék, folytatásos mesék. A versek anyaga bonyolultabb népi mondókákkal, rigmusokkal, kiolvasókkal gazdagodik. Megismerik a mesék lényegét kiemelő közmondásokat, szólásokat is.

A tevékenység tervezése, szervezése

Az óvodai élet tevékenységeit kétheti ciklusokban tervezik az óvodapedagógusok. A tervezés során az átláthatóság, a fokozatosság, a differenciálás hangsúlyos szempont, nagymértékben hozzájárul a tudatos pedagógiai munka megvalósításához. A tervezéshez elengedhetetlen a gyermekcsoport ismerete, az életkorok, az egyéni képességek figyelembevétele.
Az irodalmi művek - versek, mesék - kiválasztásakor meghatározó a komplexitás, a tevékenységek összekapcsolódása, harmonizálása. Az évszakok váltakozása, a jeles napok, ünnepek, a hozzájuk kapcsolódó külső teremtett világ projektjei alapot szolgálnak a hozzájuk

illeszkedő irodalmi alkotásoknak.

A tervezés lehetőséget biztosít annak mérlegelésére is, hogy a kiválasztott mese meghallgatásra, vagy feldolgozásra szánt, egy, vagy kétheti mesélésre tervezett.

5.3.3. A nyelvi képességek fejlesztése az irodalom eszközeivel

A mese, a vers közege a nyelv. Ezért a nyelvi képességek fejlesztésének leghatásosabb eszközei az irodalmi alkotások. Ezeken keresztül a gyermekek elsajátítják a helyes hanglejtést, a tiszta beszédhallást és a nyelvtanilag helyes beszédet. A népi mondókák segítségével tisztítható a magán- és mássalhangzók helyes ejtése, és alakítható a gyermekek megfelelő artikulációja. A gyermekek a népköltészeti alkotásokból sok új fogalmat ismerhetnek meg, ezáltal bővül a szókincsük. A versek, mesék dramatizálása, bábozása során a gyermekek kibontakoztathatják szabad önkifejezésüket (mozgás, mimika, gesztusok, testbeszéd, érzelmi megnyilvánulások, hanglejtés, hangsúly, testbeszéd, stb.). A dramatikus helyzetek, drámajátékok jó lehetőséget adnak a társalgási kedv fokozására és az önálló versmondásra, egyéni megnyilvánulásokra is.

5.3.4. Az óvodapedagógus feladata

Az óvodapedagógusoknak a verselés, mesélés tevékenység során figyelmet kell fordítani

- a felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítására,
- a verseléshez, meséléshez szükséges gazdag, nyugodt érzelmi légkör biztosítására,
- a gyermekek nyelvi képességeinek differenciált fejlesztésére az irodalom eszközeivel,
- a kötött tevékenységek mellett a spontán lehetőségek és kötetlen kezdeményezések kihasználására,
- az irodalmi anyag egyéb tevékenységekkel *(ábrázolással, mozgással, énekkel)* kísért gyakori ismételgetésének biztosítására,
- az otthoni verselés, mesélés támogatására, az aktuális gyermekversek faliújságon történő kihelyezésére,
- a gyermekek erkölcsi, érzelmi, értelmi fejlődésére és fejlesztésére, a mesetudat erősítésére, a belső képalkotás folyamatának elősegítésére,
- az esztétikai nevelés megvalósítására az irodalom eszközei által,

- a közösségi élmény erősítésére, a személyiségfejlesztésre,
- a bábozás, dramatizálás támogatására a szükséges eszközkészlet biztosításával,
- az önálló versmondásra, mesélésre ösztönzésre, annak mozgással, ábrázolással történő kifejezésére,
- a nemzeti, keresztényi tudat erősítésére,
- az ünnepek értékének növelésére,
- a kisgyermekek irodalomkedvelő emberré nevelésére, olvasóvá nevelésére, a könyvek megszerettetésére.

5.4. ÉNEK, ZENE, NÉPI JÁTÉK, TÁNC

A zenei nevelés a művészeti nevelés körébe tartozik, az óvodai nevelés meghatározó eszköze. A gyermekkori zenei nevelés hatásai meghatározzák egész életünk zenei érdeklődését, formálják zenei ízlésünk, esztétikai fogékonyságunk.

Óvodánkban az éneknek, a zenei nevelésnek mindenütt helye van a hétköznapokban és az ünnepeken egyaránt.

A néphagyomány és a gyermekdalok, az élőzenei szemelvények alapot adnak a zenei műveltség továbbfejlesztéséhez. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermekek felfedezik a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét. A népdalok éneklése, hallgatása, a gyermektánc és a népi játékok, a hagyományok megismerését, továbbélését segítik.

Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását. Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközéül szolgálnak a gyermekek zenei képességeinek *(egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás)* és zenei kreativitásának alakításában.

A zene hitünk megélésének is eszköze. Az imák mellett énekekkel is kifejezhetjük gondolatainkat, a liturgiához is számos ének kapcsolódik. A hitéleti nevelés során használható dalokkal, énekekkel, zeneművekkel olyan érzelmi töltekezést, kifejezési módot biztosíthatunk a kisgyermekek számára melyekkel jelentősen hozzájárulunk vallásos nevelésük sikeres megvalósításához.

5.4.1. A tevékenység célja

- Az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, a sok közös éneklés, az együtt játszás, az énekes játékok, a zenélés örömének megéreztetése, a gyermekek zenei érdeklődésének, zenei ízlésének, esztétikai fogékonyságának, zenei kreativitásának formálása.
- A gyermekek minél több olyan zenei élményhez juttatása, amely megalapozhatja a zenei anyanyelvüket. A zenehallgatási lehetőségek – az élő előadás, az emberi hang és hangszeres játék, valamint az igényesen kiválasztott hangfelvételek – által a gyermekek művészi fogékonyságának fejlesztése.
- A néphagyományok felelevenítésével, élményalapú értékközvetítésével a nemzeti és nemzetiségi nevelés megvalósítása.

5.4.2. A tevékenység megszervezése

A tevékenység megjelenési formái

Zenei készségfejlesztés

Az esztétikai élmény nyújtása mellett a zene kiválóan alkalmas a gyermekek zenei készségeinek, képességeinek fejlesztésére. A jól megválasztott zenei anyag eszköz az óvodapedagógusok kezében ennek a feladatnak a sikeres megvalósítására. A zenei képességek fejlődése magával vonja az idegrendszer, a hallás, a beszéd, a mozgás, a kognitív képességek fejlődését is, ezért ez a tevékenység elsődleges feladata az óvodapedagógusoknak.

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

A zenéhez szinte önkéntelenül mozgás társul. A tánc örömforrás, esztétikai élmény, az önkifejezés egyik eszköze, mely az együttes tevékenység által a közösségi érzés, az összetartozás megélését is segíti. E tevékenység során integráltan fejleszthetjük a gyermekek zenei képességét, gondolkodását, emlékezetét, képzeletét, egyéni és csoportos mozgáskultúráját is.

Intézményünkben előtérbe kerül a népi játékok, a népzene felhasználásával a népi kultúra, a hagyományok ápolása. Az igényes zenei kultúra formálásához csakis tiszta forrásból táplálkozunk, a magyar népi kultúra, és más nemzetek kulturális kincseiből merítkezünk, távol tartjuk magunkat minden olyan forrástól, amely nem közvetít értéket.

Zenehallgatás

A zene sokszínűségének megismertetése érdekében fontosnak tartjuk, hogy annak többféle formájával *(hangszeres zenehallgatás, élőzenei zenehallgatás, óvónői ének, egyszólamú, többszólamú dalok, kánonok, zeneművek, opera, egyházi énekek stb.)* találkozzanak a gyermekek. Az óvodapedagógusok igénye, ízlése, szakmai kompetenciája ezeknek az alkotásoknak a helyes megválasztása.

Intézményünk a fenntartó által működtetett zeneiskolával szoros kapcsolatot ápol. A kölcsönös látogatások során a gyerekeknek lehetőségük nyílik arra, hogy többféle hangszerrel ismerkedjenek meg, lássák, hallják, kipróbálják azokat. A zenekari előadások során pedig megtapasztalhatják a közös zenélés szépségét, örömét, hangzását is.

Hitéleti énekek

Az intézményben folyó vallásos nevelés elengedhetetlen eszközei a hitéleti énekek. Általuk meghittebbé válhat a mindennapos lelki beszélgetés, a hitéleti foglalkozás, közvetlenebbé, érzelemmel telítettebbé a Mennyei Atyával való kapcsolat. A zene módszertani eszköz is az óvodapedagógusok kezében, vallásos témák *(bibliai történetek, szentek élete, cselekedetek, erkölcsi tartalmak)*, egyházi ünnepek, a liturgia megélésében, feldolgozásában.

Ünnepek

A zene eszköz ünnepeink gazdagításában, az örömpillanatok kifejezésében is. Ennek sokszínűségét élhetjük meg a gyermekek énekében, az óvodapedagógusok énekében, a szülőkkel való közös éneklésben, zenekari előadásokban, zenehallgatásban.

Egyházi ünnepeink, a népi jeles napok ünneplése során a napi játékokat, táncot is szívesen alkalmazzuk, melybe a hagyományápolás, az értékes kultúra közvetítése érdekében a szülőket is bevonjuk.

A zene, mint módszertani eszköz

A zenét, az éneket - annak sokféle formájában - figyelemfelhívó, motiváló célzattal, módszertani eszközként is használhatjuk. Tevékenységeinkhez hívhatjuk a gyermekeket, a témát színesíthetjük, a gyakorlást elősegíthetjük, a megszerzett tudást elmélyíthetjük általa. A zenével egy olyan eszköz birtokában vagyunk, amely széleskörű lehetőséget biztosít számunkra.

A tevékenység foglalkoztatási formái

A zenei neveléshez kapcsolódó tevékenységek valamennyi formája - az ünnep kivételével - óvodánk életében spontán, kötetlen és kötött, szervezett formában egyaránt megtalálhatók.

A szervezett, kötött tevékenységeknek keretet biztosít a hetirend, ugyanakkor ez rugalmasan kezelhető. A tervezett nap egészét áthatja a zenei nevelés, melynek a napirendben is jelölt helye van.

A zenei készségek fejlesztése a módszertani szempontok alapos figyelembe vételével akár kiscsoportos – mikrocsoportos – keretek között, akár frontális foglalkoztatással is megvalósíthatók. A mikrocsoportos foglalkoztatás nagyobb lehetőséget kínál az egyéni

képességfejlesztés figyelemmel kísérésére, az esetleges hibák javítására, az egyéni szerepeltetésre is. Az énekes játékok során előnyösebb a csoportos és a páros foglalkoztatás formáit választani.

A megfelelő foglalkoztatási forma megválasztása az óvodapedagógusok kompetenciája. Elvárás az óvodapedagógusokkal szemben, hogy a zenei nevelés minden formájának jelen kell lennie a csoport életében, azonban annak szervezési lehetőségeiről az óvodapedagógusok döntenek úgy, hogy a megvalósításban egységes álláspontot képviselnek.

A tudatosan tervezett, szervezett keretek között zajló zenei tevékenységek mellett az óvodai élet számos lehetőséget kínál a kötetlen gyakorlásra. Ezek akár óvodapedagógusi kezdeményezéssel, akár a gyermekek kezdeményezésére is történhetnek, érdemes fejlesztési, örömszerzési lehetőségként kihasználni őket.

A tevékenység anyaga

Zenei nevelésünk során a gyermekek mondókákat, népi énekes és táncos játékokat, gyermekdalokat ismernek meg, melyek többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint a különböző- állami, egyházi, jeles - ünnepekhez fűződik. Szemléletünkben helyet kapnak a gyermekek életkorának megfelelő népi játékok, tánclépések, táncos mozgások, a népzene és a népi hangszerekkel való ismerkedés is. A zenei anyagok kiválasztásában csak értékes, kultúrát közvetítő anyagokra, forrásokra támaszkodunk, módszertani eszköztárunk Kodály Zoltán útmutatásai alapján a Forrai Katalin által kidolgozott óvodai ének-zenei nevelés alapjaira épít. Ezzel biztosítjuk a gyermekek ének-zenei kultúrájának megalapozását, a néphagyományőrzést és az ének-zenei nevelés színvonalának megőrzését is.

A ***3–4 éves*** korú gyermekek zenei anyagába főként ölbeli játékokat, (arc, kéz, ujj) és lovagoltató játékokat, valamint egyszerű 3-4 hangból álló énekes játékokat válogatnak az óvodapedagógusok. Ezeket a játékokat játékos mozdulatokkal, mozgásokkal kísérjük, ezáltal is fejlesztve a gyermekek egyenletes lüktetését. Már kiscsoportban ismerkednek a hangszerekkel, amelyek szintén a ritmusfejlesztést (egyenletes lüktetés) szolgálják. A játékokon keresztül megismerkednek néhány zenei alapfogalommal (halk-hangos). A nevelési év folyamán 6-8 mondókát, ölbeli játékot és 10-15 énekes játékot ismernek meg.

A ***4-5 évesek*** népi mondókákkal, kiolvasókkal, kiszámolókkal ismerkednek. Zenei anyagukban már nehezebb, 4-6 hangból álló énekes játékok, szerepcserére, párválasztásra épülő játékok is megtalálhatók. Megismerkednek különféle mozgásformákkal, térformákkal, mint pl. a csigavonal, kígyóvonal, hullámvonal, stb. Mozgásanyaguk is összetettebb, ismerkednek a különféle, egyszerűbb tánclépésekkel és a népzenével. Bővül zenei alapfogalmuk (halk-hangos, magas-mély), zenei készségeik fejlesztése már több területre is kiterjed. A népi hangszerek segítségével tovább fejlődik a ritmuskészségük, egyenletes lüktetésük. A nevelési év folyamán 4-5 új mondókával és 12-15 új énekes játékkal ismerkednek meg.

Az ***5–6–7 éves*** gyermekek ölbeli játékokat játszanak a kisebbekkel. 6-8 hangból álló énekes, táncos játékokat (párcserélős, kapuzós, hidas, sorgyarapító-fogyó) játszanak. Műdalokkal, bonyolultabb tánclépésekkel és térformákkal ismerkednek. Zenei alapfogalmuk tovább bővül (halk-hangos, magas-mély, lassú-gyors). Próbálkoznak a dallambújtatással és a hangszínfelismeréssel is. Az óvodapedagógusok dúdolásáról, hangszeres játékáról megpróbálják felismerni a tanult énekeket, dalokat. A nevelési év folyamán megismernek 4-7 új mondókát, 15-18 új énekes játékot és 3-4 alkalomhoz illő műdalt.

A tevékenység tervezése, szervezése

Kéthetes periódusokba rendezett projektjeink a komplexitás figyelembe vételével készülnek. A tevékenységek témája, tartalma összefonódik, ezáltal egységet biztosít.

A tervezésben megjelenik a differenciálás, hiszen a dalanyag kiválasztása, a készségek fejlesztése során az óvodapedagógusoknak figyelembe kell venniük a gyermekek életkori és egyéni sajátosságait. A fokozatosság által az anyagok egymásra épülése is sikeresen megvalósítható. Mindezekhez elengedhetetlen a gyermekcsoport - benne a gyermekek egyéni képességeinek, fejlettségi szintjének - ismerete.

Az óvodapedagógusok szakmai munkájának célja a zenei nevelés színvonalas megvalósítása, a biztos tudás megalapozása, melyben a minőséget a mennyiség elébe helyezzük. A gyermekek inkább tudjanak kevesebb gyermekdalt, mondókát, stb., de azt tudják akár társaikkal és egyénileg is önállóan előadni, eljátszani. Ehhez a kellő számú gyakorlási lehetőség elengedhetetlen, úgyhogy a tervezés során az óvodapedagógusoknak az ismétlő, új anyagot közlő tevékenységek mértékét, váltakoztatását is figyelembe kell venniük.

5.4.3. Az óvodapedagógus feladata

Az óvodapedagógusoknak a zenei tevékenységek során figyelmet kell fordítani

- a felhasznált zenei anyagok igényes összeállítására, a gyermekek életkorának megfelelő válogatásra, a tevékenységek differenciált szervezésére,
- a zene személyiségre gyakorolt gátlásoldó, feszültségoldó hatására,
- a megfelelő légkör biztosítására, melyben a gyermekek érzelmileg motiváltak, örömmel, felszabadultan énekelnek,
- a zenei aktivitás és a zenei kreativitás alakítására, az improvizációs lehetőségek biztosítására,
- az óvodapedagógus személyisége által a felnőtt minta spontán utánzási lehetőségének biztosítására,
- a tiszta, szép énekhang kialakítására, formálására az óvodapedagógusok éneklése által *(abszolút hangmagasság, hangvilla használata, fejlettségnek megfelelő hangterjedelem megválasztása)*,
- a gyermekek nyelvi képességeinek differenciált fejlesztésére a zene eszközei által *(a mondókák, énekek ismételgetése segíti a helyes artikulációt, a szavak szép, pontos kiejtését. A mondókák, énekek szövegének hanglejtése, hangsúlya, ritmusa, hangerejének utánzása megérezteti a gyermekekkel a nyelv kifejezőerejét, szépségét. A hangutánzó szavak éneklése segíti a magán-, és mássalhangzók pontos képzését, kiejtését, míg az énekes játékok, népzenék bővítik a gyermekek szókincsét).*

5.5. RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZIMUNKA

A rajzolás, festés, mintázás, kézimunka, építés, képalakítás, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének.

A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Miközben képi formában fejezik ki magukat, mintegy megnevezik érzéseiket, gondolataikat. Nő önismeretük, önbizalmuk, differenciálódnak a cselekvéshez s annak tartalmához kapcsolódó érzelmeik. Fejlődik önkifejező alkotóképességük, finommotoros készségük. Tevékenységük során alakul szokásrendszerük, és olyan erkölcsi tulajdonságaik, mint a munkaszeretet, az önállóság, az önfegyelem, az önmaguk és mások munkájának helyes értékelése, az esztétikai ítélet, a szép dolgok szeretetének igénye, stb.

A tevékenység lehetőséget biztosít arra is, hogy a gyermekeket műalkotásokkal ismertessük meg, ezáltal is esztétikai élményhez juttathatjuk a gyermekeket, fejleszthetjük művészi igényüket, ízlésüket.

A megfelelő műalkotásokkal rávilágíthatunk az egyház és a vallás kapcsolatára, a vizuális tevékenység elemeit pedig beépíthetjük intézményünk vallásos nevelésébe is.

5.5.1. A tevékenység célja

- A gyermekek élmény-, és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezése, az alkotás örömének megtapasztaltatása.
- A motiváció és a kreativitás kifejlesztése a környező valóság változatos technikákkal történő ábrázolására, a manuális készségek fejlesztése.
- A gyermekek tér-, forma-, és szín képzetének gazdagítása, képi gondolkodásuk fejlesztése, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása.

5.5.2. A tevékenység megszervezése

A tevékenység megjelenési formái

Szabadidős vizuális tevékenység

Játékidőben, a játéktevékenységek mellett párhuzamosan megvalósuló tevékenység, mely során a gyermekek szabad elhatározásból, a tevékenység által nyújtotta öröm érdekében ábrázolnak, kézműveskednek. A szabad önkifejezéshez folyamatosan biztosítjuk a helyet, a különböző eszközöket, melyek a gyermekek számára mindig elérhetők, a csoportszokásoknak megfelelően bármikor használhatók. Gazdag eszközkészlet összeállítására törekszünk, leginkább a természetes anyagok és eszközök használatát támogatjuk. Az óvodapedagógusok feladata, hogy ezek meglétéről, a használatukkal kapcsolatos szokások kialakításáról gondoskodjanak, a tevékenységre motiváló eszközöket, vizuális ötleteket kínáljanak fel a gyermekek számára.

A szabadidős tevékenység során készült gyermeki alkotásokat minden kisgyermek vizuális tárolójában gyűjtjük.

Szervezett vizuális tevékenység

Az óvodapedagógusok által tudatosan tervezett, szervezett tevékenység, melynek helye a hetirendben rögzítve van. Az óvodapedagógusok a többi tevékenység témájához, az ünnepekhez, a vallásos és egyéb témákhoz kapcsolódva kínálnak a gyermekek számára változatos alkotási lehetőségeket. Egy téma életkornak, képességeknek megfelelő differenciált megvalósítását kínáljuk a gyermekek számára, két technikából való választási lehetőséggel. Az alkotási folyamatban a gyermekek elképzeléseinek, önkifejezésének teret engedünk, lehetővé tesszük számukra a kötöttségek nélküli ábrázolást.

Az alkotó tevékenység során készült gyermekmunkákat jellel látjuk el, és galériánkon kiállítjuk. Az elkészült munkák nézegetése során a gyermekek felfedezhetik a szépet társaik munkáiban, véleményt formálhatnak saját és mások alkotásairól is.

Barkácsolás, ajándékkészítés

A mindennapi óvodai élet során támogatjuk a gyermekeket abban, hogy játékaikhoz az esetleges hiányzó eszközöket ők maguk készítsék el. Örömmel fogadjuk, és fantáziájuk, kreativitásuk kiteljesedését támogatjuk azáltal, hogy ezekhez az eszközöknek az

elkészítéséhez a szükséges eszközöket biztosítjuk. A barkácsolás tevékenység által a gyermekek az elgondolás, a tervezés, a megvalósítás, a használat folyamatán keresztül önállósulnak, sikerélményhez jutnak, elismerésben részesülnek. A közös alkotói folyamatban pedig a szociális és kommunikációs kompetenciák fejlesztésére is lehetőség nyílik. Az anyagokkal, az eszközökkel való munkálkodás során megismerik a felhasznált dolgok tulajdonságait, figyelmüket a környezettudatos gondolkodásra, fenntarthatóságra, az újrahasznosításra is ráirányíthatjuk.

Ünnepekhez kapcsolódóan szívesen szerzünk örömet a szülőknek, nagyszülőknek, társainknak, vendégeinknek apró ajándéktárgyak készítésével. Az igényes, ízléses tárgyak elkészítéséhez különlegesebb technikákat is megismertetünk a gyermekekkel, természetesen képességeiknek megfelelően, differenciáltan kezeljük ezeket. Az ajándékkészítéssel erősítjük a gyermekekben az „adni öröm" érzését is.

Kiállítások

Intézményünkben alkalmanként kiállításokat szervezünk. Ezeken a kiállításokon környezetünkben élő zsűrizett és amatőr művészeknek kínálunk lehetőséget arra, hogy bemutassák képzőművészeti alkotásaikat. A művészet és az alkotás sokszínűsége által többféle technikával készült munkákat, alkotói nézőpontot, fantáziát, képzeletet ismerhetnek meg a gyerekek és a szülők egyaránt. A kiállítások megnyitója mindig ünnep az intézmény életében. A kiállítások megtekintése által a gyermekek esztétikai érzéke, a képzőművészet iránti érdeklődése, a szép iránti igénye alakul, ízlésvilága formálódik.

A vizuális tevékenység, mint módszertani eszköz

A vizuális tevékenységet, annak számtalan formáját az óvodapedagógusok más tevékenységekhez kapcsolódóan is előszeretettel használják. Kiválóan alkalmas motivációként, figyelemfelhívásként, pihentető, gazdagító tevékenységként. Az óvodapedagógusok módszertani kultúrájukat színesíthetik a tevékenység lehetőségei által.

A tevékenység foglalkoztatási formái, szervezeti keretei

A vizuális tevékenységek helye a hetirendben rögzített, azonban rugalmasan kezelhető. A meghatározott nap folyamán, játékba integrált szervezeti keretek között, 2-6 fős mikrocsoportokban zajlik a foglalkoztatás. A kislétszámú csoportok alakítása lehetővé teszi,

hogy az óvodapedagógusok figyelemmel tudják kísérni minden kisgyermek alkotási folyamatát, melyre a napirend elegendő időt biztosít.
Az óvodapedagógusok célja, hogy a gyermekek tevékenység iránti motiváltsága kialakuljon, a gyermekek kötetlen részvétele belső késztetésből fakadjon.

A tevékenység anyaga

Az ***3–4 évesek*** játszva ismerkednek a különféle anyagokkal, eszközökkel és a technikai kivitelezés módjaival. A kicsik fő alkotó tevékenysége a képalakításból, a plasztikai munkákból és az építésből tevődik össze. A gyermekek képalakítása teljesen spontán, hiszen még csak firkálgatnak, így ez a tevékenység nem igazán tervezhető. Törekszünk arra, hogy az elkészült firkáknál a kicsik megnevezzék, hogy mit alkottak, mit ábrázoltak. A gyermekek ismerkednek a festés technikájával, a zsírkrétával, a ragasztással, a karcolással, a nyomat készítéssel, a tépéssel és az alapszínekkel. A plasztikai munkánál ismerkednek a gyurma, az agyag tulajdonságaival, alakíthatóságával. Kipróbálják az anyagokat nyomkodva, ütögetve, gyurkálva, gömbölyítve, simítva, sodorva, tépegetve, karcolva, stb. Az építés során ismerkednek a különböző tárgyak, építőelemek formáival, alakzataival.

A ***4–5 éves*** gyermekeknek a képalakításában már megjelenik az emberábrázolás, a tárgyak megjelenítése. Különféle méretű ecsetekkel, filctollal, ceruzával dolgoznak, és ismerkednek az alapszínek árnyalataival. Megpróbálnak spárgából, fonalakból, termésekből, textilből, magvakból képeket komponálni. Megismerkednek az olló használatával is. A népi kismesterségek közül megismerkednek a szövés, a fonás és a hajtogatás alapjaival. A plasztikai munkák során próbálkoznak a tárgyak megformázásával gyurmából és agyagból. Textilből, bőrdarabokból, termésekből kellékeket, ajándékokat alkothatnak. Az építés során próbálkoznak a tér alakításával, az építés részletezésével is.

Az ***5–6–7 éves*** gyermekek az alkotásokhoz szükséges eszközöket, kellékeket előkészítik, tisztán tartják és elpakolják. Képalkotásukban megjelennek az élmények, a mesék, az ünnepek eseményábrázolásai, emberábrázolásai. Bátran használják a különböző színeke és az ollót egyaránt. A népi kismesterségek kiegészülnek gyöngyfűzéssel, agyagozással, szövéssel. Plasztikai munkáikban megjelennek a többalakos kompozíciók, egy-egy mese vagy ünnep megjelenítése formájában. Részt vesznek a környezetük szépítésében, díszítésében. Az

óvodapedagógusok segítségével bábokat, kellékeket, játékeszközöket készítenek. Építésükben megjelennek a bonyolultabb építmények, alkotások és jellemző a több napon át tartó építés.

A tevékenység tervezése, szervezése

A vizuális tevékenység tervezése a kéthetes ciklusterv részét képezi. Az óvodai tevékenységek összefonódása megmutatkozik a komplexitásban. A vizuális témák szorosan kapcsolódnak a külső, teremtett világ, az ünnepek témáihoz, a vallásos neveléshez. A tervezés során az óvodapedagógusoknak figyelembe kell venniük a differenciálás lehetőségeit, a változatos technikák alkalmazását, a gyakorlás szükségességét. Mindezek mellett a didaktikai, módszertani szempontok, a gyerekcsoport és a gyermekek ismerete szintén elengedhetetlen a tervező munkához.

A tevékenység eredményes megvalósításához a szervezés tudatos átgondolása is rendkívül fontos. Az eszközök kiválasztása, előkészítése, a technika helyes megválasztása, a mikrocsoport létszámának meghatározása a vizuális nevelés által nyújtott fejlesztési lehetőségeket segítik, támogatják.

5.5.3. Az óvodapedagógus feladata

Az óvodapedagógusoknak a vizuális tevékenységek során figyelmet kell fordítani

- az ábrázolás iránti érdeklődés felkeltésére, a gyermekek alkotó tevékenységének, önkifejezésének megteremtésére,
- a 3–6–7 éves korban tervezhető alkotó tevékenységek tartalmának differenciált fejlesztésére, szervezeti formáinak megtervezésére,
- a gyermekek nyelvi képességének differenciált fejlesztésére a vizuális-alkotó tevékenység eszközeivel,
- a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, a szokásokkal, a hagyományokkal, a nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés lehetőségének megteremtésére *(kiállítások, könyvek, internetes források által)*,
- az ábrázolásban tehetséges gyermekek felismerésére, fejlesztésére, gondozására,
- az alkotáshoz szükséges anyagok, változatos technikák, eljárások, eszközök kipróbálására, megismertetésére,

- az esztétikai élmények befogadására, a környezet esztétikai alakítására, a szép iránti igényesség kialakítására,
- az ízléses dekoráció elkészítésére,
- a vallásos témák megjelenítésére,
- az ábrázoláshoz szükséges grafomotoros készségek, a finommotorika fejlesztésére,
- a tevékenységhez kapcsolódó szokások, viselkedési normák *(udvariasság, segítőkészség, más munkájának megbecsülése, elismerése, értékelése)* alakítására, formálására,
- a feltételek folyamatos biztosítására *(hely, idő, eszközök)*, a természetes eszközök, anyagok használatára,
- a környezetvédelemre, az újrahasznosíthatóságra, a fenntarthatóságra,
- a balesetvédelemre, az egészség megőrzésére.

5.6. MINDENNAPOS MOZGÁS

A gyermek legalapvetőbb szükséglete, természetes megnyilvánulási formája a mozgás. A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez, szükségleteihez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató- és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékos formában szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása. A mozgás az óvodáskor egész ideje alatt igen jelentős szerepet tölt be, a személyiség fejlesztésének fontos eszköze.

5.6.3. A tevékenység célja

- A gyermekek természetes mozgásszükségletének kielégítése, harmonikus mozgásának, testi képességeinek, fizikai erőnlétének, téri tájékozódó-, és alkalmazkodó képességének, akarati tényezőinek fejlesztése játékos formában úgy, hogy megmaradjon a gyermekek szabad, spontán mozgáskedve, a mozgás által biztosított öröm megélése.

5.6.4. A tevékenység megszervezése

A tevékenység megjelenési formái

Szervezett mozgásos tevékenység

Az óvodapedagógusok által heti rendszerességgel tervezett, szervezett tevékenység, mely során célzottan történik a gyermekek mozgásfejlesztése, személyiségfejlesztése. A játékos környezetben, játékba ágyazottan zajló foglalkoztatás során használt mozgásfejlesztő eszközeink lehetővé teszik, hogy a fejlesztés változatos módon, életkorokhoz, és egyéni képességekhez igazodva valósuljon meg, fejlesztve az alapvető mozgáskészségeket és a kapcsolódó fogalmi rendszert.

Az egészséges életmód kialakítása, formálása - a hozzá kötődő szokások elsajátítása - érdekében a tevékenységhez a gyermekek tornafelszerelésbe öltöznek át.

Mindennapos irányított testmozgás

A mindennapos irányított testmozgás a közösségben végzett együttes tevékenység élményét biztosítja a gyermekek számára. A tornaszobában, csoportszobában, az udvaron is végezhető tevékenység során akár játékos mozgásos feladatokat, akár zenére történő, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatokat, népi játékokat, (nép)táncokat, akár futást, kocogást is magába foglalhat. Ezek alkalmazását az óvodapedagógusok módszertani kultúrájuk, pedagógiai szakértelmük és szabad döntésük alapján a napi tevékenységekhez igazodva választják meg.

Spontán mozgásos lehetőségek

Az egészségfejlesztő nevelés és a mozgásfejlesztés megvalósítása érdekében fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek a szabad levegőn tartózkodás alatt aktív mozgással töltsék az időt. Ez lehet részben szervezett, és spontán szabad mozgási lehetőség is.

Az óvodapedagógusok által szervezett mozgás része lehet a tudatos tervező munkájuknak, a tevékenységek komplexitása, összefonódása miatt – pedagógiai, szakmai, módszertani szabadságuk, ismereteik jegyében.

Ugyanakkor hangsúlyozzuk, és teret adunk a gyermekek spontán mozgásának, amely kielégítését a feltételek megteremtésével igyekszünk támogatni. Udvaraink sokféle mozgásforma gyakorlásához biztosítanak lehetőséget a betonozott, füves területek, a rendkívül sok mozgásfejlesztő játékeszköz által.

Az udvari tartózkodáson túl sétákkal, kirándulások, sportnapok, stb. szervezésével, központi óvodánk folyosói csúzdázójának használatával támogatjuk a gyermekek mozgásképességének fejlesztését, mozgásigényének kielégítését.

A tevékenység szervezeti keretei, foglalkoztatási formái

A szervezett mozgásos tevékenység helyét mindennapjainkban a hetirend és a napirend biztosítja. A tevékenység szervezéséhez az óvodai csoportok összehangolt hetirendje szükséges. A napirendben figyelembe kell venni a gyermekek beérkezésének, a tízórainak, és az egyéb szervezett programoknak az idejét is.

A foglalkozás minden gyermek egyidejű részvételével, szervezett keretek között zajlik. A tevékenységen belül - amennyiben a mozgásfejlesztés anyaga engedi - lehetőség van egyéni, páros, csoportos és frontális foglalkoztatásra, az óvodapedagógusok módszertani döntése alapján.

A tevékenység anyaga

Az irányított mozgásos játékokban a **3–4 éves** gyermekek különféle futásgyakorlatokat (pl.: futás különböző irányba), ugrásgyakorlatokat (pl.: szökdelések), dobásgyakorlatokat (pl.: babzsák hajítás), labdagyakorlatokat (pl.: feldobás, elkapás, elhajítás), támaszgyakorlatokat (pl.: csúszás, mászás, kúszás), egyensúlyozó játékokat végeznek. A talajtorna elemei közül megpróbálkoznak a test hossztengelye körüli gurulással. A kézi szerek használatát egyenként tanítjuk meg a kicsiknek a biztonságos használat és a baleset megelőzése érdekében.

A **4–5 évesek**nél a nagymozgások fejlesztésére helyezzük a fő hangsúlyt. Az irányított mozgásos játékban a futásgyakorlatoknál már akadályokat használunk, futás közben tárgyakat hordatunk. Az ugrásgyakorlatokat egy lábon, páros lábon, szökdelésekből, felugrásokból, leugrásokból, távolugrásból állítottuk össze. A dobásgyakorlatoknál a gyermekek megpróbálkozhatnak a célba dobással, az egykezes felső dobással is. A labdagyakorlataik kiegészülnek a gurítással és a labdavezetéssel. A támaszgyakorlatokat talajon és szereken is gyakorolják. A talajtorna elemei kibővülnek a hossztengely körüli guruló átfordulással. Az egyensúlyérzék fejlesztésénél előtérbe kerül a szem-kéz, szem-láb koordináció differenciált fejlesztése. Ismerkednek a bordásfallal is.

Az **5–6–7 éves** gyermekek mozgásában kiemelt figyelmet kap a finom mozgás fejlesztése és a szabályjátékok játszása. A különféle testrészekkel végzett mozgások fejlesztéséhez kézi szereket (pl.: babzsák, szalag, bot, zászló, kendő, stb.) használunk. A futógyakorlatokat felváltják a sorversenyek, a váltóversenyek és a versenyfutás. Az ugrásgyakorlatoknál páros és egy lábon szökdelnek, sorozatugrásokat végeznek. A dobásgyakorlatoknál egykezes, kétkezes, alsó-, és felső dobással dobnak célba. A labdagyakorlataik kiegészülnek labdavezetéssel járás és futás közben, labdapattogtatással és páros labdagyakorlatok végzésével. Támaszgyakorlataikban megjelenik a pók-, és rákjárás, a talicskázás, a sánta róka és a fókajárás. Egyensúlyoznak felfordított padon, kötélen, fán, hídon. Függeszkednek a bordásfalon. A talajtorna elemeit folyamatosan gyakorolják.

A tevékenység tervezése, szervezése

A mozgásos tevékenységek a kéthetes ciklusterv részét képezik, játékos kerettervük által bekapcsolódnak annak témájába. A napi tevékenységeket a komplexitás jegyében egyéb

mozgásos játékok színesíthetik, érzelmi kötődést teremthetnek a téma és a gyermekek között. A mozgásos tevékenységek tervezése, szervezése magas színvonalú módszertani tudást igényel az óvodapedagógusok részéről. A foglalkozásban meg kell jelenniük a járás-, és futásgyakorlatoknak, a gimnasztikai gyakorlatoknak, a fő részben pedig a különböző mozgásformák fejlesztési lehetőségei valósulnak meg. Mindezek együttesen hatnak a kondicionális képességek – különösen az erő és állóképesség – fejlődésére, valamint befolyásolják a szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését is. A terhelés során gondot kell fordítani a helyes testtartás, az izomegyensúly alakítására is. A gyermekek természetes eleme a játék, így elengedhetetlen, hogy mindezek játékos keretek között valósuljanak meg, s hogy mozgásos játéktevékenység is kapcsolódjon hozzájuk, ezek gyermeki személyiségre gyakorolt hatása nagy jelentőséggel bír. A mozgásos játékok számtalan formája, változata közül válogathatnak az óvodapedagógusok.

A mozgásos tevékenységek során fejlesztendő természetes mozgások eszköz nélkül és kéziszerrel is:

- járás és futásgyakorlatok különböző irányokba és alakzatokba,
- egyensúlyozó járás,
- gimnasztikai gyakorlatok: állások, ülések, fekvések, kartartások, kar-, törzs-, lábgyakorlatok,
- támaszgyakorlatok: bújás, csúszás, mászás, kúszás, gurulás,
- dobások: magas, mély, távol,
- ugrásgyakorlatok,
- mozgásos játékok:
    - szerep-, vagy utánzó játékok,
    - futó-, fogó- és versenyjátékok.

A tevékenységek anyagának összeállítása és megvalósítása során a didaktikai és módszertani szempontok figyelembe vétele elengedhetetlen (pl. fokozatosság, differenciálás, életkori sajátosságok figyelembe vétele, stb.), ugyanakkor a színvonalas megvalósítás és a fejlesztés megvalósítása érdekében az óvodapedagógusok pedagógiai, módszertani, szakmai szabadságának tiszteletben tartása szükséges.

5.6.5. Az óvodapedagógus feladata

Az óvodapedagógusoknak a mozgásos tevékenységekkel kapcsolatosan figyelmet kell fordítani

- a sokoldalú mozgástapasztalat biztosítására teremben és szabad levegőn, eszközökkel és anélkül, spontán vagy szervezett formában egyaránt,
- a mozgásigény kielégítésére, a mozgásöröm átélésének biztosítására,
- a balesetek megelőzésére a megfelelő környezet és a gyermekek tájékoztatásának biztosításával,
- az egészséges életmód kialakítására a mozgás megszerettetése, a mindennapos mozgási lehetőségek biztosítása által,
- a fegyelmezett mozgás elősegítésére, egymás testi épségének megóvására,
- a tartásjavításra, a lábtorna beépítésére,
- a saját testkép megismerésére, a térben való tájékozódásra,
- az esztétikus mozgáskép kialakítására,
- a személyiség komplex fejlesztésére a szociális kompetenciák, az akarati tulajdonságok (önbizalom, együttműködés, társas kapcsolatok, bátorság, tolerancia, türelem, önfegyelem, szabálytudat stb.) fejlesztése által,
- a krisztusi felebaráti szeretet, a vallásos erkölcsi nevelés kialakítására, formálására egymás képességeinek elfogadása, az egymásra való odafigyelés által,
- a gyermekek nyelvi képességeinek differenciált fejlesztésére.

5.7. A KÜLSŐ, TEREMTETT VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE

A környezettel való ismerkedés az óvodai nevelés egészében érvényesülő folyamat. A környezet megismerése a tapasztalatok, ismeretek gyarapításával, feldolgozásával felkelti, illetve ébren tartja a gyermek kíváncsiságát, érdeklődését, kielégíti megismerési vágyukat. Elősegíti, hogy maguk fedezhessenek fel környezetükben tárgyakat, jelenségeket és az őket körülvevő Isten által teremtett világot.

A gyermek miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

Minden embernek ismernie kell népének történetét, azt a földet, ahová gyökerei kötik. A szülőföldhöz életre szóló emlékek kapcsolódnak, valahová tartozást, biztonságérzetet, nyugalmat jelentenek. A néphagyomány magában foglalja mindazt a népi kultúrát, amely meghatározza az emberek egymáshoz való viszonyát és életformáját; tehát az erkölcsi magatartást, a közösség íratlan törvényeit, művészetét, költészetét. A nemzetek és népek továbbélésének alapja, hogy megőrizzék és tovább vigyék népük hagyományait és kultúráját, mert ezek azok a gyökerek, amelyekből táplálkozhatnak, és tovább fejlődhetnek.

A gyermekkori élményeink, benyomásaink befolyásolják tudatunkat, gondolkodásmódunkat, mely kihat egész életünkre. A néphagyomány emberformáló értékeit eredményesen átadni cselekedtetéssel, az életkorhoz illő, kedvet fakasztó játékkal lehet.

A környezet megismerése során sok lehetőség adódik a matematikai tapasztalatok, ismeretek szerzésére, a képességek fejlesztésére is. A matematikai játékokkal a gyermekek későbbi matematikai tanulásához szükséges pozitív viszonyt alapozzunk meg, felkeltjük érdeklődésüket, alakítjuk problémamegoldó képességüket és megéreztetjük a felfedezés, a tudás örömét.

5.7.3. A tevékenység célja

- A közvetlen és tágabb környezet felfedezése során a gyermekek pozitív érzelmi viszonyának kialakítása a természeti, emberi, tárgyi környezet formai, mennyiségi, téri viszonyai iránt.

- A természetet szerető, védő emberi értékek alakítása, környezettudatos viselkedés megalapozása.
- A gyermekek, miközben felfedezik a környezetet, olyan tapasztalatok birtokába jutnak, amelyek a környezetben való, életkoruknak megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Az elemi ismereteik alakuljanak ki önmagukról és közvetlen környezetükről.
- Ismerjék és szeressék szülőföldjüket, szűkebb és tágabb lakóhelyüket, legyenek tisztában a család fogalmával, az óvodai és népi kultúra értékeivel, a hagyományokkal.

5.7.4. A tevékenység megszervezése

A tevékenység megjelenési formái

Projektek

Környezeti tartalmú tevékenységeinket több héten keresztül tartó komplex egységben – projektekben – dolgozzuk fel. A tevékenységeknek alapul szolgál a külső, teremtett világ megismerésének témája, melyhez tapasztalatszerző, ismeretközlő és feldolgozó programokat, eseményeket, játékokat, munka jellegű tevékenységeket terveznek, szerveznek az óvodapedagógusok. A projekt időszakában az óvodai tevékenységek egységbe szervezett megvalósítása a cél, úgy, hogy a gyermekek minél sokoldalúbb tapasztalatszerzése kerüljön előtérbe.

Játékba integrált tevékenység

A projekttervek komplex megvalósítása során a játék kiváló teret biztosít arra, hogy a gyermekek a természeti, társadalmi környezetükből megszerzett ismereteiket feldolgozzák, gyarapítsák. Valamennyi játékfajta lehetőséget biztosít ezeknek az ismereteknek a gyakorlására, természetesen a gyermekek életkorának és az egyéni és társas képességeknek megfelelően. Az óvodapedagógusok tudatos tervező pedagógiai munkája elengedhetetlen ennek a folyamatnak az irányításához.

A játéktevékenységek során a csoportszoba valamennyi játékeszköze felhasználható a céloknak, feladatoknak megfelelően. Az óvodapedagógusok saját készítésű játékeszközök (kiegészítő játékeszközök építésekhez, szerepjátékokhoz, szituációs

játékokhoz, szabályjátékok, fejlesztő játékok, stb.) készítésével is hozzájárulnak a gyermekek eredményes játékba integrált tanulási tevékenységéhez.

Séták, kirándulások, megfigyelések, kísérletezések

Séták, kirándulások szervezésével a gyermekek közvetlen tapasztalatszerzését segítik elő az óvodapedagógusok. Ezek során az alkalmak során a megfigyelt jelenség, élettér stb. közvetlen környezetében tartózkodhatnak a gyerekek, ahol élményeket szerezhetnek, tapasztalatokat gyűjthetnek, a környezet tényezőinek együttlétét élhetik meg, összefüggéseit fedezhetik fel.

Megfigyeléseket akár az óvodai környezetben is végezhetnek a gyermekek, melyekhez a feltételeket igyekszünk megteremteni. A csoportszobákban a csíráztatások, rügyeztetések, kenyérsütések, egyszerűbb kísérletek lebonyolíthatók, megszervezhetők. Udvari magaságyásaink gondozása során pedig a növények fejlődésének folyamatát, a kertgondozást, a komposztálás fontosságát is megismerhetik a gyerekek, ezáltal környezettudatos magatartásuk is formálódik. Télen pedig a madarak etetése, gondozása, megfigyelése kerül előtérbe.

Zöld jeles napok ünneplése

A Mennyei Atya teremtő munkájának elismerése, és a környezettudatos magatartás formálása érdekében óvodáinkban kiemelten kezeljük a zöld jeles napokat. Ezeken a napokon különböző tevékenységekkel ünnepeljük természeti környezetünket, melyek szervezésekor nagy hangsúly helyeződik a változatosságra, a sokszínűségre, az élményközpontúságra, az ismeretátadásra, és a gyakorlás lehetőségére is. Ezek az ünnepek lehetőséget kínálnak arra is, hogy óvodáink gyermekei együtt részesülhessenek a programok kínálta örömökben.

A tevékenység foglalkoztatási formái, szervezeti keretei

A külső, teremtett világ megismerését szolgáló tevékenységnek a hetirendben, napirendben kijelölt helye van, azonban a projekt módszerrel történő feldolgozás lehetővé teszi, hogy a gyerekek akár napi szinten is találkozhassanak az aktuálisan tervezett témával.

A tevékenységek szervezésekor, a foglalkoztatási forma meghatározásakor az óvodapedagógusoknak mérlegelnie szükséges, hogy a tevékenység témája, a csoport életkori összetétele, érdeklődési köre, a tervezett célok, feladatok megvalósítása, a differenciálási

lehetőségek milyen formában, milyen szervezeti keretek között valósíthatók meg úgy, hogy az eredményes, hatékony tanulási lehetőséget biztosítson a gyermekek számára.
Mindezek birtokában, az óvodapedagógus módszertani szabadságára hagyatkozva a tevékenységek szervezhetők kötötten, kötetlenül, frontális, mikrocsoportos, kis létszámú, csoportos, páros, egyéni szervezeti keretek között egyaránt.

A tevékenység anyaga

A **3–4 éves** gyermekekkel az óvoda elfogadtatása és megszerettetése után megismertetjük az óvoda közvetlen környezetét. Megfigyeljük az évszakok szépségét, jeles napjait, azok szokásait, színeit, jelenségeit, az időjárását, növényeit. Sétáink alkalmával gyűjtünk terméseket, magvakat, leveleket, kavicsokat, gallyakat, stb. Beszélgetünk a családról, a családban élőkről. Ismerkedünk az óvoda épületével, az ott dolgozókkal, az udvarral, az óvoda utcáival, a közelben lévő boltokkal, üzletekkel, építményekkel, a környezetünkben lévő háziállatokkal, növényekkel, a veteményeskerttel és a kerti szerszámokkal. Beszélgetünk és tapasztalatot szerzünk a tárgyak formáiról, nagyságbeli és mennyiségi jellemzőiről. Séták közben gyakoroljuk a gyalogos közlekedést.

A **4–5 éves** gyermekeknél gazdagítjuk a megfigyeléseket tapasztalat-, és élményszerzéssel. Folyamatosan figyeljük az évszakok változásait, jelenségeit, az időjárást, közben összefüggéseket keresünk az évszakok és az emberek tevékenysége között. Rügyeztetünk, csíráztatunk, veteményezünk, s közben folyamatosan gondozzuk növényeinket, a veteményeskertet. A háziállatokat és növényeket igyekszünk természetes környezetükben megtekinteni, amennyiben módunk van rá. Ellátogatunk az óvodák környezetében lévő üzletekbe, boltokba, ahol ismerkedünk a vásárlási-, és az udvariassági szabályokkal. Gyakoroljuk a gyalogos közlekedést és megismerkedünk a szárazföldi járművekkel, melyeket ki is próbálunk. Tapasztalataik folyamatosan bővülnek a tárgyak jellemzőiről, tulajdonságairól.

Az **5–6–7 éves** gyermekekkel megismertetjük az óvoda tágabb környezetét. Kirándulásokat, hosszabb sétákat szervezünk. Séták alkalmával megismerkedünk a gyógynövényekkel, a mezei virágokkal, a vadon élő növényekkel, a víz élővilágával. Az évszaki megfigyeléseket, tapasztalatszerzéseket kibővítjük kísérletezgetésekkel, közben folyamatosan keressük a jelenségek közti ok-okozati összefüggéseket. A gyermekek megismerik szüleik foglalkozását, munkáját. Ha lehetőség adódik, akkor ellátogatunk néhány szülő munkahelyére, a Rendőrségre,

a Tűzoltóságra, Mentőállomásra. Megismerkedünk a vízi és légi közlekedési eszközökkel. Az állatokat természetes környezetükben tekintjük meg, ellátogatunk állatfarmokra, állatsimogatókba, a lovardába. Megtekintjük a városban nyíló kiállításokat, a múzeumokat és ellátogatunk a megyei könyvtárba is.

A tevékenység tervezése, szervezése

Kéthetes tervezői ciklusunk alapja a külső, teremtett világ tevékenységének témája, tartalma. Az évszakokhoz, aktualitásokhoz kapcsolódó témákat projektekbe szervezik az óvodapedagógusok, így a komplexitásra törekedve ehhez választják a többi szervezett tevékenység témáját is.
A témák kiválasztása során figyelmet kell fordítani arra, hogy a nevelési év során minél szélesebb körű természeti, társadalmi témával találkozzanak a gyermekek.

5.7.5. Az óvodapedagógus feladata

Az óvodapedagógusoknak a külső, teremtett világ megismerését szolgáló tevékenységekkel kapcsolatosan figyelmet kell fordítani

- a természeti és társadalmi környezettel való ismerkedésre, a hozzájuk fűződő pozitív érzelmi viszony alakítására, élmények gyűjtésére, a megszerzett ismeretek rendszerezésére,
- a 3–6–7 éves korú gyermekeknek tervezhető helyi tartalmak összeállítására a környezetük értékeinek felfedeztetése és megszerettetése érdekében,
- a szülőföld és a közvetlen környezet hagyományaival, szokásaival és a családi, tárgyi kultúrával való ismerkedésre,
- az alkalmi és folyamatos megfigyelések, gyűjtések, kísérletezések biztosítására, melyek alkalmával minél több érzékszerv bevonásával jutnak tapasztalatokhoz a gyermekek,
- a tevékenység differenciált szervezeti formáinak megteremtésére,
- a gyermekek nyelvi képességének differenciált fejlesztésére a közvetlen tapasztalat-, és ismeretszerzés során,
- a környezettudatos magatartás megalapozására, alakítására, mely során
    - magatartást formálunk,
    - a természet megismerésére, szeretetére, védelmére, az egyén

gyönyörködtetésére nevelünk, meggyőződésen alapuló, aktív tevékenységre ösztönző magatartást alakítunk ki.

- megfigyelések, séták, kirándulások szervezésére, az ismeretek tapasztalati úton történő gyűjtésére,
- a természetsarkok kialakítására, az ott történő változások folyamatos megfigyeltetésére,
- a biztonságos közlekedés ismereteinek megszerzésére, gyakoroltatására, kialakítására,
- az önálló véleményalakítás, döntésképesség fejlesztésére kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában,
- olyan szokások, szokásrendszerek, viselkedési formák megalapozására, amelyek elősegíthetik a természetes és az ember által épített környezettel való harmonikus kapcsolat, a környezeti problémák iránti érzékenység, a helyes értékrendszer, a környezettudatos (víztakarékosság, árammal való takarékosság, szelektív hulladékgyűjtés, újrahasznosítás, stb.) és a biztonságos életvitel kialakulását,
- az épített környezettel, kiemelten egyházi épületekkel, műalkotásokkal való ismerkedés lehetőségére,
- az ünnepek, jeles napok, megemlékezések kiemelésére a mindennapi élet eseményeiből,
- a matematikai tartalmú tapasztalatszerzési lehetőségek megteremtésére, mely során
  - alakul a gyermek ítélőképessége,
  - fejlődik tér-, sík- és mennyiség szemlélete;
  - összehasonlításokat végezhet mennyiség, forma, szín, súly, méret alapján, válogathat, csoportosíthat;
  - megismerheti a térirányokat, relációkat,
  - számlálhat, sorba rendezhet;
  - élményszerű tapasztalatszerzés útján a magasság, szélesség, hosszúság, sorozatok, szimmetria fogalmával ismerkedhet meg.

5.8. MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK

A munkát a személyiségfejlesztés fontos eszközének tekintjük. Óvodás korban játékos jellegű, de törekszünk arra, hogy a munkavégzés során tudatosodjon a gyermekekben, mikor játék és mikor eredményt létrehozó.

A munka célra irányuló tevékenység a gyermektől belső fegyelmet, kötelezettségvállalást és annak teljesítését igényli. A játék ugyanakkor spontán tevékenység, motívuma nem a célban, hanem magában a tevékenységben van.

Az óvodában a munka hozzájárul a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok alakításához (kitartás, önállóság, felelősségvállalás, céltudatosság). A gyermekek megtanulják a legszükségesebb eszközök, szerszámok célszerű használatát. Elsősorban közösségért végzett tevékenység, külső szükségletekből motivált, a személyiségfejlesztés fontos eszköze, mely által a gyermek felfedezi a környezet szebbé tételének örömét. Erősödik a közösséghez tartozás érzése, a gyermekek segítőkésszé válnak.

A gyermeki munka tudatos irányítása pedagógiai szervezést, együttműködést igényel, amelyben szükséges a folyamatos, konkrét, a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelése.

5.8.3. A tevékenység célja

- A gyermeki munka jellegű játékos tevékenységek megszerettetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatát, személyiségfejlesztését.
- A gyermekek önálló munkára serkentése, az önbizalom, az önértékelés alakítása, formálása.
- A társak, felnőttek irányába történő segítségnyújtás, örömszerzés kialakítása, megélése.
- A szép, tiszta környezet értékeinek felismertetése, védelme.

5.8.4. A tevékenység megszervezése

A tevékenység megjelenési formái

Önkiszolgálás

Az óvodába lépéstől kezdődően a gyermekek saját magukkal kapcsolatos munka jellegű tevékenységeire nagy hangsúlyt helyeznek az óvodapedagógusok. Így az öltözködés, a testápolási teendők, és az étkezéssel kapcsolatos tevékenységek megismertetése, gyakoroltatása a mindennapi életünkben folyamatosan jelen van. Ezeknek a munka jellegű feladatoknak a kialakításában az önállóság mihamarabbi elérésére törekszünk, természetesen az életkoroktól, az egyéni képességektől elvárható szinten és ütemben. A differenciált, egyéni bánásmódot igénylő feladatkör az óvodapedagógusok és nevelést segítő munkatársak összehangolt, együttműködő, azonos elvárásokat támasztó munkáját teszi szükségessé. Az eredményes fejlesztő munka gyermeki személyiségre gyakorolt hatása megkérdőjelezhetetlen.

A közösség érdekében végzett munka

A csoport életéhez kapcsolódó állandó feladatok

Az óvodai életet több olyan munkatevékenység is jellemzi, ami nap-mint nap jelen van a gyermekek, a csoportok életében. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek tiszta, rendezett környezetben tevékenykedjenek, ehhez pedig elengedhetetlen, hogy az általuk használt eszközök (játékok, munkaeszközök, egyéb, szervezett tevékenységekhez használt eszközök) a használat után a helyükre kerüljenek. Az óvodapedagógusok arra törekednek, hogy kialakuljon az igény a gyermekekben a rendre, a tisztaságra, s ennek megteremtésében együttműködőek legyenek. A használat utáni játékelpakolás egyéni, önmagáért végzett feladat, ugyanakkor közösségi értékeket is hordoz magában. A közös játékpakolás által pedig olyan közösségi és szociális érzések, érzelmek alakulnak és fejlődnek, amely mellett a másoknak segítés, az örömszerzés megélése is lehetséges.

A játékpakoláson túl a teremrendezésbe (székhordás, ágyazás, stb.) is aktívan bekapcsolódhatnak a gyermekek, természetesen a belső indíttatásból született, önként vállalt munka jellegű feladat elvégzésére nem kötelezneknek az óvodapedagógusok egy gyermeket sem, csupán ösztönzőleg hatnak rájuk.

Naposi tevékenység

A naposi tevékenység a közösség érdekében végzett munka leghatékonyabb formája. Bármely óvodai tevékenységben alkalmazható, a munkafeladatok gazdag tárházát hordozza magában. Alkalmazása hozzájárul az óvodai élet gördülékenységének, folyamatosságának biztosításához. A gyermekek ilyen formájú bevonása a közösség életébe fejleszti olyan szociális, erkölcsi és akarati tulajdonságaikat, mint például a feladattudat, kitartás, a közösségért végzett önfeláldozás.

A naposi munka feladatkörét az óvodapedagógusok összehangolt tervező, szervező munkája határozza meg, pedagógiai szabadságuk érvényesítése mellett. A közösen kialakított szokásrendszer által a naposi feladatok azonos értelmezésben valósulnak meg. Ezt a munkaformát a nagycsoportos gyermekek körében alkalmazzuk, akik így egy kialakult rendszer szerint segítséget nyújthatnak az étkezések körüli teendőkben, pihenéshez készülődésben, mosdóhasználat és egyéb, az óvodapedagógusok által meghatározott tevékenységek során.

Alkalomszerű munkák és egyéni megbízatások

Az alkalomszerűen végezhető munka jellegű tevékenységek olyan munkafeladatok, amelyet egy-egy gyermek, kisebb gyermekcsoport végezhet egyidejűleg. Ezekkel a feladatokkal biztosíthatjuk a környezet folyamatos rendjét (seprés, feltörlés, papírhulladék összegyűjtése, festéshez használt víz cseréje, virágöntözés, stb.), és segítséget is nyújthatnak a gyermekek egymásnak, és a felnőtteknek egyaránt, kéréseiknek megfelelően. Az ilyen jellegű egyéni megbízatások teljesítése nem minden gyermek számára természetes, és könnyen elvégezhető feladat. Így az óvodapedagógusok, nevelést segítő munkatársak gyermekismerete, tudatossága, módszertani eszköztára nagymértékben hozzájárulhat ahhoz, hogy minél több kisgyermek aktívan és eredményesen bekapcsolódhasson az ilyen jellegű munkafolyamatokba.

Az évszakoknak megfelelő munka jellegű tevékenységek

Az évszakoknak megfelelő munka jellegű feladatok leginkább az udvaron végezhető tevékenységek, de csoportban végzett munka is kapcsolódhat hozzájuk.

A szabad levegőn tartózkodás során ősszel a levelek söprése, gyűjtése, télen a hó eltakarítása, a madarak gondozása, tavasszal pedig a kerti munkák kerülnek előtérbe; magaságyásaink gondozásába, a virágládák ültetésébe, öntözésébe, a virágos kertek

tisztántartásába kapcsolódhatnak be a gyerekek. A szabadban végzett munkatevékenységek során a gyerekek megismerik a munkához szükséges szerszámokat, eszközöket, azok használatát, és nem utolsó sorban a gondozási munka folyamatát, az elvégzett munka sikerének jóleső érzését.

A szerszámmal végzett munkafolyamatok a balesetek elkerülése végett folyamatos jelenlétet, figyelmet igényelnek az óvodapedagógusoktól, nevelést segítő munkatársaktól. A gyermekeket tájékoztatni kell a szerszámok megfelelő használatáról, a balesetvédelmi szabályokról, önmaguk és társaik védelme érdekében.

A csoportokban is kapcsolódhat az évszakokhoz kötődő munka jellegű tevékenység az óvodapedagógusok ötletei alapján. Például tél végén magok ültetése, csíráztatása, palántázás, ezek gondozása, öntözése olyan jellegű tevékenység, amelybe aktívan bevonhatók a gyermekek.

5.8.5. Az óvodapedagógus feladatai

Az óvodapedagógusoknak a munka jellegű tevékenységekkel kapcsolatosan figyelmet kell fordítani

- az életkoroknak, egyéni képességeknek, terhelhetőségnek megfelelő munka jellegű tevékenységek biztosítására,
- az önállóság kialakításához a megfelelő mértékű segítségnyújtás mértékére,
- a munka jellegű tevékenységekhez a megfelelő méretű, minőségű eszközök biztosítására,
- az eszközök használatának elsajátíttatására, a gyakorlási lehetőségek biztosítására,
- a munka jellegű tevékenységek személyiségfejlődésre gyakorolt hatására,
- a munka erkölcsi értékére, társadalmi normát közvetítő hatására,
- a munka közösségi életre gyakorolt hatására,
- a munka és az élő környezet kölcsönhatására, szükségességére, a környezetért való felelősségvállalásra,
- a munka jellegű tevékenységekkel kapcsolatos munkavédelmi, balesetvédelmi szabályok megismertetésére, közvetítésére, gyakoroltatására,
- a munka jellegű feladatok , a játék és a tanulási tevékenységek komplexitására,
- a családokkal való együttműködés kialakítására.

5.9. A TEVÉKENYSÉGBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS

A tevékenységekben megvalósuló tanulás részben utánzásos, spontán, másrészt a nevelési célok érdekében sajátosan szervezett tevékenység, amely magában foglalja az óvodás gyermekek képességeinek, készségeinek és személyiségének fejlődését, fejlesztését az egész nap folyamán adódó helyzetekben szimulált és természetes környezetben egyaránt. Hatására a gyermekek tapasztalatai rendeződnek, pontosabbá válik érzékelésük, észlelésük, megfigyelő képességük, tartósabb lesz figyelmük, emlékezetük, fejlődik gondolkodásuk.

A tanulás az óvodás korban a gyakorlati tevékenységekbe ágyazottan fejlődik, a gyermek cselekvő aktivitására épít. A gyermek tanulási tere, szervezeti kerete, formája a játék. A játékba integrált tanulás biztosítja a felfedezés lehetőségét, a kreativitás erősítését az érzékszerveket foglalkoztató tapasztalások útján a szenzoros, a motoros, a verbális és a szociális tanulás területén. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire is.

Mint minden területen, a tanulásban is kiemelt jelentőségű az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása, fejlődésük egymással kölcsönhatásban valósul meg. A kommunikációra nyitott környezet kialakításával teret adhatunk a gyermeki önkifejezésnek, ahol a gyermekek elmondhatják ismereteiket, feltehetik kérdéseiket, s azokra az életkoruknak megfelelő, kielégítő választ kapnak. Így megalapozzuk a világra nyitott, érdeklődő, kérdezni merő, aktív gondolkodású fiatalok nevelését.

A tevékeny tanulási folyamat a gyermekek szociális, akarati, erkölcsi, esztétikai kompetenciáinak fejlődése mellett a gyermeki világkép alakulását is befolyásolja.

5.9.3. A tevékenység célja

- Az óvodai tanulás elsődleges célja az egyéni fejlődési ütemhez igazodó, differenciált képességfejlesztés, a gyermekek tapasztalatainak bővítése, rendezése, világképének alakítása, személyiségük harmonikus fejlesztése.

5.9.4. A tevékenység megszervezése

A tevékenység megjelenési formái

Az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása

Az óvodában a tanulás folyamatos, részben utánzásos, spontán és szervezett, természetes és szimulált környezetben megvalósuló tevékenység. A tanulás nem csak társadalmilag hasznos ismeretek elsajátítása, hanem a teljes személyiség fejlődését és fejlesztését támogató kölcsönösség, elfogadás és elfogadottság élményének sokféle módon történő megélése. A gyermekek az egész napos nevelési-tanulási folyamatban az óvodapedagógusok, nevelést segítő munkatársak példamutató, modellkövető magatartását figyelve tanulnak társadalmi és a katolikus hitünkhöz kapcsolódó szokásokat, szabályokat.

Spontán játékos tapasztalatszerzés

Óvodánkban a tanulás alapvetően életszerű és érzelmi megközelítésű, egyéni tapasztalatszerzésen, élménygyűjtésen alapul. Környező világukból szerzett tapasztalataikat szabad játékos helyzetekben dolgozzák fel, gyakorolják, szerepjátékokban, szituációs játékokban, építésekben, alkotásokban, szabályjátékokban, rengeteg mozgáslehetőséggel alkotják újra, segítve önkifejezésük, tudásvágyuk, és személyiségük természetes fejlődését. Az óvodapedagógusok feladata, hogy a gyermekek szabad játékának tudatos hátteret biztosítson – témában, eszközkészletben, társas kapcsolatokban, közösségi szabályokban, csoportszokásokban stb.

Játékos, cselekvéses tanulás

Az óvodai tevékenységek megvalósítása során kedvező helyzeteket és kereteket teremtünk arra, hogy a gyermekek érdeklődését, tudásvágyát felkeltsük és fenntartsuk. Az óvodapedagógusok a cselekvéses tanulási tevékenységeket változatos és sokoldalú eszköz-, és módszertárral, a didaktikai elvek folyamatos figyelembe vételével (játékosság, fokozatosság, differenciálás, stb.) tervezik és építik be a mindennapokba. A színes, igényes, változatos eszközkészlet érzelmi motivációs hatására alapozva a foglalkoztatáshoz használt eszköztár a csoportszoba játék-, és fejlesztő eszközein túl kibővül az óvodapedagógusok által készített eszközökkel, játékokkal, cselekvésre

ösztönző egyéb eszközökkel is.

A gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés

A sokoldalú tapasztalatszerzés érdekében az óvodapedagógusok széles körben tárnak témákat a gyermekek elé, a hagyományos anyagon túl a gyermekek érdeklődési körére is nagymértékben építenek. Az általuk irányított megfigyeléseken, tapasztalatszerzések során a gyermekeknek lehetőségük van a világ felfedezésére, kérdésekben is megnyilvánuló kíváncsiságuk kielégítésére. A gyermekekben felmerülő kérdésekre az óvodapedagógusok választ adnak, amennyiben lehetséges, tapasztalatszerzési lehetőséget biztosítanak. A gyermeki közlésvágynak, ismeretátadásnak teret engedünk, biztosítjuk a gyermekek közötti tudásmegosztás lehetőségét is.

Az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés

A tanulási tevékenységek tervezése, szervezése során az óvodapedagógusok nagymértékben alapoznak a közvetlen és közvetett tapasztalatszerzés lehetőségeire. Igyekeznek biztosítani a felfedezés öröméhez járuló megfigyeléseket, séták, kirándulások, a szabadban tartózkodás során; továbbá a csoportszobában is lehetőség van rügyeztetések, csíráztatások, kísérletezések, egyéb megfigyelések lebonyolítására, szervezésére. Amennyiben a közvetlen megtapasztalás lehetősége nem biztosított, felkeresik azokat a közvetett forrásokat – IKT eszközök, egyéb eszközök bevonásával – amelyek a gyermekek természeti, társadalmi, hitéleti környezetéről szerzett ismereteit bővítik, fejlesztik.

A gyakorlati problémamegoldás

A mindennapi élet során spontán adódó lehetőségeken túl az óvodapedagógusok a gyermekek számára olyan problémahelyzeteket teremtenek, melyek során a problémamegoldó, logikus gondolkodás fejlesztése érdekében a gondolkodási műveleteket gyakorolhatják a gyermekek.

A tevékenység szervezeti keretei, foglalkoztatási formái

Az óvodában a tanulás az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, az óvodapedagógusok által kezdeményezett párhuzamos tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

Az óvodapedagógus tudatos tervező tevékenysége meghatározó a tanulási tevékenység kötött

és kötetlen formájának kiválasztása során. A kötetlenség olyan egyéni vagy mikrocsoportos tevékenységet jelent, amelyben a gyermekek önként, öntevékenyen részt vesznek, kötött formában megvalósuló tanulásszervezés során pedig minden gyermek részvételére számít az óvodapedagógus.

A változatosságot a munkaformák megvalósításánál kiemelt jelentőségűnek tartjuk. Alkalmazzuk az egyéni, a páros, a mikrocsoportos, a kiscsoportos és a frontális foglalkoztatási formákat.

A tevékenység tervezése, szervezése

A tanulás tervezése során elsődleges követelmény, hogy az újabb tapasztalatok és ismeretek a már megszerzett ismeretekhez kapcsolódjanak, arra épüljenek, tartalmuk fokozatosan mélyüljön és bővüljön.

Az óvodapedagógusok arra törekednek, hogy a tanulás során sokféle módszerrel ébren tartsák a gyermekek érdeklődését (megfigyeltetés, szemléltetés, magyarázat, gyakorlás, ellenőrzés, személyre szabott pozitív értékelés), és a tevékenységek oldottak, élményszerűek legyenek.

A differenciált tevékenységek által a tanulási folyamatokat minden gyermek személyére szabottan valósíthatják meg az óvodapedagógusok, melyeket átszó a komplexitás, és az átjárhatóság is.

A fejlesztő tevékenységhez használatos eszközök tudatos összeválogatása is elengedhetetlen, mert a sokoldalú, egyre magasabb szintű együttműködést, gondolkodást igénylő eszközök biztosításával a gyermekek aktivitását, problémamegoldó, önálló gondolkodását is elősegíthetjük.

A tanulási tevékenység magas színvonalú megvalósításához a fentiek tudatos átgondolása szükséges, ezért az óvodapedagógusok a tervező munkára nagy gondot kell, hogy fordítsanak.

5.9.5. Az óvodapedagógus feladata

Az óvodapedagógusoknak a tevékenységekben megvalósuló tanulással kapcsolatosan figyelmet kell fordítani

- hogy az ismeretszerzés folyamatát az óvodapedagógus a gyermekek érzelmi beállítottságára, megismerési vágyára, önkéntelen figyelmére támaszkodva irányítsa, nagy hangsúlyt fektetve a motivációra,

- a gyermekek meglévő tapasztalataira, a folyamatos megfigyelésre épülő tanulásirányításra,
- a személyre szabott, pozitív értékelésre, mellyel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását,
- a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése érdekében a problémaszituációkkal való találkozásra, az önálló problémamegoldás biztosítására,
- a spontán szerzett játékos tapasztalatok, ismeretek rendszerezésére, egymásra épülésére,
- az optimális terhelhetőség és a motiválás érdekében az egyéni adottságok figyelembevételére,
- a kognitív képességek fejlesztésének tevékenységekbe ágyazott játékos megvalósítására,
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés lehetőségének megteremtésére,
- fontos a felfedezés lehetőségeinek biztosítása, a kreativitás erősítése,
- a gyermekek szociális, akarati kompetenciáinak fejlesztésére,
- a tanulás akadályba ütközése esetén a gyermek fejlődési üteméhez igazodóan egyéni felzárkóztatásra,
- tehetségígéretre utaló tulajdonságok megléte esetén nagyobb figyelemre, az egyéni fejlesztési lehetőségek kihasználására.

6. FEJLŐDÉS JELLEMZŐI ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

A három éves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata, a gyermeki személyiség harmonikus testi és szociális fejlődésének elősegítése.
A gyermek belső érése, valamint a családi és óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet.
A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.
A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el az alábbiakban leírt fejlettség. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben."

Az iskolakezdéshez a testi, lelki és szociális érettség megléte szükséges, amelyek elengedhetetlenek az eredményes iskolai munkához:

- A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.
- A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,

- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.

A szociálisan érett gyermek

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív – elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

Egészséges életmód alakítása

- A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermek teljesen önállóan, felszólítás nélkül végzi el a gondozási műveleteket (tisztálkodás, kézmosás, fogmosás, WC-használat, fésülködés, zsebkendő használat);
- A kulturált étkezés szokásait betartja (esztétikus terítés, önkiszolgálás, megfelelő evőeszközök használata stb.);
- Az időjárás és az öltözködés összefüggéseit felismerve önállóan, megfelelő sorrendben öltözködik, cipőt köt, személyes holmiját rendbe rakja;
- Igényes önmagával szemben, külsejében, környezetében megjelenik a szépre, ízlésesre való törekvés;
- Szívesen, örömmel tartózkodik a szabad levegőn.

Érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés

- Örül a közösen elért sikereknek;
- Feladatokat vállal közösségben;
- Egy-egy társa iránt kitüntetett rokonszenv, barátság alakul ki.
- Képes az együttműködésre, alkalmazkodásra;
- Észreveszi, hogy kinek van szüksége segítségre. Keresi önállóan a segítségnyújtás lehetőségeit;
- Tisztelettudó felnőttekkel, gyermekekkel egyaránt;
- Kialakult a konfliktuskezelő képessége;
- Reális önértékeléssel rendelkezik;
- Képes cselekedeteit, érzelmeit szabályozni (önkontroll);
- Kudarctűrése megfelelő;
- Felnőtt-gyermek kapcsolatban elfogadó;
- Szociális érzékenysége kialakult, a különbözőséget, másságot elfogadja;
- Ismeri szűkebb-tágabb környezetét, kötődik szülőföldjéhez;
- Elfogadja és alkalmazza a csoport szokás-, és szabályrendszerét.

Játék

- Önállóan képes kialakítani a játékhoz szükséges helyet, kiválasztani a hozzá kapcsolódó eszközöket. Képes az eszközök, anyagok kreatív felhasználására, barkácsolással megalkotja a játékához még hiányzó kiegészítőket;
- Játékában dominánsan jelentkezik a szerep és a szabályjáték, egy-egy témát több napon át képes továbbvinni;
- Konstruáló játékát a szerepjátékkal való sokoldalú kapcsolat jellemzi, képes bonyolultabb alkotások létrehozására, szerkeszt, modellez;
- Képes szervezett együttműködésre, szerepet vállal, elfogadja a társak véleményét;
- Szívesen játszik szabályjátékokat, képes a bonyolultabb szabályok betartására, amit társaitól is elvár.

Verselés, mesélés

- A gyermek szereti, várja és igényli a mesét, amit figyelmesen végighallgat;
- A gyermek szívesen vállalkozik a mesék, mondókák elmondására;
- Szívesen mesél, báboz, dramatizál saját maga és mások szórakoztatására;
- Tud képről meséket, történeteket kitalálni, képes az önkifejezésre;
- A folytatásos mesék, versek, meseregények szálait össze tudja kötni.

Ének, énekes zene, népi játék, tánc

- A gyermek örömmel, élvezettel vesz részt az énekes játékokban, táncos mozgásokban;
- A gyermek tud egyedül énekelni és önállóan is kezdeményez a nap folyamán énekes játékot;
- Érzi az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát;
- Tud egyszerű ritmust tapsolni, mozgást, dallamot rögtönözni;
- Zenei mozgása szép és összerendezett;
- A gyermek rendelkezik életkorának és egyéni képességeinek megfelelő, alapvető zenei ismeretekkel (zenei fogalompárok, dallamfelismerés, hangszerek megfelelő használata);
- A gyermek tud és ismert nemzetiségi, etnikai hovatartozásának megfelelő népi játékokat.

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

- Egyéni módon tudja megjeleníteni élményeit, elképzeléseit;
- Ismeri és alkalmazza a leggyakoribb technikákat, tudja használni a legfontosabb eszközöket;
- Alkotásaira jellemző a témák változatossága, a részletező formagazdagság, a gazdag színvilág;
- Örül az egyéni vagy közösen létrehozott produktumoknak, és képes elemi szintű értékelést megfogalmazni azokról;
- Plasztikai munkái egyediek, részletezésre törekvőek;
- Építésben, téralakításban aktívan részt vesz, ötleteit meg tudja valósítani, a kreativitás jelei megmutatkoznak munkájában.
- Kézimunka feladatokat szívesen végez, alkotásai fejlett finom motorikus képességről tanúskodnak.

Mindennapos mozgás

- Kialakult az összerendezett, harmonikus mozgása (nagymozgás);
- Helyesen tájékozódik térben;
- Képes változó tempójú, irányú mozgásra;
- Finommotorikus képessége alkalmassá teszi a kézi szerek célirányos használatára;
- Képes a csoporttal való együttmozgásra, alkalmazkodásra;
- Megfelelő egyensúlyérzékkel rendelkezik;
- Álló-, és teherbíró képessége korának megfelelő;
- Örömmel vesz részt a közös mozgásos játékokban;
- Ismeri, érti és alkalmazza a mozgáshoz kapcsolódó kifejezéseket;
- Kialakult testfogalommal rendelkezik.

Külső, teremtett világ tevékeny megismerése

- Ismeri és kérésre megnevezi családtagjait, megmondja személyes adatait;
- Ismeri a fontosabb intézmények rendeltetését (bölcsőde, iskola, rendőrség, kórház, tűzoltóság, művelődési ház), tájékozott az ott dolgozott munkájáról,
- Ismeri az elemi közlekedés szabályait és betartja azokat. Többféle közlekedési eszközt ismer,
- Felismeri az ok-okozati összefüggéseket a napszakok, évszakok jellemzőit, a hozzájuk

kapcsolódó munkatevékenységeket;

- Megnevezi a színeket, annak árnyalatait;
- Képes fogalomalkotásra, a fogalmakhoz tartozó elemek besorolására (növény-állat, élő-élettelen.), illetve következtetések levonására;
- Számfogalma kialakult, tisztában van mennyiségbeli, térbeli, formai viszonyokkal;
- Ismeri és óvja környezetét, észreveszi a természetet veszélyeztető tényezőket. Kialakultak azon szokásai, amelyek a természet védelmét szolgálják;
- Ismeri, megnevezi testrészeit, igényes teste tisztaságára, tudatosan ügyel önmaga és társai testi épségére;
- Ismeri a szülőföld helyi hagyományait, a családi, a tárgyi kultúra értékeit.

Munka

- A gyermek szívesen segít az óvónőnek és társainak;
- A munkaeszközöket rendeltetésszerűen használja, tárolja;
- Munkatevékenysége kitartó, megbízható, igényes és pontos
- Szívesen vállalkozik egyéni megbízatások, feladatok elvégzésére;
- Képes önállóan ellátni magát és társait az önkiszolgálás, a naposi és gondozási területeken; Ügyel a saját és környezete rendjére;
- Elismeri saját és mások munkáját.

Értelmi fejlesztés, anyanyelvi nevelés

- Játéktevékenységében és más tevékenységekben is önként keresi a feladathelyzetet, és aktívan vesz részt benne;
- A feladatokat önállóan, egyedül végzi, motiváltsága, érdeklődése folyamatosan fennmarad;
- Képes a gondolkodási műveletek pontos végrehajtására, az adott tevékenység megfogalmazására;
- Képes páros és csoportos feladatok végrehajtására, véleményegyeztetésre, kompromisszumra;
- Szívesen és aktívan kommunikál társaival és a felnőttekkel.
- Kialakult beszédfigyelemmel rendelkezik.
- Beszéd tagoltsága, hangsúlya, hanglejtése megfelel anyanyelvünk követelményeinek.
- Olyan szókinccsel rendelkezik, amely lehetővé teszi számára gondolatainak érthető

kifejezéseit.

- Szövegértése biztos.

7. AZ ÓVODA GYERMEKVÉDELEMMEL KAPCSOLATOS TEVÉKENYSÉGE

A gyermekvédelmi munka célja

- A gyermekek alapvető szükségleteinek kielégítése, gyermeki és emberi jogainak érvényesítése.
- Az egészséges személyiség fejlődését károsító hatások észrevétele (szociális és pszichés problémák) kiszűrése, elhárítása és enyhítése.
- A hátrányos helyzet csökkentése, a hátrányos helyzetből adódó esélyegyenlőtlenség megszüntetése, csökkentése az eltérő szociális és kulturális környezetből érkező gyermekek számára.
- A veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése.

A gyermekvédelmi munka feladatai, az esélyegyenlőség biztosítását elősegítő intézkedések

- Az óvodába járó gyermekek szociális, szociokulturális családi hátterének megismerése, HH/HHH gyermekek minél korábbi óvodai ellátása (nyilvántartás).
- Szükség esetén szakemberek bevonása (családsegítő, családgondozó, gyámügy, stb.)
- Rendszeres óvodába járás figyelemmel kísérése, szükség esetén környezettanulmány készítése.
- A családsegítés érdekében folyamatos kapcsolattartás a felelős személyekkel, intézményekkel. Mindazon jogok és ellátások biztosítása a gyermekeknek, amelyeket számukra a vonatkozó jogszabályok és rendeletek előírnak.

Az intézményvezető gyermekvédelmi feladatai

- Jelzéssel él a gyermek veszélyezettsége esetén a Gyermekjóléti Szolgálatnál.
- Hatósági eljárást kezdeményez a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása vagy egyéb más, súlyos veszélyeztető ok fennállása, továbbá a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén.
- Gondoskodik a gyermekvédelmi felelősök személyéről minden intézményben és biztosítja számukra a munkájukhoz szükséges feltételeket.

- Biztosítja a nevelő és oktató munkához szükséges egészséges és biztonságos feltételeket.
- A balesetek megelőzése érdekében balesetvédelmi oktatást szervez.
- Megszervezi a rendszeres egészségügyi szűrővizsgálatokat.
- Az óvodába kerülést nyomon követi, biztosítja (tankötelezettség elmulasztása esetén intézkedik).
- Az intézményben jól látható helyen közzéteszi a gyermekvédelmi feladatokat ellátó intézmények címét, telefonszámát.

A gyermek-, és ifjúságvédelmi felelős feladatai

- A gyermekvédelmi felelős munkáját megbízás alapján végzi.
- Koordinálja az óvodapedagógusok óvodán belüli gyermekvédelmi munkáját.
- Segíti a veszélyeztetettség, a hátrányos helyzet kritériumainak intézményi szintű megállapítását.
- Konkrét ügyekben segítséget, tanácsot ad az óvodapedagógusoknak, szükség esetén közös családlátogatást végez velük. Segít a környezettanulmány elkészítésében.
- Kapcsolatot tart az önkormányzati, szociális, gyámügyi és egészségügyi intézmény hálózattal a családsegítés érdekében.
- Rendszeresen figyeli és értelmezi a gyermekvédelemmel kapcsolatos jogszabályok változásait. Megfelelő önképzéssel (szakirodalom olvasás, továbbképzéseken való részvétel…) karbantartja a gyermekvédelemmel kapcsolatos tudását.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlődését figyelemmel kíséri, szükség esetén szakember bevonását kezdeményezi.
- Folyamatos nyilvántartást vezet, éves munkatervet készít, év végén beszámolót készít.
- A nevelési év elején tájékoztatja a szülőket a gyermekvédelmi tevékenységről, s hogy milyen óvodán kívüli gyermekvédelmi ellátó intézményeket kereshetnek fel.
- Pedagógiai eszközökkel, tanácsadással segít a szülőknek, pedagógusoknak a gyermekvédelemmel kapcsolatos problémák megoldásában.
- Szükség szerint a rászoruló családoknak gyűjtést szervez (pl. ruha, tartós élelem).

Az óvodapedagógusok gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatai

- Figyelmet fordítanak a gyermekek jogainak tiszteletben tartására, védelmére.
- Figyelemmel kísérik a rendszeres óvodalátogatást, szükség esetén jelzik a hiányzást.
- Az egészségügyi szűrővizsgálatok lebonyolításában részt vesznek, a szűrést szükség esetén soron kívül javasolják.
- Egyéni fejlettséghez igazodó személyre szabott fejlesztéseket készítenek.
- Figyelmet fordítanak a veszélyeztető körülmények megelőzésére, feltárására, megszüntetésére. Szükség esetén ehhez szakember segítségét kérik.
- Jelzik a gyermekvédelmi felelősnek a gyermek életében történő változásokat, a családban jelentkező gondokat, problémákat.

8. A GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK

A Szent Család Katolikus Óvoda esélyegyenlőséget szolgáló intézkedéseinek tervezése az *1993. évi LXXIX. Közoktatási törvény és az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség elmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény* rendelkezéseinek figyelembe vételével valósul meg.

A veszélyeztetett, hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű, a pszichés fejlődési zavarokkal és egyéb fejlődési rendellenességi zavarokkal küzdő gyermekeknek is joga van egyéni fejlődési sajátosságaikhoz igazodó pedagógiai környezethez.

Óvodánknak, mint nevelési intézménynek kiemelt feladata az egyenlő bánásmód elvének megvalósítása és az esélyegyenlőség biztosítása, ezért fokozott figyelemmel kísérjük a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, veszélyeztetett gyermekek szociális problémáit.

A gyermekek neveléséről, oktatásáról és fejlesztéséről 10 óvodapedagógus és 5 szakképzett dajka, 2 pedagógiai asszisztens gondoskodik. Minden óvodapedagógus feladata és felelőssége, hogy folyamatos kapcsolatot tartson óvodásaink szüleivel, a gondviselőkkel. A napi találkozások, beszélgetések mellett fontos szerep jut a fogadóóráknak és szülői értekezleteknek. Óvodáink gyermekvédelmi felelősei rendszeres kapcsolatot tartanak a család- és gyermekvédelmi szervekkel, védőnővel, gyermekorvossal.

Fontos a gyermek napi tevékenységének nyomon követése, a magatartás, viselkedés gyors változásának felismerése, esetleges sérülések észlelése. Figyelmeztető jelzés lehet az óvodapedagógusok számára a társas kapcsolatokban megjelenő helytelen magatartás, viselkedési rendellenesség, a pszichés fejlődés zavara. Problémás helyzetben a megfelelő szakember bevonása szükséges, a diagnózis, a módszertani útmutatás a tennivalók megállapításához.

A jogi és szociális, szolgáltató és információs rendszer kiépítése elengedhetetlen feltétele annak, hogy az esélyegyenlőség megfelelően érvényesüljön gyermekeink érdekében.

Az esélyegyenlőség biztosítása szorosan kapcsolódik a gyermekvédelmi munkához, annak alapvető részét képezi.

Intézményünk kialakítja

- az egyenlő bánásmód elvét,
- az emberi méltóság tiszteletben tartását,
- a megkülönböztetés tilalmát,
- a társadalmi szolidaritás kialakítását,
- a keresztényi elfogadás megvalósítását.

Az óvoda felelőssége és intézkedési kötelezettsége

- a szülő tájékoztatása a gyermek felvétele előtt az intézmények személyi, tárgyi feltételeiről, az egyéni adottságokból eredő hátrányok kiküszöbölésének realitásáról,
- az óvodás gyermek egyéni fejlesztési tervéhez igazodó szakszerű ellátási feltételek biztosítása a teljes óvodai nevelés időtartama alatt, különös figyelemmel az iskola előkészítés feladataira,
- tájékoztatási és intézkedési kötelezettség mindazok felé, akiknek a gyermek sajátos helyzetéből adódóan nyilvántartási és intézkedési kötelezettsége, esélyjavító feltételei vannak, lehetnek.

9. A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK ÓVODAI NEVELÉSE

A 2011. évi CXC. törvény a Nemzeti köznevelésről 4. § (13) bekezdése értelmében a kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló az, aki:

- különleges bánásmódot igénylő gyermek (sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézséggel küzdő és a kiemelten tehetséges gyermek)
- hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek.

9.1. A HÁTRÁNYOS ÉS HALMOZOTTAN HÁTRÁNYOS HELYZETŰ GYERMEKEK ÓVODAI NEVELÉSE, FEJLESZTÉSE

A Gyvt. 67/A § (1) bekezdése szerint ***hátrányos helyzetű*** az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül ***egy*** fennáll:

- a szülő alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik;
- a szülő 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy;
- a gyermek lakókörnyezete félkomfort vagy komfort nélküli, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

A Gyvt. 67/A § (2) bekezdése szerint ***halmozottan hátrányos helyzetű***

- az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, akinek a fent felsorolt körülmények közül ***legalább kettő*** fennáll;
- nevelésbe vett gyermek.

A tevékenység célja

- A hátrányos helyzetből adódó esélyegyenlőtlenség enyhítése.
- Nehéz élethelyzetben levő családok segítése, védelme.

Feladataink

- A családok rövidebb - hosszabb ideig tartó támogatása, lehetőség szerinti társadalmi integrációja.
- Családdal együtt érző, megértő, személyes kapcsolat kialakítása.
- A hátrányos helyzetű gyermekek segítése (belső harmóniára törekvés), szükség esetén

megfelelő szakember bevonása.

Az óvodapedagógusok kiemelt feladatai

- A gyermekek érdekében a szülőkkel történő kölcsönösen bizalmas együttműködésre törekedjen.
- A kialakított kapcsolatot jellemezze folyamatosság, tájékoztatás, segítőkészség, empátia, humánum.
- A gyermekeket, családokat látogassa meg otthonukban.
- Teremtsen nyugodt, derűs, barátságos környezeti feltételeket és valósítsa meg az otthoni, nem megfelelő nevelési, vagy életmódbeli szokások korrekcióját.
- Figyeljen fel a családi diszharmonikus nevelés következményeiből adódó pszichés zavarokra és a negatív viselkedésbeli okokra.
- Pozitív minta nyújtásával, a helyes napirend, egészséges életmód, magatartási szabályok, a nemi identitásnak megfelelő viselkedés elsajátításával, a megfelelő énkép kialakításával igyekezzen a gyermekek személyiségének egészséges kibontakozását biztosítani.

9.2. A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK INTEGRÁLT ÓVODAI NEVELÉSE, FEJLESZTÉSE

2011. évi CXC törvény 4. § (25): *"Sajátos nevelési igényű gyermek az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszédfogyatékos, több fogyatékosság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral küzd."*

A „sajátos nevelési szükséglet" megjelölést az akadályozott gyermekek különleges nevelési igényeinek megjelölésére használjuk.

Minden sajátos nevelési igényű gyermeknek joga, hogy különleges bánásmód keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították.

Intézményünkben az Alapító Okiratban felsorolt sajátos nevelési igényű és Szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleményével rendelkező gyermekek nevelését és oktatását integrált formában, speciális szakemberek bevonásával (gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus, logopédus, gyógytornász, stb.) a szakértői véleményben foglaltak szerint valósítjuk meg.

A tevékenység célja

- A sajátos nevelési igényű gyermek normál óvodai közösségben való elfogadása, együttnevelése ép társaikkal (a fejlődéshez szükséges megfelelő minták elsajátítása, pl. beszéd, viselkedés, magatartás), ezáltal az életminőségük javítása.
- A későbbi beilleszkedés elősegítése, megkönnyítése.
- Olyan feltételrendszer biztosítása, amely figyelembe veszi a gyermekek életkori és kulturális sajátosságait, az egyéni fejlettséget, a speciális nevelési szükségleteket, a harmonikus személyiségfejlesztést.
- Testi, lelki, szociális érettség kialakítása az iskolai tanulási zavarok megelőzése érdekében.

Az óvodapedagógusok kiemelt feladatai

- A másság elfogadása, tiszteletben tartása, a másságot elfogadó környezet megteremtése.
- Korai fejlesztés (a probléma mielőbbi feltárása és megfelelő szakember bevonása).
- Folyamatos együttműködés a családdal, a szakszolgálat szakembereivel.
- A fejlesztéshez megfelelő egyéni fejlesztési terv kidolgozása.
- A fejlesztéshez szükséges speciális személyi és tárgyi feltételek megteremtése.
- Inkluzív nevelés megvalósítása.
- Biztonságos környezet megteremtése (akadálymentesítés)
- Beutalók elkészítése Szakértői bizottsághoz, Nevelési tanácsadóhoz.
- Szükség szerint tanácsadás, segítségnyújtás a szülőknek. A gyermek aktuális fejlettségi állapotáról korrekt, reális tájékoztatás.
- Önképzés, szakmai tapasztalatcserén, felkészítésen, továbbképzésen való részvétel.

9.3. A BEILLESZKEDÉSI, TANULÁSI, MAGATARTÁSI NEHÉZSÉGGEL KÜZDŐ GYERMEKEK ÓVODAI NEVELÉSE, FEJLESZTÉSE

2011. Cxc. Törvény 4. § (3) bekezdés értelmében: *"a btmn-es gyermek az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartás szabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciát mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek."*

Bármely gyermek kerülhet nehéz helyzetbe közösségi élete során. Lehet, hogy nehezen találja meg a hangot kortársaival vagy pedagógusával, ezért kirekesztettnek, magányosnak érzi magát. Lehet, hogy bár okos, mégis gondjai adódnak. Előfordulhat, hogy olyan változások zajlanak a családi életben (pl. testvérszületés, válás, gyász), melyek átmenetileg a gyermek alkalmazkodását is megnehezítik. Mindezek következtében megváltozhat magatartása, indulatossá vagy éppen visszahúzódóvá válhat, romolhat a teljesítménye, ezáltal alul teljesíthet.

A tevékenység célja

- A beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézséggel küzdő gyermekek elfogadása, személyiségük tiszteletben tartása, beilleszkedésük elősegítése.
- Olyan harmonikus, nyugodt és érzelem gazdag feltételrendszer biztosítása, amely figyelembe veszi a gyermekek különleges bánásmódot igénylő sajátosságait.
- Testi, lelki, szociális érettség kialakítása az iskolai tanulási zavarok megelőzése érdekében.

Az óvodapedagógusok kiemelt feladatai

- Figyelmeztető jelek észrevétele, okok feltárása,
- szükség esetén a Nevelési tanácsadó segítségének kérése, beutaló elkészítése,
- pedagógiai jellemzés készítése a gyermekről,
- folyamatos kapcsolattartás a szülőkkel, segítségnyújtás, tanácsadás,
- a gyermek aktuális fejlettségi állapotáról a szülők reális, korrekt tájékoztatása,
- szakemberek bevonása (óvoda pszichológus, fejlesztő pedagógus, stb.), azokkal folyamatos kapcsolattartás, együttműködés,
- fejlesztő team munkában való részvétel, önképzés,
- fejlődéshez igazított egyéni fejlesztés, az esélyegyenlőség biztosítása.

9.4. TEHETSÉGES GYERMEKEK ÓVODAI NEVELÉSE, FEJLESZTÉSE

A tehetségnevelés / tehetségfejlesztés / tehetséggondozás a tehetség felismerésével, azonosításával kezdődik. A pedagógusok és a család közösen ismeri fel azokat a mutatókat, amelyek halmozott előfordulása tehetség ígéretes gyermeket sejtet.

A tehetséges gyermekek felismerése, számontartása a gyermek saját óvodapedagógusának megfigyelése alapján történik, melyet a gyermek fejlődését nyomon követő naplójában

folyamatosan rögzítenek. A tehetségtípus beazonosításához az óvodapedagógusok „tulajdonság listát" alkalmaznak, melyet a nevelőtestület állít össze, és a különböző művészeti és egyéb tevékenységekben megmutatkozó különleges képességeket gyűjti egybe.
A kiemelkedő képességekkel rendelkező gyermekek egyéni fejlődési eredményeiről folyamatosan beszámolunk a gyermek szüleinek.
Ha a gyermeknél a kiemelkedő képessége(i) mellett egyéb képességekben ugyanakkor lemaradások mutatkoznak, igyekszünk azokat differenciáltan fejleszteni, kiegyenlíteni.

A kivételes képesség fajtái

- intellektuális tehetség (a különböző tudományterületeken kimagasló: matematikai, nyelvi stb.),
- művészi tehetség (képzőművészeti, zenei),
- pszichomotoros tehetség (sport, tánc, kézügyességet igénylő terület),
- szociális tehetség (vezető, szervező, irányító).

Megjelenési formája, feladatok

- A kivételes tehetségek jellemzői: megszállottság, fokozott kritikai érzék, állandó önelégedetlenség, más területen elmaradás, szociális éretlenség,
- a valamilyen területen kiemelkedő gyermekek teljesítménye nem mindig, minden helyzetben jók, munkavégzésük, fejlődésük nem egyenletes, és gyakran nem vesznek részt a „játékban, tevékenységben, munkában",
- gondozás, egészségvédelem területen kiemelt figyelmet igényelnek,
- csoportba való integrálásuk érzékenységük, labilitásuk miatt különös gondot igényel,
- kommunikációjuk, társakkal való kapcsolatteremtésük sikertelensége agresszivitást, vagy magába zárkózást válthat ki.

A tehetségfejlesztés módjai közül óvodánkban elsősorban a gazdagítás - dúsítás módszerét alkalmazzuk. A tehetségígéretes gyerekek társaikkal együtt vesznek részt a különböző tevékenységekben, azonban a nap bizonyos idejében az óvodapedagógusok által differenciált „gondozásban", egyéni, illetve mikrocsoportos foglalkoztatásban részesülhetnek.
Minden esetben felhívjuk a szülők figyelmét arra, hogy tehetségígéretes gyermekeiket milyen óvodán kívüli tehetséggondozó intézményekben célszerű az óvodai nevelési időn túl is

fejleszteni, illetve segítjük a megfelelő iskolaválasztást.

9.5. MIGRÁNS ÉS NEMZETISÉGI GYERMEKEK INTERKULTURÁLIS NEVELÉSE

Migráns gyermek az a gyermek, aki - valamint akinek a családja - nem magyar állampolgár és munkavállalás, tanulás céljából tartózkodik Magyarországon illetve menekült státuszú.

Nemzetiségi gyermek – valamint családja - az a Magyarországon lakóhellyel rendelkező személy, aki magát valamely nemzetiséghez tartozónak tekinti és ezen nemzetiséghez tartozását a *2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól szóló törvényben* meghatározott esetekben és módon kinyilvánítja.

Alapelveink

- A migráns és nemzetiségi gyermekek a magyar gyermekekkel azonos feltételek mellett vehetik igénybe az óvodai ellátást.
- Az egyéni bánásmód elvét az ő nevelésük során is érvényesítjük.
- Az emberi méltóság elismerése és tiszteletben tartása minden migráns és nemzetiségi kisgyermeket megillet.

A migráns gyermekek interkulturális neveléséből adódó óvodapedagógusi feladatok

Felkészülés a gyermek fogadására

- A szülőkkel és a gyermekkel való kapcsolatfelvétel,
- a gyermek kultúrájával, nemzetiségével kapcsolatos információk összegyűjtése,
- a pedagógiai beavatkozás lehetséges irányainak meghatározása,
- az információk megosztása az intézmény dolgozóival,
- az érkező gyermek empátiás fogadása.

A migráns kisgyermek, amikor bekerül egy számára teljesen idegen környezetbe, egyedül lévőnek és teljesen kirekesztettnek érezheti magát. Nem érti a körülötte lévők beszédét, és őt sem értik a többiek. Fél az ismeretlentől, a változástól, a bizonytalanságtól. Általában a család

szociálisan is rászorult, ezért a többi gyerekhez viszonyítva hátrányosabbnak érezheti magát. Vallási okból előfordulhat sajátos étkezési szokás, melytől úgy érezheti, hogy más, mint a többi gyermek. Ezért az óvónő legfontosabb feladatai:

- A gyermek érzelmi biztonságának megteremtése,
- az eltérő nyelv, szokások, viselkedési módok, étrend elfogadtatása, értékként való bemutatása a többi gyermek számára,
- a más kultúrákról, a vallásokról, a bőrszínről, az etnikai különbségekről szóló, életkornak megfelelő bemutatása apró lépésekben (játék, mese, vers, ének, zene, tánc segítségével),
- a migráns gyermeket segíteni kell a magyar nyelv elsajátításában, melynek leghatékonyabb eszköze a játék, tere pedig a közösség.

10. A NEVELÉSI FOLYAMAT ÉS A GYERMEKEK FEJLŐDÉSÉNEK NYOMON KÖVETÉSE

Ellenőrzés, értékelés

A Szent Család Katolikus Óvodában és tagintézményében zajló színvonalas pedagógiai munka eredményességi vizsgálatához, a fejlesztési folyamatok, stratégiai célok meghatározásához szükséges a folyamatos ellenőrzés, értékelés. A tudatos, tényszerű, objektív ellenőrzési eredményekből levont következtetéseket felhasználjuk a további nevelési feladatok, fejlesztési célok kijelöléséhez.

A pedagógiai munka eredményeinek mérésében és értékelésében, a gyermekek fejlettségének megállapításában a vezetők, az óvodapedagógusok egyaránt részt vesznek.

Az önálló munkájáért felelősséget vállaló igényes óvodapedagógusnak céljai eléréséhez szükséges a pedagógiai munkájának szakmai áttekintése, önellenőrzése, önértékelése. A reflektív szemléletű megközelítést a pedagógusok teljesítményértékelési folyamata is segíti.

Pedagógiai Programunk megvalósításában hangsúlyos szerepet kap a pedagógusi módszertani szabadság elvének érvényesülése, mely szerint a közösen kialakított értékek, szabályok, kötöttségek betartásával az óvodapedagógus egyéni sajátosságaiból eredően sokféleképpen valósíthatja meg az óvodánkban elfogadott Pedagógiai Programot. A választott módot az igazgató és a nevelőtestület tiszteletben tartja. A szabadság azonban nem jelent szabadosságot. Az ellenőrzésben, értékelésben alapvető a kölcsönös bizalom a munkatársak között.

10.1. A NEVELÉSI FOLYAMAT ELLENŐRZÉSE, ÉRTÉKELÉSE

Pedagógiai munkánk ellenőrzését, értékelését az alábbi területeken végezzük:

Pedagógiai, szakmai munka megvalósulásának ellenőrzése

- A Pedagógiai Program tervezésének és megvalósításának ellenőrzése az oviKRÉTA rendszerben,
- az óvodapedagógusok körében végzett hospitálások, csoportlátogatások során, TÉR ellenőrzés kapcsán,
- az éves munkaterv végrehajtása,

- a partneri elégedettség vizsgálata a szülők körében végzett elégedettségmérő kérdőív segítségével.

A gyermekek körében végzett mérés, ellenőrzés

- A tanköteles korú gyermekek körében végzett *Egyéni képességmérő dokumentáció* által,
- *A gyermek fejlődésének nyomon követése* az óvodapedagógusok által készített nevelési tervekhez kötődően félévente, gyermekenként,
- a *Neveltségi szint mérésével* az óvodai tevékenységekhez kötődően évente egy alkalommal az iskolába távozó gyermekek körében,
- az *oviKRÉTA rendszerben elérhető nyomonkövetési dokumentum* előírásnak megfelelő – évenként kétszeri – töltésével,
- a gyermekek elégedettségének mérésével, az iskolába távozó gyermekek körében.

A gyermekek fejlődésének nyomon követése a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek rögzítésével egészül ki a kötelező dokumentumban az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése érdekében.

Szakemberek által végzett mérések

- Logopédiai szűrés
  - évi 1 alkalommal a 3 éves gyermekek körében – Kofa teszt segítségével,
  - az 5 éves gyermekek vizsgálata logopédus által diszlexia prevenció felmérése céljából,
- SNI-s, és a beilleszkedési, magatartási, tanulási gondokkal küzdő gyermekek vizsgálata, mérése a szakszolgálatok közreműködésével.

A mérés, értékelés menete

- A folyamatos megfigyelések szöveges összegzése, számszerűsítése,
- a számszerű adatok gyermekenkénti, csoportszintű, majd óvodai összesítése, értékelése,
- a fejlődési lapon az egyéni fejlődés értékelése,
- a kapott értékek összevetése, összesítése,

- a fejlesztés irányának kijelölése.

10.2. A PEDAGÓGIAI PROGRAM ELLENŐRZÉSÉNEK ÉS ÉRTÉKELÉSÉNEK ELVEI

Pedagógiai Programunk tartalmát, belső logikai rendszerét évente felülvizsgáljuk és a törvényi változásoknak megfelelően szükség esetén módosítjuk.

A vizsgálat szempontjai

- a tervezett tartalom, a tevékenységek mennyire illeszkednek a korosztályhoz, és az egyéni sajátosságokhoz,
- a tervezett és az elért feladatokat, a jelenlegi állapotot,
- a végrehajtás menetét, igényességét, minőségét,
- az eredményhez vezetett szervezeti körülményeket,
- a kapcsolatrendszerek működési intenzitását,
- a Pedagógiai Program és a feltételek összhangját.

Az ellenőrzést, értékelést a nevelőtestület kijelölt tagjai végzik, a választott szempontok szerinti elemzés, összehasonlítás, ellenőrzés módszereivel.

10.3. NEVELÉSI PROGRAMUNK DOKUMENTÁCIÓI

Pedagógiai Programunk dokumentációi a nevelőtestület közös gondolkodása, állásfoglalása alapján készültek.

Fontosnak tartjuk, hogy Pedagógiai Programunk megvalósításához az óvodai szakmai dokumentumok szorosan kapcsolódjanak egymáshoz, az intézményben folyó nevelési-oktató munka egymásra épülését, szoros összefonódását tegyék lehetővé. A dokumentumok megalkotásában és vezetésében a rendszerességg, következetesség, egymásra épülés, folyamatosság, összehangoltság, tényszerűség, objektivitás elveit követjük.

Megjelenési forma

Intézményünk alapdokumentumait az oviKRÉTA online felületén a Kormány, az Oktatási Hivatal és a Belügyminisztérium által megalkotott törvényi rendelkezéseknek megfelelő módon és formában vezetjük.

Alapdokumentumok

Felvételi és előjegyzési napló

Az óvodai jelentkezések időrendi sorrendjében a jelentkezett gyermekek személyi adatait tartalmazza.

Felvételi - és mulasztási napló

A gyermekek napi jelenlétét, távollétét rögzítjük benne.

Óvodai csoportnapló

Az óvodapedagógusok pedagógiai munkájának tervezését, szervezését, annak hatékonyságát, ellenőrzését szolgáló dokumentumok összessége. Az óvodai csoportnapló dokumentumai a pedagógiai programmal összhangban készülnek, a nevelőtestület által kialakított és elfogadott dokumentumok. Előre meghatározott ütemtervben kerülnek fel az oviKrétában felületére.

A gyerekek fejlődésének nyomon követése

Az oviKrétában elérhető, online töltendő dokumentum. Kiegészítésül szolgál az óvodapedagógusoknak a gyermekek megismeréséhez, aktuális fejlettségi szintjük megállapításához, az egyéni fejlesztési tervek elkészítéséhez, a szülők hiteles tájékoztatásához.

A tanköteles kor betöltésekori évben a gyermekek fejlődési ütemének megállapításához az intézmény nevelőtestülete által kidolgozott diagnosztikus mérési rendszert alkalmazunk, mely a mérést követően az online információs felületre feltöltésre kerül.

Óvodai törzskönyv

Az óvodáink alapadatait tartalmazó dokumentum.

11. A DOKUMENTUM NYILVÁNOSSÁGA

Az intézmény közfeladatot lát el, jogszabályban meghatározottaknak megfelelően köteles a közérdekből nyilvános működési alapdokumentumait nyilvánosságra hozni, mely kötelezettségének eleget tesz a dokumentumok megtekintési helyének megjelölésével, a tájékoztatást adó személy kijelölésével, valamint a tájékoztatás időpontjának meghatározásával.

A közérdekből nyilvános dokumentumok hozzáférhetősége

A közérdekből nyilvános dokumentumok hivatalos tárolási helye, ahol megtekinthetők az intézményben:

Vezetői iroda

12. ÉRVÉNYESSÉGI NYILATKOZAT

A Szent Család Katolikus Óvoda Pedagógiai Programjának érvényességi ideje:

2025. szeptember. 1-től visszavonásig